

9. ledna se konalo zasedání městského zastupitelstva. Starosta Henlein přednesl návrh obecního rozpočtu na rok 1916. Tento byl přijat a zněl:

Celkové potřeby města 22.659 korun

Krytí 13.761 korun

Zůstává tak schodek 9.898 korun

Tento schodek má být kryt 55% obecní daní.

Celkové potřeby školní obce 13.195 korun

Krytí 7.533 korun

Z toho vyplývá schodek 5.662 korun

který má být kryt 35% školní daní.

Za vedoucího rozpočtu pana Josefa Müllera, povoláného do válečné služby, byl provizorně zvolen pan Emil Eichler.

Městský radní Josef Pilz dal návrh, aby jako výpomocná písařská síla byl provizorně přijat syn pana Franze Brosche z č. 495 v Rychnově, jménem Karl Brosch. Tento návrh byl přijat a Karl Brosch měl podle návrhu pana Emila Eichlera po první dva měsíce dostávat nástupní plat 30 korun měsíčně.

Za novoročenky bylo přijato 52 korun, které byly poukázány mateřské škole.

Ředitel měšťanky Wander dal ve známost, že na boty a na opravy pro školní děti bylo vynaloženo okolo 500 korun.

Na výzvu Libereckého výboru pomoci pro dělostřelecký regiment č. 94 byl tomuto schválen příspěvek ve výši 50 korun.

Otec chudých pan Josef Maschke z č. 468 referoval o poměrech ve staré škole a navrhl ustanovit jednoho ženatého muže k dohledu nad pořádkem za volný byt v domě. Tento návrh byl přijat.

Starosta Henlein informoval o zásobování potravinami a bylo rozhodnuto příslušný podíl města Rychnova z dosaženého přebytku okresního zásobovacího výboru věnovat obecnímu výboru pomoci ku prospěchu domů se vracejících vojáků a jejich rodin.

Současně bylo rozhodnuto připravit dosažený přebytek z obecního zásobování potravinami obecnímu výboru pomoci pro nuzné rodiny.

Byl vzat na vědomí přípis komise zemské správy v Praze z 11. prosince 1915 číslo 128.721/III, podle kterého lhůta deseti let, po kterou jsou prováděny stavební úlevy na základě paragrafu 101 stavebního řádu z 8. ledna 1889 v 5 českého zákoníku, uplynula, a bylo rozhodnuto požádat prostřednictvím okresního výboru o povolení dalších deseti let a to pro celou obec Rychnov.

27. ledna se konalo mimořádné zasedání zastupitelstva, na kterém referoval městský radní Tischer, že pan starosta Konrád Henlein bude 26. února v Turnově prohlédnut při následujícím odvodu domobrany a bylo by nutné požádat o zproštění, případně odložení termínu narukování.

Bylo jednohlasně rozhodnuto, aby k tomu byla advokátem panem Dr. Thiebenem sepsána žádost a pány Josefem Pilzem z č. 188 a Josefem Ullrichem z č. 495 předána okresnímu hejtmanství v Jablonci.

Žádost by měla být proto sestavena, že pan starosta Henlein je nepostradatelný ve své funkci starosty, dále člena okresního zásobovacího výboru stejně jako předsedy obecního zásobovacího výboru atd.

7. května se konalo zasedání zastupitelstva a starosta Henlein dal na vědomí, že byla předložena výzva k upisování pro 4. rakouskou válečnou půjčku.

Na návrh pánů Franze Preisslera, ředitele měšťanky Emila Wandera a Josefa Ullricha bylo jednomyslně přijato usnesení upsat 50.000 korun na sedmileté státní pokladniční poukázky jako 4. válečnou půjčku na základě nabídky podané bankovním domem Merkur v Jablonci a k tomuto si vyžádat svolení okresního výboru.

Dále informoval pan starosta o zřízení domu pro veterány. Tato zpráva byla vzata na vědomí. Policejní strážmistr Eduard Seidel, který byl současně školníkem v obecné škole, zemřel.

Bylo rozhodnuto promluvit o místě školníka s vdovou Seidelovou, zda by tuto službu nechtěla za plat dále provizorně vykonávat.

S obsazením místa policisty bude kvůli válce vyčkáno, protože toto by mělo být obsazeno poddůstojníkem a před skončením války nebude žádný vhodný muž nalezen.

Ve věci opravy vodojemu přinesl pan starosta Henlein přípis firmy Streitzig z Liberce. Bylo rozhodnuto s pracemi na opravě kvůli nedostatku pracovních sil ještě počkat v naději, že tyto práce budou provedeny zcela uspokojivým způsobem, jakmile budou pracovní síly k dispozici.

Starista Henlein referoval, že kvůli menšímu odbytu ve válečném čase byl snížen nájem hostince v obecním domě již v roce 1915 o 200 korun a že také pro tento rok kvůli těžkým obchodním poměrům se ukazuje jako nutné nové snížení nájemného o dalších 200 korun. Toto snížení výnosu bylo všemi zastupiteli doporučeno.

Bylo rozhodnuto kvůli válečnému stavu zatím neprodávat obecní pozemky a přenechány budou pouze pozemky těch nájemců, kteří nejsou ve zpoždění s placením nájemného.

Na zasedání městského zastupitelstva, které se konalo 13. srpna, byla předložena žádost vdovy po zemřelém policejním strážmistru Seidelovi o přiznání penze, která přísluší podle posledního platu jejího zemřelého manžela.

Tato žádost musela být zamítnuta, neboť zemřelý Seidel nebyl zařazen do penzijního pojištění, pročež neměl žádný nárok na penzi. Vdově Seidelové byl přiznán jednorázový drahotní příspěvek ve výši 50 korun.

Ignazi Pelzelovi, zastávajícímu výpomocnou policejní službu, a prozatímnímu písaři Karlu Broschovi byl na jejich žádost zvýšen měsíční plat o 10 korun, takže Ignaz Pelzel od nynějška dostával 60 korun a Karl Brosch 40 korun měsíčně.

8. prosince se konalo zasedání městského zastupitelstva. Před začátkem programu přečetl předsedající pan starosta Henlein u příležitosti skonu jeho apoštolského veličenstva císaře Františka Josefa I. listinu následujícího obsahu, určenou městským správcům, spolkům, sdružením, úřadům jakož i obyvatelstvu:

“21. listopadu t.r. v 9 hodin večer odešel náš nejvznešenější císař jeho výsost František Josef I. na zámku Schönbrunn v 87 roce svého života po téměř 68-letém panování ke svým předkům.

Hluboce pohnutí truchlíme také my u rakve tohoto šlechtného panovníka, jemuž nebylo dopřáno dožít se vítězného konce světové války, kterému by se býval mohl dokonce vyhnout, kdyby naši nepřátelé nebyli tak zaslepeni úplným podceňováním síly našich zbraní. Máme za to, že přichází chvíle, kdy, jak on říkal, naše historické cíle jsou na dosah. Skutky vznešeného panovníka byly stále doprovázeny vážným smyslem pro povinnost, podivuhodným sebezapřením a nekonečným dobrem. Hrozná rána osudu, které tohoto nyní životu vyrvaného císaře také jako člověka, manžela a otce postihly, snášel bez jakékoli hořkosti se vzácnou houževnatostí, posilován nejvroucnějším lidským soucitem jeho věrného lidu.

Tříkrát poctil zemřelý panovník naši obec Rychnov svou vznešenou návštěvou. Pokaždé projevoval vlídnost naší obci. Pod jeho přeslavným panováním byl Rychnov povýšen na městy a později na město.

Nyní byl nejdobrotivější vznešený panovník od nás odloučen a odpočívá po svém na události bohatém působení v hrobě.”

Zemřelému panovníku byla v pondělí 4. prosince v 8. hodin ráno ve zdejším farním kostele sloužena smuteční bohoslužba.

Kromě tohoto byl přečten následující, politickým úřadům určený dopis:

“Město vyslovuje hluboký smutek nad skolem svého milovaného panovníka, jeho apoštolské výsosti císaře Františka Josefa I. a prosí vyříditi svoji nejhlubší soustrast na nejvyšší místa.

Novému panovníku Jeho Výsosti císaři Karlu I. slibuje město Rychnov trvalou věrnost a oddanost a vyjadřuje mu své nejsrdečnější přání šťastného požehnaného panování.

Nechť slouží toto současné důležité období v historii našeho státu ke slávě nejjasnějšího císařského rodu, ku prospěchu naší domoviny a k dobru našeho lidu.”

Starosta Henlein informoval, že rozpočty pro rok 1917 ukazují stejná čísla jako v roce 1916.

Dále sdělil předsedající, že v důsledku snížení tržeb spotřebního zboží na jednu čtvrtinu předchozího roku, které vlivem současných poměrů ještě více klesají, příjmy v rozpočtu obce už nemohou být nalezeny, proto musí být započaty kroky k pokrytí deficitu.

Stran nově vypsane válečné půjčky předložil předsedající přípis centrální banky německé Spořitelny, týkající se úpisu 5. rakouské válečné půjčky, a podle návrhu městské rady bylo rozhodnuto upsat státní půjčku 100.000 korun u centrální banky německé Spořitelny v Praze na 40 let, bez daně a na 5,5% úrok a za účelem umožnění tohoto úpisu u zmíněné banky přijmout komunální úvěr na 40 let s anuitní splátkou ve výši 30% shora uvedeného úpisu za podmínek pevně stanovených v původním dopise centrální banky německé Spořitelny z 21. listopadu tohoto roku a k tomu získat povolení okresního výboru..

Na žádost paní Peukertové o snížení nájmu za provoz pohostinství v obecním domě bylo rozhodnuto snížit tento nájem od 1. prosince 1916 ze 400 na 300 korun, ale pouze po dobu válečnou.

Předsedající dal na vědomí, že podle nařízení úřadu přebytky v zásobování mohou být použity opět pouze pro zásobování.

Poté, co jsou potraviny přicházející prostřednictvím obecního zásobování odevzdávány obyvatelstvu bez započítání zisku, nebude se v tomto roce moci počítat s žádným významnějším přebytkem. Přece však se snad dosáhne pokladního přebytku přes 2.000 korun, který bude podle nařízení použit tak, že bude rozděleno zdarma na 2.244 osob po 5 kg, t.j. celkem 11.220 kg řepy vodnice v pořizovací hodnotě 2.244 korun.

V pamětní knize veteránského spolku jsou o válečném roce 1916 k dispozici následující zápisy:

Situace se stává stále kritičtější, vyhlášení války následují jedno za druhým, takže do 9. března 1916 se jich uskutečnilo již 28 a to:

- 1) 28.7.1914 Rakousko- Uhersko Srbsku
- 2) 1.8.1914 Německo Rusku
- 3) 3.8.1914 Německo Francii
- 4) 3.8.1914 Německo Belgii
- 5) 4.8.1914 Anglie Německu
- 6) 5.8.1914 Rakousko-Uhersko Srbsku
- 7) 6.8.1914 Srbsko Německu
- 8) 10.8.1914 Černá Hora Rakousko-Uhersku
- 9) 11.8.1914 Černá Hora Německu
- 10) 11.8.1914 Francie Rakousko-Uhersku
- 11) 11.8.1914 Anglie Rakousko-Uhersku
- 12) 23.8.1914 Japonsko Německu
- 13) 25.8.1914 Rusko - Japonsku
- 14) 28.8.1914 Rakousko-Uhersko Belgii
- 15) 2.11.1914 Rusko Turecku
- 16) 5.11.1914 Francie Turecku

- 17) 5.11.1914 Anglie Turecku
- 18) 7.11.1914 Belgie Turecku
- 19) 7.11.1914 Srbsko Turecku
- 20) 23.5.1915 Itálie Rakousko-Uhersku
- 21) 20.8.1915 Itálie Turecku
- 22) 7.10.1915 Rusko Bulharsku
- 23) 7.10.1915 Francie Bulharsku
- 24) 7.10.1915 Itálie Bulharsku
- 25) 7.10.1915 Černá Hora Bulharsku
- 26) 14.10.1915 Bulharsko Srbsku
- 27) 15.10.1915 Anglie Bulharsku
- 28) 9.3.1916 Německo Portugalsku

Ještě další budou pravděpodobně následovat.

Potravin je stále skrovněji a jsou k dostání jen na průkazky. Ačkoliv jsou pro jednotlivé druhy pevně stanoveny ceny, jsou pod rukou potraviny ke koupi za každou cenu, jsou-li vůbec k dostání. Takže se zaplatí za brambory 4 koruny za pět litrů, za máslo 12 korun, za mouku 7 korun, za rýži 20 korun, za fazole 2,50 korun, za proso 5 korun, za hovězí maso 8 korun, za vepřové 10 korun za 1kg, za 1 vejce 50 haléřů a za 1 litr mléka 40 haléřů. Také jiné spotřební zboží jako oděvy a prádlo rostou značně v ceně a také nejsou docela k mání, takže pár kožených bot stojí 50 až 60 korun, pár holínek 100 korun. 1 metr látky, který stál dříve 10 korun, není k mání pod 70 až 80 korun.

V těchto hrozných bojích našli také mnozí naši spoluobčané z obce Rychnov svoji hrdinskou smrt a to do 31. prosince 1916:

1. Emil Lindner, č. 286, zemřel v ruském zajetí
2. Gustav Maschke, č. 251, na italské frontě
3. Richard Hübner, č. 328, na italské frontě
4. Arnold Rössler z č. 16
5. Josef Preissler, č. 175
6. Josef Zappe,
7. Josef Simm, č. 464
8. Josef Jirsch, č. 415
9. Rudolf Preissler, č. 194
10. Johann Weiss, č. 245
11. Josef Weiss, č. 496
12. Ernst Preissler, č. 248
13. Franz Kraus, č. 200
14. Wenzel Dominka, č. 167
15. Ernst Maschke, č. 98
16. Ernst Staffen, č. 297
17. Franz Peukert, č. 66, důstojník čekatel
18. Berthold Hübner, č. 472
19. Alfred Seiboth, č. 154
20. Rudolf Massopust, č. 21
21. Wilibald Tokan, č. 482
22. Franz Waller, Svatý kříž č. 3
23. Reinhold Kraus, č. 455
24. Oskar Felgenhauer, č. 204
25. Heinrich Preissler, č. 354
26. Richard Maschke, č. 441, poručík
27. Ernst Sprenger, č. 354
28. Guido Peukert, č. 53

29. Anton Ullrich, č. 437
30. Oskar Pelzel, č. 435
31. Robert Sprenger, č. 354
32. Emil Lindner, č. 296
33. Erwin Hartig, č. 122
34. Josef Müller, č. 380
35. Konrad Vogt
36. Anton Rössler, č. 17
37. Karl Waller, Svatý kříž č. 6
38. Anastas Peukert, č. 4
39. Rudolf Lindner, č. 296

Vojenská vyznamenání za statečné chování a svědomitý výkon služby obdrželi dosud:

Rudolf Peukert, č. 184, šikovatel: stříbrný záslužný kříž

Richard Maschke, č. 441, poručík: Signum laudis

Richard Munser, č. 66, nadporučík: Signum laudis

Gustav Fischl, č. 167, strážmistr: stříbrný záslužný kříž s korunou

Reinhold Preissler, štábní šikovatel: medaile za statečnost

Berthold Hofmann, vrchní pyrotechnik: železný záslužný kříž s medailí za statečnost

Eduard Josef Masopust, č. 447, lodník 1. třídy: železný záslužný kříž s medailí za statečnost

Gustav Fischl, č. 167, strážmistr: železný záslužný kříž s medailí za statečnost

Wenzel Dominka, č. 470, šikovatel: stříbrná medaile za statečnost 1. a 2. třídy

Ernst Lindner, č. 400, velitel čety: stříbrná medaile za statečnost 1. a 2. třídy

Oskar Preissler, č. 457, kaprál: stříbrná medaile za statečnost 1. a 2. třídy

Josef Ullrich, č. 353, velitel čety: bronzová a stříbrná medaile za statečnost 1. třídy

Josef Ullrich, č. 70, šikovatel: bronzová a stříbrná medaile za statečnost 1. třídy

Johan Langer, učitel, praporčík: stříbrná medaile za statečnost 2. třídy

Franz Ullrich, č. 118, šikovatel: stříbrná medaile za statečnost 2. třídy

Rudolf Preissler, č. 175, kaprál: stříbrná medaile za statečnost 2. třídy

Rudolf Elstner, č. 306, kaprál: stříbrná medaile za statečnost 2. třídy

Karl Waller, Svatý kříž č. 6: stříbrná medaile za statečnost 2. třídy

Heinrich Kundlatsch, č. 426, dragoun: stříbrná medaile za statečnost 2. třídy

Johann Langer, učitel, praporčík: bronzová medaile za statečnost

Rudolf Fischl, č. 167, praporčík: bronzová medaile za statečnost

Rudolf Hübner, č. 136, šikovatel: bronzová medaile za statečnost

Emil Jäger, č. 79, velitel čety: bronzová medaile za statečnost

Anton Schmidt, kaprál: bronzová medaile za statečnost

Hugo Fischl, č. 167, svobodník: bronzová medaile za statečnost

Hermann Holan, č. 152, hulán: bronzová medaile za statečnost

Josef Preissler, č. 355, kanonýr: bronzová medaile za statečnost

Bruno Seiboth, č. 335: bronzová medaile za statečnost

Artur Preissler, č. 207: bronzová medaile za statečnost

Theodor Lang, č. 21, pěšec: bronzová medaile za statečnost

Ernst Pelzel, č. 223, pěšec: bronzová medaile za statečnost

Na poli cti z vyznamenaných padli:

šikovatel Wenzel Dominka

svobodník Hugo Fischl a

Karl Waller ze Svatého kříže.

Po smrti byli vyznamenání:

poručík Richard Maschke válečným křížem III. třídy s válečnou dekorací medaile za statečnost,

důstojník čekatel Franz Peukert z č. 66 stříbrnou medailí za statečnost 1. třídy,

velitel čety Robert Sprenger stříbrnou medailí za statečnost 2. třídy,
svobodník Richard Hübner z č. 466 a
pěšák Oskar Felgenhauer z č. 204 bronzovou medailí za statečnost.

Dále padli na poli cti:

Peukert Anastas syn, č. 4

Fischl Rudolf, č. 167

Tischer Anton, č. 217

Hausmann Wilhelm, č. 67

Müller Wilhelm, č. 103/495

Preissler Karl, č. 100

Müller Josef, č. 103/495

Preissler Franz, č. 76

Preissler Alois, č. 333

Hartig Anton, č. 122,

Weiss Gregor, č. 495

Lindner Richard, č. 289

Drabke Ernst, č. 284

Müller Emil, č. 104

Czernweny Josef, č. 61

Preissler Ernst, č. 189

Hofmann Adolfs sohn, č. 53

Sammel August, č. 471

Preissler Josef, č. 15/194

Massopust Karl, č. 2

Fischl Hugo, č. 167.

Církevní kroniky informují z válečného roku 1916 rovněž o rozličných útrapách. Kromě jiného byly všechny kostelní zvony z velké i malé věže sejmuty, zkonfiskovány a přelity na vražedné hlavně děl. Pouze malý, v roce 1649 odlitý zvon sv. Karla, který zněl ještě ve starém, v roce 1711 zbořeném dřevěném kostele, zůstal ušetřen hrozného osudu. Stejný osud hrozil také píšťálám varhan. Také ty měly být přetaveny na děla, avšak k jejich zničení nedošlo.

Obchodník s obrazy a malíř Josef Maschke nechal z vlastních prostředků renovovat hřbitovní kříž, který již vyžadoval opravu.

Vzhledem k válce podává církevní křestní matrika zprávu z roku 1916 pouze o 26 katolických křtech. Sňatků bylo uzavřeno 36, z nichž bylo vícero "válečných svateb".

Dvojnásobný počet proti narozeným si vyžádala smrt. Matrika zemřelých vykázala 52 úmrtí kromě synů domoviny, kteří padli na válečných polích.

Školní kronika informuje z roku 1916, že na začátku školního roku bylo vyučováno v obecné škole v pěti postupných třídách a jedné páté paralelní třídě.

Žáků bylo 149 chlapců a 147 děvčat.

Obecná a měšťanská škola fungovaly pod společným vedením ředitele měšťanské školy Emila Wandera.

Učitelství obecné školy sestával z penzionovaného vrchního učitele Johanna Schlafmanna, který vyučoval polodenně v 1. a 2. třídě, náhradnice Olgy Bondi ve 3. třídě, Marie Huyer ve 4. třídě a v 5. třídě vyučoval Emil Preissler.

Trojtřídní chlapeckou měšťanku navštěvovalo 118 žáků.

Odborný učitel Josef Czerwinka byl z důvodů nemoci uvolněn. Jako třídní v 1. třídě fungoval odborný učitel Heinrich Huyer, ve 2. třídě učitel Emil Schaurich, ve 3. třídě učitel Eduard Schwanig.

Trojtřídní dívčí měšťanka čítala 110 žáků.

Odborná učitelka Adelheid Lorenz byla třídní v 1. třídě, odborná učitelka Henriette Gattermann ve 2. třídě a odborná učitelka Paulka Vogt ve 3. třídě.

Farář Theodor Hahn se věnoval vyučování náboženství v 1. třídě obecné školy a katecheta Anton Ramsch v ostatních třídách obecné školy a ve všech třídách měšťanky.

4 října se zúčastnila školní mládež církevní slavnosti svátku našeho vznešeného panovníka císaře Františka Josefa I.

To byl poslední svátek našeho císaře, neboť již o několik málo týdnů později, 21. listopadu 1916 rozžehnal se staříčkový panovník s časností v 87. Roce svého života po 68. letém panování.

To, co učinil během svého panování pro rozvoj všeho školství, především ale pro obecné a měšťanské školy, zajistí mu po všechny časy vznešený pomník v historii Rakouska.

2. prosince se zúčastnili žáci obou škol církevní smuteční slavnosti za zemřelého panovníka. Poté se shromáždili se svými učiteli ve třídách a drželi smuteční hodinu s vyprávěním a básněmi ze života císařova.

Sbírka na zabezpečení dětí a péči o válečné sirotky, konaná 2. prosince ve školách a školáky od domu k domu - VII. den zabezpečení dětí - dala přes těžkou nouzi největší částí obyvatelstva výnos 176 korun.

28. Listopadu byl zastupující učitel Josef Nowotny povolán do vojenské válečné služby. Protože nemohla být zajištěna náhrada, muselo být ve 4. a 5. třídě zavedeno polodenní vyučování s učitelem Emilem Preisslerem.

Zařízení na přípravu školní polévky bylo vedeno jako v loňském roce na účet obecního výboru válečné pomoci a kvůli nedostatku potravin muselo být přidělování omezeno na děti školní obce. Zařízení bylo otevřeno 11. listopadu a celkem bylo vydáno 9.044 porcí polévky. Celkové výdaje na tento účel byly 680 korun. Práce v polévkovém zařízení byly vykonávány zdarma ženami a dívkami ze všech vrstev obyvatelstva.

23. prosince se uskutečnila v mateřské škole obvyklá nadílka a 21. prosince nadílka nutným školním dětem, ve které bylo dáno k rozdělení 15 párů kožených bot v hodnotě 270 korun a 159 korun nadačních úroků.

V mateřské školce došlo ke změně, když dosavadní učitelka slečna Rosa Maschke se kvůli vdavkům vzdala další služby. Na její místo nastoupila absolventa příslušných zkoušek učitelka Marta Fiedler z Kokonína.

Že se také naše učitelstvo zachovalo jako věrní obránci vlasti, osvědčila vyznamenání učitelů nadporučíka Rudolfa Munsera (Signum laudis) a Johana Langerera (bronzová medaile za statečnost a stříbrná medaile za statečnost II. třídy).

Čím strašnější je válka, celý svět naplněný hlukem, city lidu znepokojené, tím větší ticho nastává v zázemí. Nouze a starost padly na všechny, veškerý život se zdá být odumřelý. Průmyslová výroba je zcela zastavena. Pracující lid už nedostává ani mzdu potřebnou na jen za lichvářské ceny sehnatelné potraviny.

Tento stav s sebou přináší to, že také všechny spolkové záležitosti jeví pouze zdání existence. Hasiči ani jednou v průběhu roku nezdolávali požár.

Následky tohoto hrozného času byly krádeže a zabíjení. V domě č. 28 (u Pauerchristeln) byla zavražděna již postarší Lotte Vich jedním známým Dontem z okolí Trutnova.

1917

První zasedání městského zastupitelstva v tomto roce se konalo 25. února a bylo jednáno o úrocích z nadace Antona Peukerta ve výši 550 korun. Bylo rozhodnuto tyto převést k použití výboru pomoci pro válkou postižené.

Stran úroků nadace Antona Peukerta pro obecnou, měšťanskou a průmyslovou pokračovací školu, připadlo dispoziční právo obci společně s obecní školní radou a výborem pro pokračovací průmyslové vzdělávání.

Městský radní pan Karl Preissler jako předseda pomocného výboru informoval o vaření polévky a válečné kuchyni. V ní bylo podáno v době od 8. listopadu 1916 do 24. února 1917 během 75 dnů denně 157 dětem a 60 rodinám celkem 15164 porcí, což znamenalo výdaj 1062 korun. Průměrně bylo denně podáno 202 porcí.

O stavu vodovodu informoval městský radní Ullrich a sdělil, že se současnými poplatky za vodu už nemohou být výdaje pokryty. Pan starosta Henlein oznámil, že musí být opětovně požádáno o povolení k vybírání vyšších vodovodních poplatků a návrh zvýšit dosavadní paušální poplatek o 50%.

Bylo rozhodnuto, že od nynějška by měl každý obytný nebo hospodářský pokoj popřípadě každá dílna platit roční paušální poplatek

	6 korun
za 1 pokoj a kuchyň nebo pracovnu	9 korun
za 2 pokoje - “ - - “ - - “ -	15 korun
za 3 - “ - - “ - - “ - - “ -	21 korun

a za každý další pokoj o 6 korun více.

Ohledně dalšího zachování výročního trhu (jarmarku) se rozpoutala delší debata a po důkladnější poradě bylo rozhodnuto výroční trhy zachovat také do budoucna jako doposud. Vzhledem k nedostatku příjmů do obecní pokladny a zvýšeným výdajům způsobeným dlouhotrvající válkou bylo rozhodnuto vyzvednout následující úspory a použít je ke splacení půjčky: chudinský fond obce Rychnov 5217 korun, chudinská nadace císaře Františka Josefa 1000 korun, fond pro výstavbu chudobince obce Rychnov 8722 korun, jubilejní lidová slavnost 1575 a 1000 korun, jakož i fond ke zřízení monumentální kašny císaře Františka Josefa 356 korun.

Dále z nápojové daně, části obce: Zálesí 235 korun, Svatý Kříž 199 korun, Košovy 416 korun, Hranice 445 korun, Liščí jáma 635 korun, Dobrá Voda 315 korun. Povolení dohlížecího úřadu je připraveno a fondy budou v budoucnu vedeny na vlastní účet. Spořitelní vklad “Fond pro ochranu dětí a péči o mládež” ve výši 152 korun bude zrušen a dán k dispozici výboru pomoci pro tentýž účel.

Za do válečné služby povoláného účetního pana Emila Eichlera byl ustaven provizorním účetním penzionovaný vrchní učitel Johann Schlafmann s ročním platem 300 korun.

Pan předsedající přečetl návrh smlouvy mezi Elektrickým podnikem Haasis a obcí. Bylo rozhodnuto vyžádat si od pana Haasise co nejdříve k předložení návrh smlouvy, kterou on hodlá uzavírat s odběrateli proudu.

20. května se konalo zasedání městského zastupitelstva, na kterém pan starosta Henlein před začátkem denního programu věnoval vřelou vzpomínku zemřelému městskému radnímu panu Josefu Ullrichovi a držel následující řeč:

“než přejdu k dennímu pořádku, vzpomenu do věčné vlasti se odebravšího našeho milého, váženého městského radního

pana Josefa Ullricha,

jehož neočekávaná příliš brzká smrt nás zarmoutila. Pan Ullrich nebyl jen Nestorem zastupitelstva, nebyl pouze dlouholetým věrným členem tohoto orgánu, byl také městským radním a starostou a získal si nesporně velké zásluhy o obec. Zemřelý stál jednu generaci ve středu veřejného života Rychnova a dal své zkušenosti a své spolehlivé pracovní síly nezištně a bez ohledu na sebe do služby naší obce.

Všechno, co se v posledních desetiletích v Rychnově událo, je spojeno se jménem zesnulého pana Ullricha. Nestalo se nic, na čem by neměl pan Ullrich podíl nebo nepřispěl radou. Jeho služby byly často a mnohostranně žádány, byl vždy k mání, když jej bylo potřeba.

Vzhledem k jeho neumdlévající chuti do práce vznikla jeho smrtí ve veřejném životě hluboká mezera, která nebude moci být tak lehce a tak brzy vyplněna. My všichni hluboce

cítíme, co jsme v panu Ullrichovi ztratili. Jeho čestná, přímá mysl, spojená s otevřeností a spravedlností byly způsobilé získávat mu na všech stranách důvěru a přátelství. Byl to prostý, ryze německý muž, jehož lze přirovnat k našemu pevnému německému dubu. Jeho vzpomínku chceme držet po všechnu budoucnost ve cti. Přejeme si s upřímným srdcem, aby mu byla matka země lehká a on mohl naléztí přijetí na lepším onom světě.
Čest jeho památce!"

Namísto věnce pro zesnulého městského radního pana Josefa Ullricha věnovala obec 20 korun pro válkou postižené.

Starosta Henlein informoval o založení ošetrovatelského místa pro nemocné s plicními chorobami v okrese Jablonec, na které mají obce ročně přispívat. Ale vzhledem k tomu, že obecní finance tolik utrpěly válkou, že trvalé zvýšení příspěvku na potřeby ošetrovatelského místa pro nemocné s plicními chorobami může být pokryto teprve po skončení války, navrhl starosta předběžně schválit pro letošní rok příspěvek 200 korun z fondu na pomoc zraněným ve válce. Tento návrh byl přijat.

Podvýbory různých sekcí hlásí, že v důsledku úmrtí a rukování chybí u sekcí předsedové.

Proto byli provizorně zvoleni:

pro vodovod pan Eduard Jäger,

pro sanitární sekci pan Franz Schöffel z č. 58,

pro myslivecký výbor pan August Lindner z č. 294,

pro žňovou komisi pan Heinrich Seiboth z č. 149,

pro policejní sekci pan Eduard Jäger z č. 66,

jako cestmistři pánové Eduard Tischer z č. 190,

August Lindner z č. 294,

a Anton Lindner z č. 289.

Jako dohlížitel přes dobytek a maso byl provizorně ustaven:

pan Franz Ullrich z č. 7.

Na návrh městské rady bylo rozhodnuto dosažený přebytek z obecního zásobování ve výši 3000 korun a z okresního zásobování ve výši 5784 korun převést výborům pomoci a zásobování k užití pro účely podpory a zásobování. Stran výměny 1. a 2. válečné půjčky proti 6. válečné půjčce bylo rozhodnuto tuto záležitost postoupit městské radě spolu s finanční komisí.

Stran nadace Antona Peukerta bylo schváleno rozhodnutí obecního školního rady, vyhradit úroky obecné a měšťanské škoie, každé 275 korun, celkem 550 korun k pořízení bot pro chudé žáky, dále vyhradit úroky pro průmyslovou pokračovací školu ve výši 275 korun k pozdějšímu pořízení stolů.

Dále bylo rozhodnuto použít úroky z nadace obce ve výši 550 korun k rozdělení potřebným rodinám a provedení toho postoupit výboru pomoci.

Starosta Henlein dal ve známost, že s koncem roku 1917 skončí povolení k vybírání 3 haléřů z každého v obci Rychnov vytočeného litru piva. Bylo rozhodnuto tento poplatek vybírat dalších 6 let od 1. ledna 1918 do 31. prosince 1923.

Z této nápojové daně dosažené příjmy by měly být použity ze dvou čtvrtin pro opravy cest a pěšin a odkanalizování, z jedné čtvrtiny na údržbu škol a z jedné čtvrtiny na regulaci vody.

9. září se uskutečnilo zasedání městského zastupitelstva, na kterém informoval ředitel měšťanské školy Wander, že starostovi panu Konrádu Henleinovi byl propůjčen válečný kříž III. třídy a přednesl mu k tomuto vyznamenání blahopřání městských zastupitelů.

Předsedající dal ve známost, že výměna 1. a 2. válečné půjčky proti 6. válečné půjčce přinesla obci zisk 400 korun.

Další zpráva zní, že brambory jsou konfiskovány, dále 400 metrických centů sena odevzdáno. Bylo rozhodnuto, udělat vše pro to, aby brambory v obci zůstaly a ohledně sena se přimluvalo na vyšších místech, aby našim sedlákům zůstalo, neboť v důsledku špatné sklizně panuje nedostatek.

Na zimu je objednáno 40 vagónů uhlí, avšak dosud nebyl ještě dodán jeden jediný vagón. Topného dřeva bylo lesní správou knížete Rohana přiděleno obci 500 metrů, avšak obec se musí sama postarat o jeho pokácení.

Alej stromů na silnici Rychnov - Hodkovice je přerostlá a má být kvůli nedostatku topiva vykácena, kmeny a chrástí prodány. Stejně tak mají být stromy u Katzebornu (Katčiny studánky) a také všechny ostatní stromy stojící na obecních pozemcích skáceny a prodány. Provedení skácení a prodeje je svěřeno pánům řediteli měšťanské školy Wanderovi, Eduardu Jägerovi z č. 66 a Franzi Schöffelovi z č. 58. Dělníci pověřeni kácením stromů budou pojištěni proti úrazu.

Pronájem pohostinství v obecním domě byl vypovězen, nový nájem má být nabídnut prostřednictvím oběžníku.

Starosta Henlein informoval, že použití rozličných fondů ke krytí deficitu v obecních potřebách bylo okresním výborem schváleno.

Byla předložena smlouva Elektrického podniku Haasis, avšak z ohledem na to, že v důsledku války není městské zastupitelstvo kompletní a částečně je pouze provizorní, bylo uzavření smlouvy přesunuto na pozdější dobu, neboť nynější obecní zastupitelstvo za to nemůže přijmout odpovědnost.

Poslední zasedání městského zastupitelstva v roce 1917 se uskutečnilo 30. prosince. Na něm bylo rozhodnuto vybírat ke krytí 35% poklesu školních poplatků a 55% poklesu obecních daní povinnou přírůžku ke všem daním.

Pan starosta Henlein dal ve známost, že v důsledku úpravy ulic pěší cesta, která odbočuje u domu č.p. 496 z Nádražní ulice a vede přes luční pozemkové parcely č. 1509/30, 1509/31 a 1509/1 a ani v mapě ani nikde jinde není vyznačena, se stala bezpředmětnou a tudíž může být zrušena.

Požadavek Spořitelního a záložního spolku v Rychnově na pozemek ke zřízení mostní váhy byl zastupiteli vzat na vědomí. Bylo rozhodnuto tento požadavek postoupit k dalšímu projednání stavbení komisi.

Předsedající informoval, že zdejší lékárna je nabídnuta k novému pronájmu a má být učiněno opatření, aby tato byla opět přenechána nějakému německému nájemci.

Žádost o udělení milosti Josefa Kotka z Vrkoslavic k jeho výsosti císaři Fratišku Josefu I. s prosbou o prominutí kvůli negativním důsledkům pro jeho politická práva spojeným s jeho vyobcováním z Rychnova, došla prostřednictvím c.k. Okresního hejtmanství v Jablonci byla vzata na vědomí a s ohledem na jeho dobré chování od vyobcování bylo přijato usnesení rozhodnutí o vyobcování zrušit.

Farní knihy hovoří v roce 1917 o velkém nedostatku životních potřeb a drahotě kvůli válce. Farář Hahn měl z nadšení a v očekávání konečného vítězství centrálních mocností učiněno takové opatření, že po každé vítězné bitvě byly na farní zahradě vystřeleny tři rány z hmoždíře, aby byla obyvatelstvu předána zpráva o vítězství. Zatímco během prvního válečného času bylo farářovo vítězné hřmění slyšet velmi často, jak šla dlouhá válečná léta, bylo stále řidší.

Ačkoli senzacechtivé noviny psaly o brzkém vítězném konci války, pochybují rozumní lidé o pravdivosti těchto zpráv. Státní tiskárny peněz vrhaly miliardy bezcenných papírových peněz mezi lid. Stříbrné, niklové a měděné mince byly staženy a nahrazeny železnými.

V pamětní knize veteránského spolku jsou uvedeny z válečného roku 1917 následující záznamy:

Válka nepřetržitě pokračuje, potravin je pořád méně a dražších. Plodiny, ovoce a ostatní potraviny jsou státem zabaveny, jsou určeny nejvyšší ceny pro jednotlivé druhy a výdej

potravin je povolen pouze přes obecní aprovizační (zásobovací) místa. Zajisté se výdej obyvatelstvu děje pouze proti lístkům a ve velmi nepatrném množství na jednu osobu. Například 1 1/2 kilogramu brambor na osobu a týden, máslo pouze 2 až 3 deka na osobu a týden. V důsledku toho jsou lidé nuceni opatřovat si nezbytné potraviny černým obchodem. Tím jsou ceny donekonečna zvyšovány, takže se lidé sami předhánějí jeden každý si podle možností opatřit zásoby.

Církevní křestní matrika udává z roku 1917 nejnižší číslo křtů za dobu existence kostela. Dohromady bylo pokřtěno pouze 18 dětí. Stejně tak se to má se sňatky. Bylo uzavřeno 22 sňatků, v tom větší množství "válečných". Smrt naproti tomu měla bohaté žně. Katolickým způsobem bylo pohřbeno 59 osob.

Školní kronika informuje z roku 1917, že 10. února v důsledku nedostatku uhlí bylo zastaveno vyučování na většině škol v okrese. 26. února bylo vyučování v obecné a měšťanské škole a v privátní mateřské škole opět zahájeno. Kvůli šetření s topivem byla používána pouze budova obecné školy tak, že dopoledne se zde vyučovaly měšťanské školy a odpoledne obecná. K zahájení nového školního roku zůstaly všechny učitelské síly ve službě a všechny třídy mohly být otevřeny stejným způsobem jako v minulém školním roce. Vyučování bylo plně obstaráno s výjimkou 2. a 5. třídy obecné školy, kde bylo pouze polodenní vyučování.

4. listopadu se zúčastnila školní mládež s učitelským sborem slavnostní akademie ke cti jmenin císaře Karla. Z toho důvodu bylo mezi větší školáky rozděleno 200 knížeček "Náš císařský pár".

Právě na této slavnosti bylo mezi školní mládeží započato se sbírkou na 7. den ochrany dětí (2. prosince), která díky účinné pomoci učitelstva dala s ohledem na panující nouzi nevídaný výnos 213 korun.

Díky starostlivosti obecního školního rady, který opatřil v průběhu léta 30 párů kožené obuvi s dřevěnými podrážkami v hodnotě 540 korun, mohlo být na zimu poděleno 30 potřebných dětí.

Jako vánoční nadílka bylo rozděleno mezi dalších 34 chudých žáků 96 korun nadačních úroků a 120 korun milodarů.

Prostřednictvím okresní péče o děti dorazilo v lednu dalších 15 párů kožených bot s dřevěnou podrážkou k rozdělení mezi potřebné děti.

Z výroční zprávy školy je třeba vybrat, že zdravotní stav žáků byl velmi příznivý přes v důsledku neustávajícího válečného stavu pro větší část obyvatelstva se pořád tíživěji vyvíjející výdělečné možnosti a do nezměrnosti rostoucí drahotu potravin.

Také bédování nad zpusnutím školní mládeže kvůli trvajícím válečným stavu bylo u nás bezpředmětné.

Počet žáků činil na začátku školního roku v obecné škole 149 chlapců a 147 děvčat.

Učitelský sbor sestával z penzionovaného vrchního učitele Johanna Schlafmanna v 1. a 2. třídě, učitelky Bondiové ve 3. třídě, Marie Hujerové ve 4. třídě a učitele Emila Preisslera v 5. třídě.

Trojtřídní chlapecká měšťanská škola byla navštěvována 118 žáky.

Třídní učitelé byli v 1. třídě odborný učitel Heinrich Huyer, ve 2. třídě za nemocného odborného učitele Josefa Czerwinku učitel Emil Schaurich, ve 3. třídě učitel Eduard Schwanig.

Trojtřídní dívčí měšťanskou školu navštěvovalo 110 žákyň.

1. třídu vedla odborná učitelka Adelheid Lorenzová, 2. třídu Henriette Gattermannová a 3. třídu Paula Vogt.

Průmyslová učitelka Marie Singerová vyučovala na obecné a měšťanské škole.

O německou soukromou mateřskou školu s 28 chovanci pečovala slečna Marta Fiedlerová z Kokonína.

Do vojenské válečné služby byli povoláni:

Učitel Rudolf Munser jako nadporučík, učitelé Johann Langer a Arnold Seidel jako praporčíci, poslední se dostal do v ruského zajetí, a odborný učitel Fritz Endler jako poručík. Školní vývařovna polévky byla hrazena z válečného zaopatření. Během zimy byla rozšířena na válečnou lidovou kuchyni a denně vydávala asi 1300 porcí polévky. Školní mládeži bylo rozděleno 11.390 porcí. Kuchyně zůstala otevřena pro školní mládež také přes prázdniny a byla užívána denně 140 žáky.

Sbírky mezi žáky na péči o děti, na péči o mládež a válečné sirotky, na červený kříž, na milodary pro naše frontové bojovníky daly během školního roku nevídanou částku bezmála 500 korun.

Soupis osevních ploch v Rychnově, provedený učitelským sborem obecné a měšťanské školy v první polovině měsíce července dal následující výsledky:

Ozimá pšenice 2,72 ha, jarní pšenice 3,88 ha, ozimé žito 43,9 ha, jarní žito 14,24 ha, ječmen 2,23 ha, oves 73,23 ha, pšenice se žitem 9,15 ha, směs 1,32 ha, krmné fazole 3 a, hrách 2 a, brambory 45,33 ha, dorschen (druh řepy) 0,49 ha, mrkev 0,2 ha, krmná řepa a košťálové zelí 5,22 ha, hlávkové zelí 0,76 ha, jiná zelenina 0,09 ha, jetel 67,39 ha, ostatní pícniny 2,03 ha, čistý úhor 25,76 ha, zahrady 4,79 ha, louky 177,77 ha, pastviny 12,34 ha, les 123,15 ha, rybníky 3 a, soukromé cesty 3,76 ha, veřejné cesty, ulice, náměstí 27,12 ha, neplodné pozemky 23,3 ha, stavební pozemky a dvory 15,18 ha.

31. července odešel odborný učitel pan Josef Czerwinka po 44 letech služby, v tom 40 letech na zdejší obecné a měšťanské škole ze svazku školy.

V kolegovi Czerwinkovi ztratila škola mimořádně svědomitého a zdatného učitele, učitelský sbor opravdového přítele a žáci příkladného vychovatele mládeže.

Jako jednatel zdejšího spořitelního a záložního spolku (přes 20 let) zasazoval se vždy úspěšně o pro školu dobročinné účely.

Jeho žákům, kterých lze počítat na tisíce, zůstane učitel Czerwinka vždy v čestné vzpomínce. Spolkový život kvůli válce vedl jen zdánlivou existenci, žádné veselé slavnosti nebyly slaveny. Obyvatelstvo toužilo po míru a přece nebyla žádná vyhlídka na brzký a vítězný konec války, která zabíjí národy.

1918

První zasedání v tomto roce se uskutečnilo 13. února. Starosta Henlein dal ve známost jako jediný bod k projednání na žádost firmy Haasis návrh smlouvy s obcí ve věci dodávky elektrického proudu. Bylo rozhodnuto, dříve než dojde k uzavření smlouvy, svolat na 22. února schůzi zájemců.

12. května se uskutečnilo zasedání městského zastupitelstva, na kterém informoval předsedající o stavu v záležitosti osvětlení s firmou Haasis.

K pronájmu obecního hostince se našel jediný uchazeč pan Bruno Janda a hostinec mu byl přenechán za roční nájemné 300 korun.

Ředitel měšťanské školy dává ve známost, že budova obecné školy trpí kvůli tam se nacházející válečné kuchyni velké škody a vyučování je provozeno značně rušeno. Žádá, aby byla válečná kuchyně pokud možno přeložena z obecné školy do obecního domu.

Bylo rozhodnuto přijmout půjčku od vzájemného spořitelního a záložního spolku v Rychnově ve výši 105.000 korun za 5% úroky a ke splacení do 40 let a tuto částku použít na splacení půjčky v hodkovické spořitelně ve výši 60.000 korun, Emě Peukertové ve výši 30.000 korun a dalších malých dluhů.

15. září se uskutečnilo zasedání městského zastupitelstva, na kterém dal starosta ve známost, že obecní školní rada v Rychnově měl dát na c.k. okresního školního radu žádost, kterou měl chtít navrhnout g.k. zemskému školnímu radovi oddělení nynějších pod jedním vedením spojených škol obecné a měšťanské v Rychnově na dvě skupiny, tak že buď budou rozděleny podle pohlaví a s jedním místem ředitele měšťanské školy nebo že při rozdělení obecné a měšťanské školy bude zřízeno jedno místo vrchního učitele.

C. k. okresní školní rada požádal přípisem z 12. července, aby městská správa v Rychnově k tomu zaujala stanovisko.

Pan ředitel měšťanské školy Wander podal objasňující výklad v této záležitosti, po němž bylo zastupitelstvem jednohlasně rozhodnuto rozdělení škol pod dvě zvláštní vedení podpořit.

Pan starosta dal ve známost, že je nutno přijmout rozhodnutí ve věci rozdělení úroků nadace Antona Peukerta. Navrhl použít úroky ve výši 275 korun pro obecnou školu a pro měšťanskou školu ve stejné výši k pořízení oblečení pro chudé žáky, a pro průmyslovou pokračovací školu 275 korun k pořízení stolů po skončení války.

Stran opětovného pronájmu hostince v obecním domě dal předsedající ve známost, že jsou k dispozici dva zájemci a sice pan Ignaz Pelzel a paní Matilde Keilová, hostinská v Pulečném. Bylo rozhodnuto tuto záležitost přenechat k rozhodnutí městské radě.

Kvůli velkému nedostatku topiva navrhl pan starosta prodat ještě stojící stromy v aleji na kokonínské silnici od kostela k jablonecké cestě a provedení svěřit panu řediteli Wanderovi, Eduardu Jägerovi a Franzi Schöffelovi.

Z okresního výboru došla žádost o výkup rašeliny z rychnovských obecních pozemků k výrobě rašelinových briket z místa u domu č. 476. Bylo rozhodnuto okresu rašelinu z tohoto pozemku postoupit. Mohou být udělány díry a vybrány vzorky.

Pan starosta dal ve známost, že při eventuálním prodeji I. válečné půjčky 10.000 korun a zástavního listu vyplyne pro obec zisk a okolky se zástavními listy budou odstraněny.

Na závěr zasedání učinil pan starosta Konrád Henlein oznámení, že musí s koncem účetního roku s ohledem na své zdraví odstoupit z vedení obecních věcí a poděkoval zastupitelstvu za vzájemnou důvěru a všem spolupracovníkům za poskytnutou pomoc.

Zápis z jednání

o 18., 19. a 20. listopadu konaných zasedáních městské rady stejně jako o mimořádném zasedání městských pověřenců z 22. listopadu 1918 večer v 7 hodin v kanceláři městského úřadu.

Přítomno bylo na zasedání 11 členů kromě 3 pánů z vojenské rady. Předmět porady tvořilo z Liberce na žádost zdejšího přednosty stanice povolání liberecké vojsko pro Rychnov, jakož také vytvoření vlastní vojenské rady ve středu 19. tohoto měsíce ve spolkové hale, rovněž pro Rychnov.

Odpovídající výdaje požadované vojenskou radou od obce tvořily předmět požadované informace o libereckém vojsku a zdejší vojenské radě. Informace zněla, že vojenská rada nemá právní účinnost a je v rozporu s lidovou brannou mocí v Jablonci.

Lidová branná moc je podřízena okresní národní radě v Jablonci jako ústřednímu orgánu a odtud vycházejí různé rozkazy. Placení lidové branné moci se děje prostřednictvím okresní národní rady v Jablonci, takže obec je zproštěna placení této branné moci.

Vojenskou radou požadovaný příspěvek 5000 korun stejně jako otázka placení umístění, světla a topení jsou bezpředmětné. Přítomný zástupce vojenské rady vysvětluje, že jsou z Jablonce chybně informováni a lituje, že vojenská rada v této formě nebude uznána, že tedy se musí přihlédnout k dalšímu dění a vojenská rada je považována za rozpuštěnou. Prosí městské zastupitelstvo, aby vzniklá vydání a odměny pro mužstvo byly převzaty na účet obce.

Zastupitelstvo hodlá, aby věci odpomohlo, částku dle účtu ve výši 488 korun 78 haléřů převzít pod podmínkou, že v budoucnu budou také tyto důležité záležitosti lépe projednány a teprve podle skutečnosti a správnosti provedeny.

Rozhodnutí o vzetí peněz z obecní pokladny uzavře příští zasedání nebo městská rada.
Rychnov 22. listopadu 1918.

Podepsán: Eduard Tischer.

Protokoly v knize protokolů obce pro rok 1918 ukazují nejjasněji úpadek společenského, veřejného a obchodního styku způsobeného válečným zmatkem. Během celého roku se uskutečnila pouze dvě zasedání městského zastupitelstva a po složení funkce starostou Konrádem Henleinem shrnul jako starosta úřadující městský radní Eduard Tischer jednání ze čtyř zasedání v shora uvedených krátkých zprávách.

Je politováníhodné, že v čase zániku mocností středu a vyhlášení Československé republiky nejsou zaznamenána žádná zasedání městského zastupitelstva, na kterých by byla přijata nějaká rozhodnutí k poměrům v novém státním uspořádání. Jeví se potřebné k podání zpráv o posledním válečném roce a čase převratu doslova reprodukovat záznamy z kroniky veteránského spolku. Znějí takto:

Válka trvá dál. Potravin je pořád méně a dražších. Již od měsíce května bylo započato s krácením přidělů chleba z množství 1226 gramů na osobu a týden na 3/4, později na 1/2 a dokonce na jednu čtvrtinu. A to ještě k tomu jakého chleba. Bramborová mouka, piliny, řepné řízky a mnoho jiného, co vůbec nevíme, bylo používáno k výrobě chleba, takže tento často už vůbec není k jídlu.

Brambory nejsou vydávány a ten člověk, který si je nemůže obstarat bokem, nemá žádné a je odkázán na válečnou kuchyni, ve které je od začátku války proměněna vývařovna polévky v mateřské školce. Tam byl denně vydáván na osobu 1 litr polévky, částečně bezplatně pro chudší obyvatelstvo, částečně proti úhradě. Vlivem těchto okolností rostou ceny potravin z týdne na týden, takže v měsíci srpnu 1918 musíme kupovat kilogram brambor od 2 korun do 3 korun 60 haléřů, litr mléka od 1 do 2 korun, mouku od 16 do 22 korun, 1 kilo žita nebo pšenice za 12 korun, 1 vejce za 2 koruny, 1 kilo chleba za 30 korun, 1 kilo másla za 60 korun, zelí, řepu a mrkev kilogram za 1 korunu 20 haléřů. Ten člověk, který nemá prostředky, aby si mohl koupit tyto dražší potraviny, musí zůstat o hladu. Maso je k máni velmi málo. Hovězí pouze na lístky a na několik týdnů jednorázově 15 deka na osobu. Cena se pohybuje mezi 12 až 16 korunami za kilogram. Vepřové stojí 40 až 50 korun za kilogram a je rovněž velmi zřídka k máni. Také ovoce je velmi drahé. 1 kilogram borůvek stojí 2 až 4 koruny, třešně, jablka, hrušky, švestky 4 až 8 korun za kilogram. Úroda obilí je lepší než loni, naproti tomu ale vyrostlo velmi málo brambor, takže obyvatelé Rychnova v listopadu již neobdrželi přidělené žádné brambory. Tyto mohly být získány jen bokem za drahé peníze. K tomuto hladomoru se ještě přidružila zákeřná choroba takzvaná "španělská chřipka", která vyvrcholila v měsíci říjnu. Tato nemoc zachvátila mnoho okresů, ba zemí a byla všeobecně nazývána plicním morem. Ke zmírnění této nouze bylo císařem Karlem zřízeno Dílo veřejného blaha, podle něhož bylo mnoho dětí ze severních Čech posláno během letních prázdnin do krajů, které jsou lépe zásobeny potravinami, například jižní Čechy, Morava a zvláště Uhry.

Také z Rychnova bylo 50 dětí od 3. srpna do 2. října hosty v Žihárci v Uhrách (dnes Slovensko poblíž Šali), aby se tam zotavily. Avšak výsledek nebyl takový, jaký byl

očekáván, neboť děti tam neměly obvyklou stravu a péči. Občas musely také pracovat společně s ostatními, takže o nějakém odpočinku se obecně nemohlo mluvit. Na cestě domů byly děti dlouhým transportem, dva dny a jedna noc, velmi vyčerpány, a tak přišlo domů vícero nemocných. Z Rychnova jeli jako doprovod pan učitel Schaurich a paní Lina Preißler z č. 194.

Válečný stav se v průběhu roku stále více přirostřoval a rozšiřoval, takže se bojovalo na mnoha stranách současně. V Itálii, Albánii a zvláště na západní frontě ve Flandrech, kde bojovali vedle německého vojska také Rakušané proti tam rozvinuvším se Francouzům, Angličanům, Italům, Američanům a dalším zámořským vojskům. Přes příznivé novinové zprávy o nás a našich spojencích má se stav věcí vylíčený od našich zpravodajů ve skutečnosti docela opačně. Vojska našich spojených sil jsou v důsledku dlouhotrvající války velmi zesláblá a teskní konečně po míru, ať už přijde jakkoli.

Také v zázemí je obyvatelstvo unaveno válkou vzhledem k nedostatečnému zásobování potravinami, nouzi o topivo stejně jako nedostatku oblečení a obuvi a stále požadovaným obětem. Zatím se životní podmínky pořád zhoršují.

Zařátkem října požádali spřátelení Bulhaři západní mocnosti o separátní mír a přerušili dosavadní spojenectví s mocnostmi středu. Také spřátelení Turci požádali o příměří a oddělili se pozvolna od mocností středu.

28. října vyhlásili Češi československý stát a ustanovili své již předem zvolené členy Národní rady a sice pana profesora T. G. Masaryka státním presidentem a další pány jako hodnostáře.

Tato Národní rada měla dosud sídlo v Paříži a převzala místodržitelské funkce, správu země, poštu a telegraf, železnici a veškerou správu země. Sídlo nového vedení bylo otevřeno ve starém sídelním městě, zlaté Praze.

Rakouský dvouhlavý orel a nápisy s vpředu umístěnými literami c.k. byly z úředních budov odstraněny. Velký starý rakousko-uherský stát byl rozebrán a rozdělen. Vznikly republiky Polská a Československá. Království Srbské obdrželo země z rozděleného Rakouska a titul Jugoslávie. Italové dostali přímoří a jižní Tyroly. Československo dostalo ke království Českému historické země Moravu a Slezsko. Uhry vyhlásily samostatnost své země jako republiky.

Nyní se vzchopili také Němci v Čechách k neuskutečnitelnému plánu zřízení státu rakouských Němců. Tento záměr byl však už předem z jasných důvodů beznadějný.

Císař Karel Rakouský musel s veškerými Habsburky rezignovat na trůn a hodnost. Rakousko-uherské mocnářství přestalo existovat.

Aby přece zůstal panovníkem, uprchl ve dnech převratu z Vídně do Uher, aby zachránil pro sebe a svoji dynastii uherskou královskou korunu. Tento plán však ztroskotal.

Přesto zůstal Karel vytrvalý ve svém úsilí usednout na nějaký trůn, lhotejno která země mu toto přání splní. Při tomto hledání trůnu přijel také do Prahy, aby se nechal korunovat králem českým a historických zemí. Ale také sem přijel příliš pozdě, neboť v Praze byla už přijata jiná forma vlády.

Císař Karel se musel na příkaz vítězných mocností se svou rodinou přestěhovat do Švýcarska, kde po nějakém čase zemřel. Usilování o trůn však ještě se smrtí Karlovou nezaniklo, neboť excísařovna Zita se ještě dnes, po téměř dvaceti letech, snaží svého syna Otto přivést buď na uherský nebo rakouský trůn. Nejsou však žádné vyhlídky, aby se tento cíl naplnil.

Po převratu byly v německých městech a vesnicích z bojeschopných mužů ustaveny ozbrojené skupiny. Také v Rychnově byl ustaven takový střelecký oddíl pod názvem "vojenská rada", jako v roce 1848 "národní garda". Vojenská rada ale předčasně skončila, když vojáci v ranních hodinách obsadili v Rychnově nádraží, poštu a veřejná místa.

Naše obyvatelstvo bylo ale rádo, že dlouhá, lidstvo vraždící válka byla u konce a většina národa se odevzdala dobrovolně svému novému osudu. Bylo mu po nekonečném utrpení

lhostejno, v jaké státní formě bude trávit svůj další život. Snad ale byli všichni zaníceni tou radostně nadějnou myšlenkou, že nyní je všechna bída u konce a že nyní konečně opět budou znít zvony míru a ohlásí lepší čas, ve kterém bude opět dostatek potravin a dalších potřebných věcí k mání za bývalé mírové ceny.

Avšak v tomto ohledu se lid dožil zklamání, neboť potraviny nebyly levnější a delší čas byly k mání pouze na lístky. Také oběživo zažilo proměnu. Byly zhotoveny nové druhy peněz, které ale měly pouze přibližně hodnotu desetiny rakouské koruny.

1919

8. ledna se uskutečnilo první zasedání městského zastupitelstva pod vedením na místě starosty úřadujícího městského radního Eduarda Tischera.

Jako druhý bod programu bylo jednáno o přípisu okresního výboru Jablonec, týkajícím se zřízení karanténní nemocnice. Po krátkém rozhovoru o již provedených krocích, stejně jako o doplňujících bližších zprávách okrskového lékaře, bylo zřízení nemocnice schváleno, přičemž vzniklé výdaje půjdou na účet obce.

Vzniklé příjmy a výdaje budou řádně zaúčtovány, aby posloužily k žádosti o podporu u okresu, země a státu jako podklad, ale také u zde v úvahu přicházejících obcí, které budou nemocnici užívat společně.

Obyvatelstvo je naléhavě žádáno o příspěvky, zařizovací předměty, prádlo a postele, nutný vodovod provede pan Zacharias Lang, elektrické osvětlení firma Haasis.

Provedením byl pověřen výbor, který kvůli naléhavosti se má rychle sejít a začít s prací, aby mohli být přijati v nouzové nemocnici nemocní neštovicemi. Akci je přislíbena podpora ze strany okresního výboru pod číslem 2108 z roku 1918 a vrchního okresního lékaře Dr. Melzera.

Poté co byl zastaven 4. ledna 1919 vyživovací příspěvek pro rodinu strážníka Josefa Ullricha, byl tento příspěvek upraven tak, že až na další má být dáváno měsíčně 150 korun s příplatkem na drahotu 50 korun.

Plat úřadujícího starosty byl po zdůvodnění panem Eduardem Ullrichem stanoven na 2400 korun ročně.

Zprávou na pana tajemníka Kutscheru je potvrzeno, že byl ve službě obce Rychnov již od 1. prosince 1891 a podle rozhodnutí zastupitelstva z 10. dubna 1892 byl definitivně ustaven. Podle zprávy okresního úřadu o pozastavení konání tancovaček a zábav dal předsedající ve známost, že by měli být zpraveni hostinští stejně jako oddíl zdejší policejní stanice. Má být usilováno tento úřední výnos podle možnosti dodržovat.

26. března se uskutečnilo mimořádné zasedání městského zastupitelstva, na kterém byla projednána rezoluce ze shromáždění konaného 24. března k otázce zásobování. V této rezoluci bylo požadováno odstoupení pana Franze Brosche, ředitele školy Wandera a Eduarda Ullricha. Tato rezoluce byla předána delegací v kanceláři městského úřadu. Za účelem rokování se členy delegace bylo zasedání přerušeno.

Výsledek: Předsedající má předložit tuto otázku k projednání hospodářskému výboru a poté městskému zastupitelstvu k vyslovení usnesení, a to tak, aby k vyřízení došlo během 8 dnů. Odborný učitel Fritz Endler pohovořil o nadcházejících volbách, zvláště proto, že podle § 59 členové nového městského zastupitelstva mají vykonat slib věrnosti československému státu. Zastupitelstvo města Rychnova je názoru, že volby budou konány pouze pod tlakem okolností a domnívá se, že všechny obce okresu by měly kvůli slibu vyjádřit názor, podle něhož všechny stojí na stanovisku práva sebeurčení. Pan Rudolf Kraus, jako zástupce komunistické strany, vyjádřil stejné stanovisko jménem dělnictva.

Pan předsedající byl požádán o vyzkoumání, zda a jaké stanovisko přijmout další obce, případně naše stanovisko v příštích úředních dnech zastupovat.

Na návrh pánů Eduarda Ullricha a Rudolfa Krause bylo schváleno jako dar 100 korun padlým v březnu v Krušných horách.

Na zasedání zastupitelstva konaném 2. dubna bylo vedeno podání proti přeložení zdejšího přednosta stanice k ministerstvu železnic v Praze.

Obchodníci a řezníci z Rychnova požadují v městskému zastupitelstvu adresovaném dopise na základě jejich 26. března připraveného rozhodnutí příkázání všeho dosud ve škole nakupovaného zboží a zavazují se toto poskytovat pouze podle podepsaných podmínek. Předsedající dal ve známost přípis okresního hospodářského rady z Jablonce, podle kterého na základě nařízení československého vedení jsou stávající obecní hospodářské rady rozpuštěny, popřípadě zcela přeměněny.

Podle tohoto přípisu se mají dva pánové z Rychnova dostavit 4. dubna na jabloneckou radnici, kde jim budou předány pokyny pro nové ustavení hospodářských rad.

Po delší poradě bylo přijato usnesení s ohledem na shora uvedený přípis okresního hospodářského rady současnou zdejší hospodářskou radu rozpustit, novou sice zvolit, avšak všechny další jednotlivosti a uspořádání odložit do té doby, až by byly k známy nové prováděcí předpisy.

Na 7. dubna připadající velikonoční trh se měl podle všech okolností konat. Náš trh neupadl v zapomnění.

K otázce zdravotního pojištění domácích dělníků vyjádřil úřadující městský radní Eduard Tischer opětovně podpurný názor a umožnil schůzi a všech zainteresovaných.

Pan Drabke hovoří o zásobování mlékem malých dětí a podněcuje ke zřízení láně. Obě záležitosti jsou předány zdravotnické sekci, která již dříve jednou stejnou věc projednávala.

11. dubna se konalo zasedání k účelu uspořádání zásobování naší obce a sice pro období do ustavení nového městského zastupitelstva a byli zvoleni funkcionáři do nové hospodářské rady.

Prodej masa byl přikázán řezníkům, znají provozní náklady a mohou zvýšit v místě běžné výdělnky. Hospodářská rada bude prostřednictvím pana Eduarda Tischera (?) jako masového komisaře hlídat prodej masa případně tvorbu cen.

Prodej takového zboží, které nepatří k zásobování, bude opět přenechán obchodníkům.

Ve škole je vydáván pouze chleba. Tuto práci si ponechal pan Effner. Přejímku mouky, když došla z Jablonce, převzal pan Anton Maschke, rovněž vydaje na pekaře. Běžné záležitosti pokud jde o lístky byly v pondělí, ve středu a v pátek vždy od 1 do 2 hodin vyřizovány v kanceláři úřadu.

Předsedající sdělil, že zdejší Spořitelni a záložní spolek věnoval na péči o navrátilce 100 korun. Příspěvek byl postoupen chudinskému výboru.

Po tomto zasedání 11. dubna nejsou k dispozici v knize protokolů až do 18. července žádné záznamy, avšak během toho času se konaly nové volby městského zastupitelstva.

18. července se konalo sestavování rozličných komisí a sekcí. Byly nově sestaveny 1. stavební komise, 2. finanční komise, 3. právní komise, 4. zdravotní komise, 5. chudinská sekce, 6. trhová sekce, 7. světelná a vodní sekce a 8. policejní sekce.

Na zasedání nového městského zastupitelstva 8. srpna jsou asi uvedena jména většiny členů a mají to být titíž, kteří také opožděně jsou zde uvedeni:

Starosta Eduard Jäger

1. zástupce Josef Drabke

2. zástupce Fritz Endler

Městští radní: Eduard Tischer, Franz Pietsch, Rudolf Peukert, Karl Schmidt, Rudolf Krause, Oskar Wenzel, August Lindner, Ernst Lang.

Městští pověření:

Ženy: Marie Preißler, Anna Vilck, Anna Dreßler.

Muži: Johann Chvalina, Karl Hofrichter, August Hübner, Josef Milde, Josef Reinisch, Anton Appelt, Johann Langer, Heinrich Seiboth, Emil Eichler, Josef Ullrich, Johann Jung, Heinrich Andersch, Josef Honsejk, Johann Michel, Adolf Seiboth, Hermann Scholz.

Náhradník: Karl Ferdinand Schmidt.

Otázka platu nového starosty pana Eduarda Jägera byla upravena takovým způsobem, že tomuto byl přiznán roční plat 2400,- korun a drahotní příplatek 1000,- korun. Plat tajemníka Josefa Kutschery byl 2700,- korun a jeho penzijní pojištění zvýšeno o 100 korun.

Vláda vydala nařízení o zákazu pojmenovávání veřejných náměstí a ulic po bývalých panovnicích a osobnostech císařské rodiny. Bylo rozhodnuto postoupit tuto záležitost k provedení policejní sekci.

Trhová sekce byla prostřednictvím předsedy pana Josefa Mildeho pověřena sepsat inventář trhových rekvizit.

Ve věci žádosti kominického mistra Ernesta Brettschneidera z Hühnerwasser o získání koncese k výkonu jeho živnosti v Rychnově bylo rozhodnuto tuto žádost zamítnout, neboť nynější kominík vykonává svou službu ke spokojenosti občanů.

Dále předložil zdejší spolek Wandervogel žádost o přenechání místnosti ve staré škole pro jejich účely. Bylo rozhodnuto žadatelům přenechat jednu místnost v obecné škole a provedení svěřit obecnímu školnímu radovi.

23. října se uskutečnilo zasedání městského zastupitelstva, na kterém byl předložen rozpočet pro účetní rok 1919 s 76% navýšením pro obec a 85% navýšením pro školu. Návrh rozpočtu pro rok 1920 bude připraven do začátku prosince a předložen finanční komisi.

Odborný učitel Fritz Endler požádal pana starostu, aby v příštích úředních dnech v Jablonci vznesl podnět, aby obcím byly přiděleny další příjmy, kterými by mohly být prováděny vládou požadované sociální úkoly.

Stran obilné komise dal Josef Drabke návrh, aby stávající komise byla úředně anulována a utvořena nová. Odborný učitel Fritz Endler navrhl, ab do ní byli zvoleni 3 zemědělci, 1 spotřebitel a 2 členové obecního zastupitelstva.

Při doplňkových volbách hospodářského výboru informoval pan Josef Drabke, že hospodářský výbor sestává pouze z 5 členů a bylo by lepší rozpustit uhelnou a kontrolní komisi a hospodářský výbor rozšířit a postoupit mu agendu obou těchto komisí. Hospodářská rada má v budoucnu sestávat z 8 členů.

Předseda policejní komise pan Josef Milde navrhl zaměstnání druhého strážníka od 1. ledna 1920 a aby majitelům Pláňského lesa nebyla žádným způsobem poskytována policejní asistence. Tento návrh byl postoupen k provedení městské radě.

Mezi volnými návrhy navrhl pan Josef Drabke předat školnímu ředitelství následující přepis: Zastupitelstvo města Rychnova konstatuje, že dosavadní vybavení školních tříd již neodpovídá době a žádá učitelstvo, aby se rozhodlo při následující měsíční poradě k odstranění náboženských obrazů a symbolů. Tento přepis bude podle usnesení městského zastupitelstva doručen školnímu ředitelství.

Mimo to bylo rozhodnuto zaměstnance obce podle zákonného předpisu pojistit u zdravotní pokladny.

Na zasedání městského zastupitelstva, konaném dne 3. listopadu, byl jako první bod přečten zápis z jednání z 23. října. Pan Franz Pietsch jako předseda stavební komise přednesl, že u VIII. článku 1 přenechání pozemku panu Karlu Sensemu z č. 29 by měl být připojen dodatek, že na cestě po hrázi mlýnského rybníka musí zůstat pro každého zaručeno právo volné chůze každý vlastník má tuto cestu udržovat v dobrém stavu.

Pan starosta dal ve známost, že u nás nedostatkový petrolej je k dostání z Německa, avšak peníze musí být zde složeny předem. Zdejší Spořitelni a záložní spolek by byl ochoten k nákupu petroleje zapůjčit částku 30.000 korun.

Po delší diskuzi navrhl pan Josef Drabke, aby obecní zastupitelstvo rozhodlo po dodatečném schválení finanční komisí vzít od zdejšího Spořitelního a záložního spolku půjčku ve výši 30.000 korun k opatření petroleje. Tento návrh byl přijat. Dále bylo rozhodnuto, že hospodářská rada spolu s petrolejovou komisí přijme další kroky ke správnému rozdělení petroleje.

Pan Josef Drabke navrhl jednat ve věci užívání tělocvičny v měšťanské škole dělnickým tělovýchovným spolkem. Tento návrh doplnil pan Josef Ullrich tak, aby v týdnu oba tělocvičné spolky cvičily každý 3 dny a o nedělích střídavě. To bylo přijato.

Poslední zasedání městského zastupitelstva v roce 1919 se uskutečnilo 15. prosince. Starosta pan Eduard Jäger jako předsedající informoval o stavu petrolejové záležitosti a vyslovil, že z pověření úřadu mají být do petrolejové komise zvoleni dva obecní zastupitelé.

Dále dal předsedající ve známost, že pan Josef Drabke rezignoval na svůj úřad zástupce starosty stejně jako na další jím držené funkce v rozličných komisích a proto je k doplnění nutno uskutečnit nové volby. Vzhledem k tomu, že volba zástupce starosty přísluší Německé sociálnědemokratické straně, byl zvolen pan Karl Schmidt z č. 402.

Poté, co se ukázalo nezbytné ustanovit druhého strážníka, navrhl pan Karl Schmidt nejprve veřejně vyhlásit funkci s ročním příjmem 1.200 korun a drahotným přídatkem 800 korun, ženatým příspěvek na bydlení 300 korun jakož i paušál na uniformu.

Předsedající informoval, že Spořitelni a záložní spolek má vůči obci pohledávku 161.806 korun a navrhl toto zaknihovat.

15. června se uskutečnily podle nového zákona o obecních volbách československého státu volby do obecních zastupitelstev. V Rychnově bylo zvoleno 15 zástupců Sjednocené občanské strany, 14 sociálních demokratů a 1 Čech.

Ve farních knihách se nenacházejí pro rok 1919 žádné zvláštní zápisy, dají se zde pouze vybrat data o pohybu obyvatelstva. Uskutečnilo se 28 křtů, 53 sňatků a 63 pohřbů podle katolického způsobu.

Školní kronika informuje z roku 1919, že kvůli neštovicím zavřené školy byly 13. ledna opět otevřeny. Utlumení a likvidace nemoci byla asi hlavně podmíněna zřízením karanténní nemocnice v domě č. 51 (stará škola) pro obce Rychnov, Rádlo a Pulečný.

1. května byl za do Smržovky přeložený učitel Rudolfa Munsera přeložen z Pulečného do Rychnova učitel Alfred Bröckelt.

Podle úředního nařízení byl školní rok uzavřen 28. června.

Zdravotní stav žáků: Asi jako následek války se vykskytovaly v průběhu školního roku mezi školáky "španělská chřipka" a neštovice.

Stav učitelského sboru v obecné škole: Emil Schaurich v 1. třídě, Johann Schlafmann 2. třída, Olga Bondi 3. třída, 4. třída Johann Langer, 5. chlapecká třída Emil Preißler, 5. dívčí třída Marie Huyer. Učitel obecné školy Eduard Schwanig byl kvůli nemoci propuštěn na dovolenou.

Počet žáků činil 138 chlapců a 131 děvčat.

Ve trojtřídní chlapecké měšťance působili v 1. třídě Franz Posner, ve 2. třídě Fritz Endler a ve 3. třídě Heinrich Huyer. Počet žáků byl 113 chlapců.

Trojtřídní dívčí měšťanka byla navštěvována 99 žačkami. 1. třídu vedla jako třídní učitelka Paula Vogt, 2. třídu Henriette Püschel a 3. třídu Adelheid Lorenz.

Jako ředitel obou měšťanských škol a vedoucí obecné školy působil školní ředitel Emil Wander.

S ohledem na velké zdražení obuvi vyvíjela obecní školní rada dostatečnou činnost v této pro školní docházku tak důležité věci. Bylo opatřeno 95 párů kožených bot s dřevěnými podrážkami v nákupní ceně kolem 3.000 korun a tyto byly 1. listopadu rozděleny podle potřeby chudým žámům.

Obvyklá vánoční nadílka se v tomto roce nemohla konat, protože nadační úroky kvůli určení nadace do válečné půjčky nebyly k dispozici a poměrně značné vánoční úspory byly použity pro chudé školní děti k obstarání bot.

Spolkový život během dlouhých válečných let téměř docela vyhasl a začínal se teprve pozvolna křísit.

Čas po válce by měl asi nazývat mírem, ale náš německý lid nenalezl žádnou úlevu, naopak situace se přiostrčila v mnoha věcech. Tak byly zavedeny kromě jiného různé nové daně jako daň z obratu, vodní daň, daň z luxusu a jiné, jimiž byl lid nemálo zatížen.

Právě tak si stály poměry při nákupu důležitých potravin, obuvi a oblečení. Jednotlivé životní potřeby byly k mání prostřednictvím lístků.

Po válce toužebně očekávané oživení sklářského průmyslu, leštění a olejomalby se nedostavilo a lid měl hospodářsky trpět

1920

Obecní záležitosti byly poprvé projednávány na zasedání městského zastupitelstva 3. února. Ve věci úpravy příjmů obecních úředníků bylo rozhodnuto zvýšit obecnímu tajemníku Josefu Kutscherovi plat na 3600 korun ročně a přiznat mu podle zákona 20% příspěvek na bydlení ve výši 720 korun, stejně tak mu platit penzijní pojištění ve výši odpovídající jeho ročnímu příjmu z obecních prostředků.

Policistovi Josefu Ullrichovi byl zvýšen příjem na ročních 3000 korun a penzijní pojištění ve výši 90 korun ročně bude kryto z obecních prostředků. Obecnímu poslu Franzi Matzigovi byl schválen roční příjem 180 korun. Veškerá zvýšení mezd platí od 1. ledna 1920.

Dále bylo rozhodnuto přiznat starostovi za vykonané práce v zásobování roční plat 600 korun, který bude kryt z výnosu zásobování, ale jen tak dlouho, dokud bude toto trvat.

Vzhledem k tomu, že se stalo nutností ustavit ještě druhého policistu, bylo toto místo vypsáno. Při hlasování o došlých žádostech obdržel Wilhelm Preissler největší množství hlasů. Tak byl Wilhelm Preissler přijat na jeden rok provizorně s ročním příjmem 2400 korun a uniformou.

Stran vytvoření obecního vzdělávacího výboru navrhl pan odborný učitel Endler vyjmenovat ze zastupitelstva 4, z učitelského sboru 1, z obou pěveckých spolků, tělocvičného spolku, Spolku přírodního zdraví, Svazu Němců v Čechách, Malířského vzdělávacího spolku, mládežnické organizace a Vandervogel (Toulaví ptáci?) vždy po 1 členu, rovněž přibrat z Konsumního spolku a z obou Spořitelů jako dárce.

O návrhu válkou poškozených k přikázání daně ze zábavy bylo rozhodnuto doptat se stran toho u okolních obcí a záležitost postoupit městské radě.

Pan Rudolf Kraus navrhuje, aby mládeži do 16 let nebyla povolena návštěva představení kina a tanečních zábav. Mladí lidé od 16 do 18 let si mají nechat vystavit potvrzení o svém stáří na městském úřadě. Toto rozhodnutí bude dáno ve známost prostřednictvím oběžníku.

Na zasedání zastupitelstva konaném 3. května dává ve známost odborný učitel Endler jako předseda finanční komise návrh školní obce. Stran tohoto bylo rozhodnuto vybírat 125% přírůžku ze všech povinných daní. Dále bylo rozhodnuto zvýšit vodní poplatky na 6000 korun ročně a poplatek z osvětlení na 1400 korun ročně.

Zástupce starosty pan Karl Schmidt přednesl rezoluci v záležitosti obecních financí, která by měla být odeslána na komisi zemské správy, na ministerstvo financí a na presidium ministerské rady, což bylo také schváleno.

Pan Franz Pietsch jako předseda stavební komise dává ve známost, že pan Emilian Herbig, městský stavitel v Jablonci, jako znalec stavebnictví oznamuje následující sazby poplatků: do 2 hodin 35 korun, za 2 - 4 hodiny 50 korun, za 4 - 6 hodin 75 korun, za 6 - 8 hodin 100 korun.

Pan Pietsch proto navrhl zvýšit městské stavební poplatky pro Rychnov následujícím způsobem, a to stávající částky pro jeden přízemní obytný dům do 100 m² stavební plochy o 20 korun, přes 100 m² stavební plochy o 25 korun, obytnou budovu s podkrovím do 100 m² stavební plochy 25 korun, nad 100 m² stavební plochy 30 korun, jednopatrové domy do 100 m² stavební plochy 35 korun, nad 100 m² stavební plochy 40 korun, dvoupatrové domy do 100 m² stavební plochy 45 korun, nad 100 m² stavební plochy 50 korun, tovární budovy nebo jiné velké budovy pro průmyslové účely za každých 100 m² stavební plochy 20 korun a za kůlny atd. 5 korun.

Pan Franz Pietsch informoval, že obecní dělníci s hodinovým platem 3 koruny v důsledku ještě existující drahoty potravin a oblečení již nejsou spokojeni a požadují zvýšení. Bylo rozhodnuto hodinový plat zvýšit nejvýše na 4 koruny a s dělníky to projednat.

Pan Josef Milde jako předseda tržní komise informoval o zvýšení poplatku za tržní místo a úmluvě kvůli výstavbě a úklidu tržních bud za 3 koruny za boudu.

K žádosti válečných invalidů o příspěvek bylo na návrh pana Chwaliny schváleno 100 korun. 11. května se uskutečnilo mimořádné zasedání městského zastupitelstva, na kterém dal pan starosta ve známost výnos správy politického okresu, podle kterého obci Rychnov je poskytnuto 24 sudů petroleje a na to připadající částka 61.200 korun má být uložena neprodleně u Union Banky v Jablonci. Po zevrubné poradě bylo rozhodnuto, že obec poskytne částku 15.000 korun pod podmínkou, když jí bude přenecháno částce odpovídající množství. Zájemci o petrolej by byli, avšak obec není ve stavu sehnat vyšší částku, vyzvat zájemce, aby dali k dispozici větší množství peněz, čímž by mohlo být převzato celé množství.

Pan Josef Sammel z č. 236 zamýšlí otevřít na obecním pozemku hlinoviště a hledá k tomu zde vhodný k pronájmu přenechatelný obecní pozemek. Bylo rozhodnuto tuto žádost postoupit stavební a právní komisi.

Na zasedání zastupitelstva, které se uskutečnilo 19. června, bylo na žádost pana dr. Krejčihho rozhodnuto cestu přes pozemkové parcely 117 a 1740 projektovanou na návrh stavební komise zrušit od domu č. 38 k domu č. 434 jako nepotřebnou.

Stran kanalizace od Spolkového domu (Lidový dům) k budově Konsumního spolku (č.p. 209) předložil pan Franz Pietsch cenový návrh firmy Corazza z Jablonce ve výši 13.188 korun.

Pan Karl Maschke jako majitel Spolkového domu se k tomu vyjádřil, že ke stavbě přispěje 10.000 korunami z vlastních prostředků. Zástupce starosty pan Karl Schmidt navrhl schválit stavbu tak, že zmíněný 10.000 obnos bude převzat nějakou soukromou osobou nebo zdejším Spořitelním a záložním spolkem. Pan Rudolf Kraus navrhl se kvůli kanalizaci sejit k projednání s Konsumním spolkem a rovněž také s majitelem mlýna č. 257 kvůli započítání v mlýnské strouze.

Pan Franz Pietsch dává ve známost, že rozpočet na výstavbu Luční cesty se vyšplhal na 30.000 korun a že proto byla tato stavba stavební komisí zamítnuta. Dále navrhuje pan Pietsch, aby byla vzata zpět toho času učiněná nabídka panu Karlu Sensemu ke koupi obecního pozemku za 10 korun za čtvereční sáh. K otevření hlinoviště u hasičské zbrojnice bylo stavební komisí rozhodnuto, že těžba bílé hlíny panem Josefem Sammelem ve vzdálenosti 10 m od zbrojnice může být prováděna.

Německý kulturní spolek vznesl žádost k obci Rychnov, aby poskytla příspěvek 3414 korun k zachování vlastních škol a mateřských školek. Na návrh pana Karla Schmidta bylo rozhodnuto kvůli finančním potížím v obecní pokladně k výši příspěvku nepřihlížet a vedení kulturního spolku v Praze převést jednorázový příspěvek 100 korun.

Pan starosta dal ve známost ministerstvem školství vydaný výnos o dělení vedení škol. K záležitostem bydlení bylo rozhodnuto vytvořit výbor pro bydlení, do kterého má každá strana během tří dnů jmenovat po 3 členech.

Na zasedání zastupitelstva konaném 4. srpna informoval pan starosta, že v Jablonci uložené peníze na nákup petroleje byly vzaty zpět kvůli vysokým cenám od 18 do 20 korun za kilo. Z prodeje petroleje byl předán čistý výnos 200 korun chudinskému fondu a naběhlé úroky dány na zaplacení vypůjčených 15.000 korun.

Žádost pana Josefa Sammela o přenechání obecního pozemku k těžbě bílé hlíny byla jmenovaným vzata zpět. Stran kanalizace od Spolkového domu k budově Konsumního spolku sdělil předseda stavební komise pan Franz Pietsch, že pan Karl Maschke chce zvýšit nabízený příspěvek z 10.000 na 12.000 korun, avšak kanalizace není dost dobře proveditelná kvůli kolejiím elektrické dráhy, nebezpečí a vysokým nákladům.

Pan Karl Schmidt dal návrh, aby byl vodní poplatek zvýšen ze 6 na 10 korun za rodinu a na každý kus dobytka na 5 korun, aby z očekávaných přebytků mohl být vytvořen Fond pro nezbytné opravy. Tento návrh byl přijat.

Předseda tržní komise pan Josef Milde informoval, že stavěči bud požadují za postavení a sklizení 4 koruny a tyto vícenáklady nahradil přírůžkou k nájemnému z bud.

Byl přečten přípis Spolku přírodního zdraví "Kneipp" ve věci protestu proti povinnému očkování. Pan Karl Hofrichter dal návrh podat tento protest k úřadu. Tento návrh byl jednohlasně přijat.

27. srpna se konalo mimořádné zasedání městského zastupitelstva, na kterém odborný učitel Fritz Endler jako předsedající dal ve známost, že podle výnosu okresního školního rady v Jablonci z 24. srpna 1920 č. 2393 zemský školní rada rozhodl 7. srpna 1920 pod č. j. 2763/52446, že nebude vypisován žádný konkurs pro nyní zřizované místo vrchního učitele a obecní školní rada má podat nejdéle do 14 dnů návrh z učitelských sil zaměstnaných na zdejší obecní škole. K tomu musí být také zřízen byt pro vrchního učitele a také, ježto bude povoleno rozdělení škol, bude pořízen byt pro ředitele.

K účelu zřízení těchto úředních bytů byl vyžádán rozpočet od pana mistra zednického Ullricha. Tento dosáhl 9.180 korun. V tomto rozpočtu není zahrnuto vymalování a pořízení nových kamen, takže se tato částka významně zvýší.

Bylo rozhodnuto přijmout k tomuto účelu u zdejšího spořitelního a záložního spolku dlouhodobou půjčku ve výši 15.000 korun.

Hodkovická spořitelna směřovala na obec žádost aby směla zřídit v Rychnově platební místo. Městské zastupitelstvo rozhodlo odpovědět na tuto žádost zamítavě.

25. října se uskutečnilo zasedání městského zastupitelstva, na kterém předseda světelné komise pan Karl Schmidt přednesl, že kvůli zvýšení cen proudu a nákladům na opravy se se současným poplatkem již nedají krýt výdaje a navrhl zvýšit světelné poplatky o 150% s výjimkou malých sazeb 1 koruny 12 haléřů a 1 koruny 68 haléřů. Tento návrh byl přijat. Obcím bylo doporučeno přijmout státní půjčku. Na návrh pana odborného učitele Endlera bylo rozhodnuto vzhledem k obtížné finanční situaci v obci přijetí půjčky neakceptovat.

Spolek vysloužilých vojáků (dříve spolek veteránů) zaslal na obec přepis, ve které je požadováno zřízení pamětní desky v poli padlým nebo zahynuvším bojovníkům. Odborný učitel Endler míní, že by bylo lepší peníze potřebné na válečný pomník použít na zaopatření válečných vdov a sirotků.

Stran mateřské školy dal učitel Langer ve známost, že na posledním zasedání obecní školní rady bylo rozhodnuto mateřskou školu zrušit a zůstatek její pokladny v částce 3.100 korun předat obci.

Na zasedání, které se konalo 23. prosince, dal pan Rudolf Peukert jako předseda obecní školní rady ve známost, že ve školách nastal nedostatek uhlí. Bylo rozhodnuto obrátit se na majitele továrny pana Haasise, aby přenechal školám jeden vagón uhlí.

Pan starosta Jäger informuje, že městu byl úřadem povolen bytový úřad, což má vstoupit v platnost 1. ledna. Podle paragrafů 2, 3 a 29 má být tento úřad obsazen jedním předsedou a čtyřmi přísedícími, sestávajícími ze dvou majitelů domů a dvou nájemníků.

Předseda tržní komise pan Josef Milde informoval, že příjmy z posledního výročního trhu činily 556 korun, výdaje 214 korun, takže přebytek dosáhl 342 korun.

O žádosti pana tajemníka Kutschery o zvýšení jeho platu včetně příspěvku na 19.993 korun se rozprá delší diskuze. Na plat v takovéto výši mají nárok pouze úředníci s vysokoškolským vzděláním. Pokud také zákon stávajícím úředníkům uznává praxi namísto požadovaného vzdělání, pak se může obecní zastupitelstvo s ohledem na službu ve zdejší úřadě, kde nemůže být řeči o vlastní konceptní službě, rozhodnout nanejvýš k tomu, že pan tajemník může být postaven na úroveň úředníka se středoškolským vzděláním, a to také pouze za předpokladu, že tyto finanční náklady bude vůbec možno zajistit.

Pan starosta Jäger požádal rovněž o zvýšení svého příjmu. Byl předložen návrh městského radního zvýšit tento příjem o 100 korun měsíčně, když pan starosta převezme účetnictví. O tomto bodu se rozvinula delší debata, která skončila tím, že na návrh panů Rudolfa Strackeho a Rudolfa Peukerta bylo schváleno zvýšení příjmu bez jakékoli podmínky.

Pan učitel Langer předložil návrh, aby daň ze psů byla od 1. ledna 1921 zvýšena ročně z 5 na 10 korun. Tento návrh byl přijat.

V roce 1920 se uskutečnilo první sčítání lidu v československé republice, podle něhož hostil Rychnov v té době 2590 katolíků, 52 starokatolíků, evangelíků 24, židů 14, bez vyznání 69 a 17 Čechů (= československá národní církev). V celém církevním obvodu se nacházelo 5218 osob, z toho 4846 katolíků.

Církevní kroniky informují z roku 1920, že paní Katharina Lang věnovala 3000 korun na pořízení sanktusového zvonu pro malou věž. Cena zvonu činila 3535 korun, starý zvon byl prodán za 200 korun. Za sbírky a příspěvku Raiffeisen pokladny zůstalo ještě 680 korun jako fond k pořízení dalších věžních zvonů.

Matriky zaznamenávají v roce 1920 68 křtů, 77 sňatků a 55 pohřbů.

Školní kronika informuje z roku 1920, že v obecné škole bylo 5 tříd s paralelkou v 5. třídě. Počet žáků činil 265, z toho 137 chlapců a 128 děvčat.

Jako vedoucí obecné školy působil ředitel měšťanské školy Emil Wander. V 1. třídě vyučoval učitel Emil Preißler, ve 2. třídě Emil Schaurich, ve 3. třídě do 28. února zástupkyně Marie Huyer, od 1. března Arnold Seidel, ve 4. třídě učitel Johann Langer, v páté chlapecké třídě učitel Alfred Bröckelt, v 5. dívčí třídě do 31. ledna učitelka Olga Bondi a od 1. února učitel Eduard Schwanig.

Ve trojtřídní chlapecké měšťance byl třídním učitelem v 1. ročníku Heinrich Huyer, ve 2. ročníku Franz Posner a ve 3. ročníku Fritz Endler.

Ve trojtřídní dívčí měšťanské škole působil jako třídní učitelé v 1. ročníku odborná učitelka Adelheid Lorenz, ve druhém ročníku Paule Vogt a ve 3. ročníku Henriette Püschel.

Chlapeckou měšťanku navštěvovalo 105 žáků a dívčí měšťanku 123 žákyň.

Katecheta Anton Ramsch vyučoval náboženství v obou měšťankách a od 3. do 5. třídy obecné školy, farář Hahn v 1. a 2. třídě. Starokatolické náboženství vyučoval farář Hermann Mertz a evangelické vikář Friedrich Hoser, oba z Jablonce.

23. února se vrátil Arnold Seidel jako poslední náš učitel z ruského zajetí do Rychnova.

28. května došel na zdejší obecní školní radu výnos zemského školního rady z 10. dubna 1920 číslo 1/A 1398/6-121.730, podle něhož se obecná škola v Rychnově odděluje od vedení chlapecké a dívčí měšťanské školy a je postavena pod vedení vlastním vrchním učitelem, jehož místo je z tohoto důvodu systemizováno.

Současně s tímto výnosem bylo stanoveno, že také chlapecká a dívčí měšťanka pokud jde o společné vedení budou odděleny, na základě čehož je pro oddělenou dívčí měšťanku systemizováno vlastní místo ředitelky.

Zdraví žáků bylo v celém školním roce uspokojivé. Školáci zůstali od jinde se vyskytujících nálezů ušetřeni, pouze kvůli nedostatku oblečení chudých žáků byla návštěva školy v zimních měsících významně narušena.

Školní sbírka na ochranu dětí a péči o mládež 20. prosince dala znamenitou sumu 620 korun.

23. prosince se konala vánoční nadílka a rozdělení zbývajících obecní školní radou opatřených 78 párů kožených bot s dřevěnými podrážkami, jejichž opatření si vyžádalo 2800 korun.

Poměry pracujících se k naší spokojenosti začaly po uzavření míru zlepšovat. Díky válečným reparacím a náhradám požadovaným od mocností středu plynuly do národního majetku států vítězných sil nepočítané miliardy. Cizí národy hýřily v přehnaném luxusu, naše skleněné a pasířské výrobky nacházely potřebný odbyt za jakoukoli požadovanou cenu.

Naše obyvatelstvo opět ožilo po letech válkou vyvolaných strádání opravdovým zlatým deštěm. Ačkoli potraviny a spotřební zboží byly také ještě drahé, dělnictvo vydělávalo dost peněz, aby mohlo zaplatit každou požadovanou cenu. Chléb a mouka byly také v roce 1920 k mání pouze na vládou vydávané lístky, přece však byl pod rukou k mání chléb za 30 korun a kilo mouky až za 20 korun.

Zatímco všechna odvětví průmyslu se těšila z dobrého vývoje, zůstala pouze olejomalba macešským dítětem lehkého vydělávání peněz.

Vlivem v Německu vypuknuvší inflace a ztráty hodnoty peněz kupovali mnozí snadným výdělkem zbohatnuvší lidé přes hranice za směšné ceny velké činžovní nebo obchodní domy. Po několika letech, když se Německo opět zotavilo z inflace, byly zahraničním majitelům na takovéto lehce získané reality uvaleny vysoké daně a dávky, takže budovy se staly pro zahraniční majitele rychle bezcennými.

Sami rychnovští občané se nechali vést zdánlivým ziskem, uložili své peníze do berlínských realit, prosoudili ještě kapitál a neměli nakonec z jejich přes hranice propašovaných peněz přece jen docela nic než mnoho zbytečného hněvu.

Nejen ve velkém, nýbrž také v malém kvetlo pašování peněz a zboží tam a zpět. Papírové bankovky na miliony říšských německých marek byly u nás k mání za pár haléřů.

Tuto říšskoněmeckou obrovskou inflaci využívala velká část našeho obyvatelstva k jízdě přes hranice ve starých obnošených šatech, aby se na druhé straně za málo peněz nově oblékli a nakoupili tam za pár haléřů všechny předměty denní potřeby, které v Německu stály miliony marek, a pašovali je sem.

Politické poměry se vyvíjely v letech po státním převratu podstatně jinak než před válkou. Dlouhými léty válkou vyvolaného strádání a obětí ztratila část obyvatelstva víru v Boha, v lidství, státní zákonodárství stejně jako spravedlivé rozdělování pozemských statků.

Tato okolnost přiměla část našeho obyvatelstva, založit na mezinárodním základě podle rusko - bolševistického vzoru komunistickou stranu a věřili, že na internacionální bázi by mohli zjednat zlepšení stávajících poměrů.

Ještě jedna další strana vznikla v Rychnově, stejně jako asi ve většině německých měst a obcí republiky. Byla to "národně-socialistická dělnická strana", jejímž nejhlavnějším úsilím bylo dosáhnout práva na sebeurčení Němců v českém státě.

4. března se konala asi ve všech německých obcích smuteční manifestace za loni v tento den v Krušných horách zastřelené bojovníky za právo na sebeurčení německého obyvatelstva v československé republice.

1921

První veřejné zasedání městského zastupitelstva v tomto roce se konalo 30. ledna. Na něm byla projednávána půjčka 10.000 korun od hospodářského rady na školní vytápění.

Pan Ernst Lang navrhl poskytnout škole bezúročnou krátkodobou půjčku k uhrazení závazku na školním vytápění. Toto opatření bylo přijato.

Bylo jednáno o zavedení policejní zavírací hodiny v hospodách. Pan Oskar Wenzel navrhl, aby tato zavírací hodina byla stanovena na 12 hodin v noci a každý host, který bude po tomto čase zastížen v hospodě, zaplatil za každou hodinu jednu korunu. Při bálech bude placeno 50 korun, při tancovačkách 25 korun. Při spolkových sezeních bude zavírací hodina prodloužena do 1 hodiny v noci. Kontrola bude prováděna policejní sekci.

Pan Johann Michel navrhl, aby začátek platnosti nařízení o zavírací hodině byl stanoven na 15. února. Návrh byl přijat.

K úpravě platu pana tajemníka Kutschery byl předložen následující návrh městské rady: Základní plat podle stupně X/2 4.800,- korun, k tomu přistupuje 8 trinení (zřejmě tříleté služební období - pozn. překl.) 4.008,- korun, příspěvek na bydlení 804,- korun, pořizovací příspěvek 480,- korun a drahotní přídavek 960,- korun, dohromady 10.260,- korun.

S touto úpravou platu má od nynějška pan tajemník Kutschera převzít vedení obecního účetnictví.

Pro policejního vrchního strážmistra Josefa Ullricha podala jeho profesní odborová organizace žádost na úřad starosty, schválit jmenovanému pořizovací příspěvek ve výši 370 korun měsíčně.

Toho se týkající návrh městské rady o úpravě platu pro policistu Ullricha zní na základní plat 1500 korun, 6 trinení 1125 korun, 50% drahotní příplatek 1312 korun 50 haléřů, drahotní příspěvek 900 korun, pořizovací příspěvek 480 korun, dohromady 5.317 korun 50 haléřů. Nápojová dávka byla určena pro pivo na 4 koruny, víno 6 korun a pálenka na 10 korun za každý hektolitr.

Poplatek za zdravotní prohlídku masa byl zvýšen a přijat následující tarif: Za jednu kozu 2 koruny, jedno tele 4 koruny, jedno prase 10 korun a za jedno velké hovězí 25 korun a za každé dovezené kilo masa 20 haléřů.

Pan Oskar Wenzel jako předseda bytového úřadu dal návrh vybírat za zprostředkované byty zprostředkovací poplatek a to pro nájemné do 500 korun 5%, do 1000 korun 10%, do 1500 korun 15% a do 2000 korun 20%. Tento návrh byl přijat.

Na zasedání konaném 9. března byla zastupitelstvu předložena žádost hospodských o změnu zavírací hodiny a bylo rozhodnuto zavírací hodinu místo na 12 hodin stanovit na 1 hodinu.

Pan odborný učitel Fritz Endler dal návrh, aby byl uvolněn již v loňském roce schválený obnos na novou výsadbu stromů v alejích, aby výsadba mohla být provedena.

Bylo rozhodnuto povolit částku k výplatě a ustavit výbor, který má převzít provedení výsadby a péči o mladé stromky.

Z bankovního úřadu byla obec upomenuta, aby zaplatila dlužné úroky z válečné půjčky. V této záležitosti má být na bankovní úřad odevzdáno vysvětlení, že obec bude moci platit teprve potom, až bude státem provedena regulace válečné půjčky nebo sanování obecních financí.

Stran požadovaného příspěvku od institutu pro hluchoněmé v Litoměřicích bylo rozhodnuto z obecních prostředků schválit částku 50 korun a oběžníkem se obrátit na obyvatelstvo, aby se na tomto cíli čile účastnilo.

Byl přečten přípis německého samosprávného tělesa o propůjčování licencí na kino obcím a bylo přijato usnesení o licenci na kino pro obec Rychnov požádat.

Pan tajemník Kutschera dal dopisem ve známost, že nemůže převzít na něj přenesené dokončení obecního rozpočtu kvůli pracovnímu přetížení.

Odborný učitel Fritz Endler jako předseda finanční komise oznámil, že dva pánové ze zastupitelstva se již vyjádřili, že jsou ochotni ujmout se té námahy dokončit rozpočet obce pro rok 1920 a to pod podmínkou, že zde zmiňovaná částka 300 korun jim bude vyplacena, avšak chtějí peníze věnovat na dobročinné účely.

Pan tajemník Kutschera, při jehož úpravě platu mu bylo přeneseno dokončení obecního rozpočtu, má kvůli odepření tohoto pracovního výkonu uhradit 300 korun ze svých příjmů.

Odborný učitel Fritz Endler jako revizor nedávno prováděného sčítání lidu dal ve známost následující výsledky: počet domů 527, z tohoto obydlených 486, partají 858 s 2766 obyvateli, z toho 151 Čechů.

V příštích školních prázdninách se budou konat školní výlety a obec má připravit jednu třídu jako odpočinkové místo pro mladé poutníky.

Ze zápisu z jednání ze 6. června stojí za zmínku, že vysázení stromů v alejích si vyžádalo částku 2009 korun.

Z poštovního a telegrafního ředitelství v Praze došel přípis, podle kterého má obec zaplatit telefonní investici 3000 korun do 15. června nebo dát výpověď telefonního připojení. Bylo rozhodnuto s výpovědí počkat a řídit se podle rozhodnutí jiných obcí.

Pan Rudolf Kraus dal návrh, že by obec měla zřídit na městském pozemku hřiště pro mládež. Zastupitelstvo se připojilo k tomuto návrhu, jenž by měl být předložen městské radě.

Na zasedání městského zastupitelstva, konaném 13. července bylo znovu jednáno o licenci na kino. Správa politického okresu v Jablonci požadovala k tomu potřebné plány a sdělení budovy, ve které se bude kino provozovat. Bylo rozhodnuto zřídit vlastní výbor, který má provádět záležitosti kina. V tomto výboru mají být zvoleni dva pánové z každé strany.

Pro panem Rudolfem Krausem navrhované hřiště pro mládež se ukazuje jako vhodné místo, pronajaté Německému tělocvičnému spolku. Zastupitelstvo má rozhodnout, že toto místo bude Německému tělocvičnému spolku odebráno a zpřístupněno veřejnosti.

Pan Karl Hofrichter se vyslovil proti tomuto plánu s vysvětlením, že on není protivníkem takového zřízení, brání se ale tomu, aby Německému tělocvičnému spolku bylo odebráno místo, které on s velkými obětmi těžkou prací a peněžními prostředky vyrovnal. Německý tělocvičný spolek snad získal kvůli na tom místě konaným pracím a mládežnickým hrám na to místo právo. Po tomto vysvětlení vzal pan Kraus svůj návrh zpátky.

Bylo rozhodnuto projednat s Německým tělocvičným spolkem společné používání místa. V obecné škole byl zabaven vestavěný byt. Bylo rozhodnuto proti tomuto zabavení podat odvolání k vyššímu soudu.

Podle přípisu z politického okresu Jablonec č. 965 z 21. května by měla být ustavena v každé obci disciplinární komise pro obecní zaměstnance. Pan starosta si vyžádal v Jablonci k tomu se vztahující informace.

Na závěr zasedání sdělil pan starosta Eduard Jäger, že skládá svůj úřad jako takový a že žádá rychlé převzátí ze strany 1. místostarosty.

Na 18. července svolaném mimořádném zasedání městského zastupitelstva prohlásil 1. místostarosta pan Karl Smidt, že vlivem složení mandátu starosty jsou mimořádné poměry a on kvůli svému povolání obchodníka nemůže převzít starostu, ježto stav je ještě tím horší, že tajemník kvůli nemoci nemůže konat službu. Žádal, aby se většinová strana (Německé volební sdružení) shodla na kandidátovi.

Německé volební sdružení volilo hlasovacími lístky a pan Karl Hofrichter obdržel z 11 odevzdaných hlasů 10 a ukázal se tak zvolený budoucím starostou. Pan Hofrichter se hned vyjádřil, že úřad starosty přijme pod podmínkou, že mu bude schválen měsíční plat 1000 korun, neboť by nemohl přinést žádnou materiální oběť.

Poté, co také sociálně demokratická strana uznala tento požadavek, pozdravil pan Karl Schmidt pana Hofrichtera jako nového starostu a popřál mu, aby se pod jeho vedením usídlila prospěšná práce pro blaho veřejnosti a obyvatelstva.

Pan Hofrichter vyjádřil, že chce vést úřední věci jako starosta v daných podmínkách věrným plněním povinností a nastěhuje se do úředních místností města Rychnova pod heslem "práce".

K dalšímu vyřízení dospěla, ještě za předsednictví pana Karla Schmidta, žádost o dovolenou pana tajemníka Kutschery. Žádost byla schválena tak, že pan tajemník před nástupem své dovolené bude ještě několik dní k ruce novému starostovi k vysvětlení rozličných záležitostí a pak by mohl nastoupit svou dovolenou od 14. července do 14. října.

Na závěr bylo ještě určeno, že předání úřadu novému starostovi se má konat 18. července 1921 za přítomnosti pana Eduarda Jägera.

Na mimořádném zasedání městského zastupitelstva, které se konalo 10. srpna, bylo jednáno o žádosti, týkající se zakoupení hřiště, pronajatého na obecním pozemku. Žádost byla postoupena městské radě.

Předsedající informoval, že musí být upraveny příjmy policistů. Na návrh pana Ernsta Langa byly přijaty návrhy předsedajícího. Policista Theodor Hübner je k 1. červenci 1921 přijat definitivně.

Příjmy policisty Hübnera:

základní plat	1.500 korun
50% drahotní příplatek	750 korun
20% příspěvek na bydlení	450 korun
osobní drahotní příplatek	1.476 korun
pořizovací příspěvek	480 korun
Celkem	4.656 korun

Příjmy policisty Ullricha	
základní plat	1.500 korun
7 trienií á 187,50 Kr	1.321 korun 50 haléřů
50% drahotní příplatek	1.400 korun 25 haléřů
pořizovací příspěvek	480 korun
osobní drahotní příplatek	1.170 korun
Celkem	5.871,75 korun

Komise správy politického okresu žádá o zvýšení dotace pro městskou obchodní akademii v Jablonci. Bylo rozhodnuto zvýšit stávající dotaci na 100 korun.

Na zasedání městského zastupitelstva, konaném 7. září, byl stanovit roční plat školníka na 1.500 korun.

Paní Matzigová požádala o zvýšení své odměny za úklid kanceláří obecního úřadu. Částka byla zvýšena z 50 na 75 korun.

Obecní rozpočet na rok 1921 byl přijat a schválen s 63% činžovní daně a 400% ostatních daní.

9. listopadu se konalo zasedání městského zastupitelstva. Starosta Karl Hofrichter informuje o otázce oddělení obecní části Hranice a dal ve známost údaj obce Kokonín, ve kterém je s ní v plánu a propočtu ploch obecní části Dolní Dobrá Voda mlčky počítáno.

Čte protesty obecních částí Hranice a Dolní Dobrá Voda od oněch obyvatel, kteří chtějí zůstat u Rychnova. Po delší diskuzi bylo rozhodnuto připojit se k usnesení ze shromáždění starostů z 22. října 1921. Usnesení zní: Komise okresní správy nechť podané žádosti o oddělení území nedoporučuje a jednotlivé obce nechť odkazuje na postup projednávání.

Žádost Bertý Fischerové z č. 25 o zřízení prodejního stánku cukrářského zboží naproti domu pana Josefa Wallera z č. 255 na Hauptstrasse (dnešní Kokonínská) byla zamítnuta.

Jmenovaná může požádat o zřízení tohoto prodejního stánku u svého domu.

Předseda tržní komise pan Johann Michel informoval, že příjmy z církevní slavnosti (pout' 28. září) činily 3.318 korun a výdaje 589 korun, takže přebytek byl 2.729 korun.

Na žádost pana Rudolfa Krause byla zahájena sbírka pro akci pomoci Rusku. Tato dala podle sbírkového archu 554 korun, 500 korun z přebytku hospodářské rady a 59 korun 40 haléřů od majitele kina, tedy dohromady 1.113 korun 40 haléřů.

Předsedající informoval, že vedoucí české školy dostal z ministerstva školství příkaz, aby se nastěhoval do bytu zřízeného obcí. Vedoucí školy do dnešního dne tohoto příkazu neuposlechl. Ani v pozdější době se tento do bytu nenastěhoval.

Ministerstvem sociální péče byla podle zákona z 12. prosince 1919 založena ústřední komise pro domácí výrobce skleněného zboží. (Úřední list č. 8 z 23. září 1921.)

Na upomínku Komerční banky (Merkur) v Jablonci kvůli placení splátek na válečnou půjčku bylo rozhodnuto před jejím proplacením už žádné splátky neprovádět.

Poplatky za inzeráty podávané obyvatelstvem v oběžnicích se zvyšují a to za obchodní inzeráty 20 korun, za dražby od 10 do 20 korun, spolková oznámení 10 korun. Ostatní poplatky určí starosta případ od případu. 50% těchto poplatků připadne chudinskému fondu a 50% kanceláři na režijní výdaje.

21. prosince se konalo poslední zasedání městského zastupitelstva v tomto roce. Pan Michel jako předseda tržní komise informoval, že příjmy z výročních trhů a z církevní slavnosti činily 10.166 korun, výlohy na postavení a zbourání stánků 2.360 korun, tudíž byl přinesly přebytek 7.806 korun.

Z chudinské komise informoval pan Michel, že mezi 22 dětí z obecné školy a 11 dětí z měšťanky byly rozděleny kožené boty. Sběrka, která byla provedena, dala 2.068 korun.

Obecní chudí obdrželi na vánoce 10 kilo brambor a 1 kilo mouky.

Výbor mateřské školy obecní školní rady dal následující návrh: Mateřská škola, plánovaná již od roku 1920, má být v roce 1922 zřízena, jakmile bude k dispozici vhodná místnost v obecné nebo měšťanské škole.

Stran bytu vedoucího české školy, který byl požadován v obecné škole, sdělil pan starosta, že vedoucí školy se nastěhoval do bytu v domě č. 460, čímž je tato záležitost dočasně vyřešena. Advokát dr. Pirkl tlumočil v této bytové záležitosti obci, že 5. ledna 1922 se koná jednání kvůli bytovému odvolání u "nejvyššího správního soudu" a žádá o sdělení stanoviska. Bylo rozhodnuto vyčkat rozhodnutí ministerstva a v nepříznivém případě stížnost zamítnout.

Bankovní úřad zaslal obci předpis dlužných úroků z válečné půjčky. Bylo rozhodnuto úroky neuznat a také neplatit, dokud nebudou úroky z válečné půjčky obci přiznány.

Obecní komunistická frakce dala následující žádost: Obecní pozemek, který se nachází od roku 1914 v pronájmu německého národního tělovýchovného spolku, který tento používá od té doby jako tělocvičnou a hrací plochu pro své vlastní účely, nechť je od 1. ledna 1922 dán obci jako tělocvičná a hrací plocha bezplatně ke všeobecnému používání. Tento návrh byl přijat 12 hlasy proti 10.

Pan Franz Pietsch jako předseda dobrovolných hasičů dal jménem správní rady návrh, aby veškeré rekvizity jako stříkačky, hadice, výsuvné a stoupací žebříky, obleky a zařizovací předměty, zvláště všechny předměty, které patří k hasicí a záchranné činnosti a které toho času spravuje obec, byly převedeny do vlastnictví dobrovolným hasičům.

Bylo rozhodnuto všechna výše uvedená zařízení věnovat rychnovským dobrovolným hasičům pod podmínkou, že převezmou všechny opravy zařízení a budou je krýt z plánovaných hasičských výdajů.

Tím bylo ukončeno veřejné zasedání a po přestávce bylo zahájeno důvěrné zasedání.

Tajemník pan Kutschera požádal o své penzionování a dal požadavek roční penze 15.000 korun od 1. ledna 1922 a doplatek mzdy 24.000 korun.

Protože vedení poklady panem tajemníkem není bez připomínek a při vymáhání nedoplatků byly vykázány větší rozdíly, bylo rozhodnuto sdělit panu tajemníkovi, že prozatím do definitivního urovnání této záležitosti a přezkoumání vedení pokladny nemůže být pomýšleno na vyrovnání platu a penzionování.

Pan tajemník je do té doby zbaven služby a bude dostávat nadále dosavadní plat do rozhodnutí nevyřízené záležitosti.

Jako novoroční příspěvek obecním úředníkům bylo schváleno: vrchnímu strážmistrovovi Josefu Ullrichovi 490 korun, policistovi Hübnerovi 388 korun, obecnímu sluhovi Franzu Matzigovi 75 korun, školnicím paní Seidlové a paní Ullrichové po 125 korunách a panu tajemníkovi 60 korun.

Tím končí zprávy z knih protokolů obce z roku 1921.

Církevní knihy neinformují z tohoto roku o žádných zvláštních událostech. Zde má být pouze promítnut pohyb obyvatelstva z matrik:

Křestní matrika vykazuje proti válečným létům významný růst narozených, neboť bylo pokřtěno 75 dětí.

Také počet sňatků byl docela značný, k čemuž asi přispěl dobrý běh obchodů v sklářském průmyslu, takže mohlo 136 mladých lidí vstoupit do manželství.

Proti počtu křtů a sňatků musí být označeno množství úmrtí v tomto roce jako malé, neboť se uskutečnilo pouze 37 pohřbů podle katolického způsobu.

Školní kronika informuje z roku 1921, že 1. ledna bylo rozděleno vedení obecné a měšťanské školy. Ředitel Emil Wander měl od toho dne pod dozorem už jen měšťanskou školu.

Obecnou školu dostal dosavadní třídní učitel Arnold Seidel jako samostatný vrchní učitel. 16. května provedl na obou školách inspekci zemský školní inspektor Wilhel Strachowsky společně s okresním školním inspektorem Führichem.

Dar z okresního školního fondu v částce 160 korun byl použit na pořízení školních knih.

Pětitřídní obecná škola s paralelkou v 5. třídě byla navštěvována 127 chlapci a 130 děvčaty.

Učitelství sbor sestával z učitele Langerera v 1. třídě, Emila Preißlera ve 2. třídě, Emila Schauricha ve 3. třídě, vrchního učitele Arnolda Seidela ve 4. třídě, učitele Bröckelta v 5. chlapecké třídě a Eduarda Schwaniga v 5. dívčí třídě.

V chlapecké měšťance dosáhl počet žáků 113.

V 1. třídě byl třídním učitelem odborný učitel Fritz Endler, ve 2. třídě Heinrich Huyer a ve 3. třídě Franz Posner.

Dívčí měšťanská škola čítala 123 žákyň.

V 1. třídě působila jako třídní učitelka odborná učitelka Henriette Püschel, ve 2. třídě Adelheid Lorenz a ve 3. třídě Paula Vogt.

Ženské ruční práce vyučovala v obou školách industriální učitelka Marie Singer.

Okresním učitelským spolkem nově zřízený institut zakládání žakovských ubytoven došel také u našeho učitelského sboru uznání, a tak když skupinové vedení spolkových obcí a obecní školní rada zajistily krytí nákladů, byla na začátku prázdnin zřízena v jedné třídě obecné školy žakovská ubytovna. Jako ubytovatel fungoval vrchní učitel Seidel. O podávání bezplatných snídaní mladým poutníkům se zvláště zasloužil odborný učitel Fritz Endler. Sbíрка na ochranu dětí a péči o mládež provedená ve vánočním týdnu vydala v chlapecké měšťance 280 korun.

Doplňk k dívčí měšťanské škole:

1. září 1921 byla dívčí měšťanská škola oddělena od vedení chlapecké měšťanské školy a dostala vlastní ředitelku.

Učitelství sbor sestával z prozatímní provizorní vedoucí, odborné učitelky Adelheid Lorenz, třídních učitelů Rudolfa Peukerta v 1. třídě, odborné učitelky Pauly Vogt ve 2. třídě a Henriette Püschel ve 3. třídě.

Jako učitelka ručních prací působila Marie Singer.

Počet žaček na začátku školního roku činil 103 děvčat.

3. listopadu byla otevřena Svazem Němců v Čechách udržovaná vývařovna polévky a z důvodů nemajetnosti dostávalo 24 žákyň v poledne vydatnou polévku.

20. prosince obdržely 3 žákyně od obecní školní rady teplé zimní boty v hodnotě 420 korun.

Ze spolkových věcí není v roce 1921 nic podstatného ke sdělení. Nekonalý se žádné spolkové slavnosti a všechny spolky si musely své záležitosti po ochromení v důsledku války teprve znovu zorganizovat. Pouze hasiči byli aktivní u dvou požárů v Pulečném.

Obchody a pracovní poměry ve sklářském průmyslu mohou být označeny jako uspokojivé. Obyvatelstvo si pozvolna přivykalo na nově ustavené státní poměry. Pouze hodnota peněz dávala příčiny k nespokojenosti, neboť bylo nutno za zboží zaplatit 8 až 10 krát vyšší částku než v čase před válkou.

Obyvatelstvo se ještě nevzpamatovalo z pohrom a nouze právě skončené války, když se na nebi objevily zase nové válečné mraky. Odstoupivší císař Karel, který se musel zřeknout na všechny časy práva na trůn pro sebe a svou rodinu Habsburků, přicestoval na každý pád na pozvání uherských monarchistů do Budapešti, aby se tam věnoval jednání o znovuuštění království s jeho nástupem na trůn. Československá vláda spatřovala v královské návštěvě Uher porušení vzájemně uzavřených závazků proti Společnosti národů a nařídila proti Maďarsku mobilizaci.

Doslovný text toho se týkajícího telegramu doručeného starostenskému úřadu zněl:

"Mobilizace nařízena. První mobilizační den je dvacátý sedmý říjen 1921, 0 hodin jedna minuta.

T.G. Masaryk v.r. prezident republiky

Franz Udrschal v.r. ministr války

Obecní úřady budou ihned vyrozuměny, aby zpravily veřejnost plakátováním na nápadných místech 24. října."

Také v Rychnově mělo několik mladých mužů nastoupit k mobilizaci, avšak více jich neuposlechlo povolávací rozkaz a zůstali doma, když si mylně řekli, že jako Němci nemají v českém státě konat žádnou povinnost vojenské služby.

Nedošlo však k válce s Maďarskem a narukováví přišli po několika dnech zpět aniž by promluvily zbraně. Ti ale, kteří se vyhnuli povinnosti narukovat, byli odsouzeni k citelným pokutám.

1922

První zasedání městského zastupitelstva v tomto roce se konalo 14. února a pan starosta Karl Hofrichter podal zprávu, že konfiskace bytu pro českého vedoucího školy v obecné škole byla ministerstvem školství stažena zpět.

Odvolání k "Nejvyššímu správnímu soudu" mohlo být proto právním zásupcem Dr. Pirkelem zrušeno. Tato záležitost tím byla pro obec definitivně vyřízena.

Došlo k jednání o výdajích. Pan starosta Karl Hofrichter požádal o zvýšení svého platu. Bylo rozhodnuto zůstat u platu 2.000 korun, jak bylo dohodnuto při přebírání úřadu panem starostou, a povolit jako odměnu příplatek 6.000 korun. (Při přebírání úřadu v roce 1921 je poznamenáno, že jako plat bylo požadováno a schváleno 1.000 korun.)

Vrchnímu strážníku Josefu Ullrichovi bude jeho plat zvýšen na 8.000 korun a strážníku Theodoru Hübnerovi na 6.600 korun. Dále obdrží oba strážníci až do odvolání týdně 25 kilo uhlí a ročně 1 m topného dřeva.

Daň ze psů byla stanovena byla stanovena za hlídacího psa na 10 korun, za luxusního psa na 20 korun a za každého dalšího psa na 10 korun.

Nájemné obecních luk bylo od roku 1922 zvýšeno o 100% s přírůžkou 10% pozemkové daně. Zvýšení bylo zdůvodněno vysokým daňovým zatížením.

Daň z osvětlení byla kvůli zvýšení cen elektrického proudu z 2 korun 70 haléřů na 5 korun za kilowatthodinu pro všech 12 cenových tříd zvýšena o 100%.

Amortizace zadluženého kapitálu a mnohé opravy vodovodního vedení vyžadují zvýšení poplatky z vody. Tato byla do budoucna stanovena za jednu místnost 10 korun, za pokoj a kuchyň 15 korun a za každý další pokoj 10 korun.

Firma Haasis zaplatila na dani za rok 1921 částku 35.000 korun. Z této sumy má připadnout 15.000 korun školám a 20.000 korun obci.

Stran poplatků ze zábav bylo rozhodnuto převést 40% chudinskému fondu a 50% školám. Obecní skupina odborů německých zaměstnanců v Jablonci žádá kvůli omezování platů úředníků, zaměstnanců a učitelů protestovat v usnesení.

Na návrh pana odborného učitele Fritze Endlera bylo přijato následující usnesení:

"Městské zastupitelstvo Rychnova protestuje co nejrozhodněji proti způsobu a metodě, jak vláda a většinové strany projednávají úřednickou a učitelskou otázku.

Srážky z platů, které přinesly prosincové zákony, nejsou v žádném případě vzhledem k růstu cen potravin ospravedlnitelné. Městské zastupitelstvo již vítá každé úsilí, aby byla omezena dražota. Ale je nutno začít tam, kde je to oprávněné. Je to přímo neslýchané, že se učitelům připisuje srážka 20 - 30%, zatímco na druhé straně se zdá, že peníze nehrají žádnou roli. Kdyby se vypustila jenom část vojenských výdajů, kdyby se vedly reprezentace v zahraničí ve správné míře, pak bude republika ve stavu postarat se o úředníky a učitele minimálně v dosavadním potřebném rozsahu.

Městské zastupitelstvo v Rychnově požaduje proto naléhavě změnu prosincových zákonů a zvláště také znovuustavení rovnosti učitelů se státními úředníky."

Obec Kokonín sdělila městu, že je připravena jednat o oddělení domů Na hranici. Již 13 února se uskutečnilo jednání v Kokoníně, na kterém městys Kokonín přednesl prohlášení, že žádost o oddělení u okresní správy byla vzata zpět a nárok se omezí pouze na ty hranice, které byly již v roce 1907 obyvateli Hranice určeny.

Rozvinula se debata, ve které byl přijat návrh pana odborného učitele Endlera, že obec Rychnov je připravena s Kokonínem jednat. Pro tuto záležitost byla zvolena komise, která má tato jednání vést.

Sboru dobrovolných hasičů byl schválen k vyplacení roční účet v částce 358 korun.

Na zasedání městského zastupitelstva konaném 24. dubna bylo rozhodnuto rozšířit Flurgasse (dnešní Květinová) v celé její délce na 10 m.

Přece však musí rozšíření a výstavba ulice zatím přestat, neboť majitelé sousedních pozemků pan Hermann Machke z č. 237 a Adolf Hartrampf působí kvůli postoupení pozemků velké potíže, pouze pan August Peukert z č. 228 se již vyjádřil, že potřebný pozemek bezplatně postoupí.

Pan Johann Michel jako předseda tržové komise informuje, že čistý výnos velikonočního trhu dosáhl 2.200 korun. Bylo rozhodnuto nově upravit platby za boudy a místa a stanovit ceny za postavené boudy se střížním zbožím a konfekcí na 20 korun, ostatní boudy na 15 korun, vestavěné místo na 10 korun a volné místo za běžný metr na 2 koruny.

Předsedající informoval, že při hlasování o oddělení obecní části Hranice 12. března bylo odevzdáno 13 hlasů pro Rychnov a jen 11 hlasů pro Kokonín. Městské zastupitelstvo se připojilo k většině obyvatel Hranice, kteří jsou pro Rychnov, a obec Kokonín je s tímto rozhodnutím srozuměna.

Pan odborný učitel Endler poukazuje na přání obyvatel obecní části Hranice být účastnými na vodovodním rozvodu. Obec se bude muset otázkou zásobování vodou obecní části Hranice zabývat.

Německý tělovýchovný spolek zaslal na město přípis, ve kterém protestuje proti rozhodnutí městského zastupitelstva z 21. prosince 1921, kterým mu bylo bez jakékoli výpovědi bez dalšího odňato na jeho náklady zřízení sportoviště. Pan odborný učitel Endler poukazuje na ukvapení tohoto rozhodnutí a považuje za vhodné předchozí projednání s tělovýchovným spolkem. Pan Rudolf Kraus navrhuje ustavit komisi ze vždy dvou zástupců obce a německého tělovýchovného spolku, která má tuto otázku řešit.

Předsedající informuje, že město (poštovní správě) je povinna zaplatit 3000 korun investiční půjčky nebo 1000 korun stavebních nákladů. Má být tlumočeno poštovnímu ředitelství, že město zaplatí nejvýše 100 korun stavebních nákladů, jinak na telefon rezignuje.

Sborem dobrovolných hasičů byl doručen návrh na vybírání hasičské dávky následujícího obsahu:

Návrh.

Ve prospěch sboru dobrovolných hasičů v Rychnově bude vybírána od 1. ledna 1922 hasičská dávka podle následujících podmínek.

1. Pro přízemní dům za 1 metr čtvereční stavební plochy 4 haléře,
pro budovu s vestavěnými podkrovními byty za 1 metr čtvereční 6 haléřů,

pro patrové domy za 1 metr čtvereční 9 haléřů zaplatit.

2. Placení hasičského poplatku přísluší majitelům domů.
3. Osvobození od tohoto hasičského poplatku jsou:
 - a) Majitel domu, který se aktivně účastní ve sboru a ročně splní 60% svých povinností u požárů a cvičení, zasedání a pohřbů. (Vyjma zábavy.)
 - b) Ti členové hasičského sboru (majitelé domů a nájemníci), kteří po 30 let patřili ke sboru a během této doby plnili v každém ohledu hasičské povinnosti.
 - c) Nájemníkům, kteří jako členové sboru plnili předepsané povinnosti, nesmí být hasičský poplatek uložen.
 - d) Vdovy, jejichž zemřelý muž 30 let aktivně sloužil a u požárů nebyl žádným cizincem, jsou během svého vdovského času od poplatku osvobozeny.
 - e) Pokud je byt používán příslušníky rodiny a ti plní předepsané hasičské povinnosti, je tato partaj osvobozena od placení hasičského poplatku.
 - f) Nájemníci, kteří pobírají chudinskou podporu, jsou bez končety a z 60% kvalifikovaní invalidé, stejně jako nájemníci, kteří jsou odkázáni na dobročinnost spolubydlících, neplatí žádný hasičský poplatek.
4. Majitelé domů, kteří mají ve svém domě více bytů, jsou oprávněni vybírat hasičský poplatek od těch partají, jejichž hlava domácnosti není činná jako horlivý člen sboru.
5. Majitelé domů, kteří mají své nemovitosti v městysu Rychnov, ale žijí jinde, nejsou od hasičského poplatku osvobozeni.
6. Změny v hasičských poplatcích jsou vyhrazeny velitelství a správní radě dobrovolných hasičů, avšak tyto změny musí být předloženy k přezkoumání a schválení městu.

Pro velitelství dobrovolných hasičů

Rychnov 27.března 1922

Frantz Pietsch, náčelník

Rudolf Seidel, jednatel

Zdejší spořitelní a záložní spolek věnoval na vodovodní vedení 500 korun, školám 100 korun, obecním chudým 100 korun, pokračovací škole 100 korun, na sázení zeleně 50 korun a na splátku úvěru za malířský ateliér v měšťanské škole 1842 korun.

Odborný učitel Endler navrhl zřízení fondu na podporu chudých talentovaných žáků za účelem jejich dalšího vzdělávání na vyšších školách. Tento bod má být projednáván na příštím zasedání.

Organizace úředníků samosprávných těles zaslala přípis okresní správní komisi, ve kterém je žádáno o urychlení vyřízení otázky platu penzionovaného pana tajemníka Kutschery. Bylo rozhodnuto upravit penzi podle ustanovení zákona. Stran dalších nároků pana tajemníka má s ním jednat starosta pan Hofrichter.

Na zasedání obecního zastupitelstva konaném dne 25. května byl předložen přípis ministerstva vnitra, ve kterém byla navrhována změna přízviska města Rychnova. Bylo rozhodnuto zůstat u označení Rychnov u Jablonce, protože přízviska „nad dráhou“ nebo „nad Mohelkou“ jsou příliš bezvýznamná.

Obyvatelé dolního Rychnova žádají o výstavbu elektrického osvětlení až k hranicím města. Bylo rozhodnuto dát návrh panu Haasisovi, aby vyhověl přání tamnějšího obyvatelstva a prodloužil vedení až k Zolkerovu mlýnu.

Důvěrné zasedání: K projednání dospěla záležitost tajemníka. Poté, co pan tajemník Kutschera trvá na svém požadavku 15.000 korun penze a 24.000 korun doplatku bylo rozhodnuto ho k 1. lednu 1922 penzionovat a schválit mu výši jeho penze podle třídy X po přesném sečtení jeho služebních let. O požadovaném doplatku nebylo dosaženo žádné dohody. Pan starosta má zkusit vzhledem k nabídce vysoké penze pana tajemníka od

doplátku odradit, tím více, že penze je poskytována od 1. ledna 1922 a tím rovněž byl proveden dost značný doplatek.

2. srpna se konalo zasedání městského zastupitelstva, na kterém bylo rozhodnuto o uzavření obecní cesty p.č. 1755 (veřejný statek) na východní straně u domů č. 328 a 219 poté, co pan starosta měl rozhovor s rodinami na této cestě přicházejícími v úvahu. Tyto rodiny nevznesly proti uzavření žádný protest.

Na návrh finanční komise bylo rozhodnuto, že má být na konto pokračovací školy k 1. lednu 1922 převedeno z města 2100 korun, přislíbených pro rok 1921.

Výplatní účet regulace silnic a potoků má být v částce 6613 korun ze zůstatků vrácen zpět městu a závazek u spořitelního a záložního spolku ve výši 10000 korun bude splacen, neboť firma Haasis za roky 1917 - 1920 přispěla do zůstatků tolik, že dluh dle rozhodnutí z 5. července 1914 může být zaplacen.

Konto malířského ateliéru vykazuje schodek 3731 korun a rok od roku vzrůstá. Na dotaci není naděje. Proto má být provedeno zaúčtování tohoto schodku městu.

Obecním částem už není od roku 1916 převáděna na ně připadající část nápojové daně. Proto má být pro roky 1916 až 1922 použit následující klíč: Liščí jáma 2,7%, Zálesí 1%, Košovy 1,4%, Hranice 1,6%, Dobrá Voda 1% a Svatý kříž 0,6%. Tyto částky za roky 1916-1921 mají být kryty ze zůstatků.

Předseda chudinské komise informuje, že podpory obecním chudým jsou zvýšeny o 50 až 100%.

Pan městský radní Michel jako předseda tržní komise informuje o výtěžku výročních trhů. Příjmy dosáhly 6603 korun, výdaje 2104 korun. Tím je dán čistý výtěžek 4467 (4499?) korun.

Pan Ludwig Schmidt jako majitel nemovitosti č. 1 požádal obec, aby bylo prodlouženo vodovodní vedení až k jeho novostavbě. Pan Schmidt se zavázal uhradit polovinu stavebních nákladů z vlastních prostředků.

Výstavba vodovodu však není možná, protože pro takovou výstavbu nevystačí voda, aby bylo v novostavbě dosaženo potřebného tlaku. Žádost je proto v tomto smyslu zamítnuta.

Obecní části Dolní Dobrá Voda, Hranice a Svatý kříž usilují o vedení elektrického osvětlení z liberecké elektrárny pro dálkové přenosy. Jednání natolik pokročila, že obecní části mají ještě během léta obdržet elektrické osvětlení.

Již jsou zahájena jednání s firmou Haasis kvůli připojení obecních částí Liščí jáma a Zálesí na městskou síť.

Okresní správní komise Jablonec požaduje úpravu platu obvodního lékaře. Ze strany obce je provedeno zvýšení provizorně na jeden rok. Za to mají lékaři převzít zvýšené povinnosti v péči o chudé a ve školní službě.

Na zasedání městského zastupitelstva konaném 27. září bylo přítomno 20 pánů zastupitelů a 2 zastupitelky.

Před zahájením programu věnoval předsedající, starosta pan Karl Hofrichter procítěný nekrolog 20. září zemřelému městskému zmocněnci panu Josefu Honsejkovi, ve kterém ocenil stálou spolupráci zemřelého a zdůraznil jeho vždy trvající ochotu přispět k dílu. Přítomní během nekrologu na znamení úcty povstali.

Ze stavební komise informoval předsedající, že panu Josefu Šťastnému byla povolena novostavba domu.

Panu Karlu Müllerovi z č. 322 byla povolena stavba obchodu.

Bylo rozhodnuto prodat panu Oswaldu Hofmannovi z č. 300 stavební parcelu z kat.č. 1511 o výměře 251 čtverečních sáhů za cenu 15 korun za čtvereční sáh.

Ohledně na západ od této stavební parcely ležících parcel na severní straně bylo kvůli přímému ohraničení rozhodnuto vzniklé pozemkové klíny prodat sousedícím vlastníkům.

Tak obdrží, vždy za 15 korun za čtvereční sáh:

Karoline Blumentritt z č. 381 44,5 čtv. sáhu

Heinrich Weiß z č. 400	40,8 čtv. sáhu
Josef Schmidt z č. 384	28,6 čtv. sáhu
Ernst Peukert z č. 354	18,3 čtv. sáhu
Anton Peukert z č. 386	2,2 čtv. sáhu

Bylo rozhodnuto, že všichni kupci, kteří koupili stavební místa ve všech částech, na kterých je zamýšlena, ale ještě neprovedena silnice, mají při koupi přikoupit 5 metrů silnice podél získaného pozemku. Tento silniční pozemek musí být okamžitě bezplatně a prost všech břemen převeden na město. Až do zahájení stavby silnice má kupec k tomuto pozemku právu užívání.

Panu řeznickému mistru Antonu Ullrichovi z č. 344 byla povolena novostavba domu na Hochstraße (Ještědská).

Panu Augustu Urbanovi z č. 208 nebylo přiznáno povolení k užívání přestavěného bytu.

Panu Karlu Müllerovi bylo povoleno znovupostavení plotu podél jeho pozemku až do odvolání.

Panu Oswaldu Hofmannovi bylo povoleno zřízení novostavby na nabytém stavebním pozemku.

Současně bylo rozhodnuto Karlu Hartampfovi prodat díl cesty č. 1755 (veřejný statek), který byl u domu uzavřen na základě rozhodnutí zasedání ze 2. srpna, až po stavební čáru za cenu 15 korun za čtvereční sáh. Rovněž obecní pozemek, na kterém stojí část domu č. 219, z parcely č. 328/2 v celkové výměře asi 20 čtverečních sáhů.

Na cestu určenou k prodeji bude zaknihována následující klausule: Kdyby mělo být později přes tento díl cesty stavěno další vodovodní vedení, musí na požádání městského úřadu Karl Hartrampf nebo jeho právní nástupci výstavbu nebo případné opravy bez překážek dovolit.

Podle přípisu okresní správy v Jablonci mají být do 15. září 1922 desky s názvem obce umístěny dvojjazyčně. Pan starosta již tento přípis vyřídil v tom smyslu, že na posledním zasedání bylo rozhodnuto ponechat označení Rychnov, okres Jablonec, a nyní je v přiloženém seznamu výše uvedeného přípisu nazýván Rychnov nad Mohelkou. Buď platí usnesení městského zastupitelstva nebo se při vyžádání vyjádření pouze plýtvalo časem. Má se proto vyčkat na opravu.

Na základě zákona ze 7. května 1874, Říšský zákoník č. 50, bylo politickou okresní správou v Jablonci uspořádáno 14. srpna 1922 na faře v Rychnově konkurenční řízení ve věci opravy hřbitovní zdi, na kterém bylo město s obecní částí Štěrbovina (obec Pelikovice) zavázáno k uhrazení ruční a potažní služby.

Náklady na ruční a potažní službu pro Rychnov a Štěrbovinu činí 2.750,- korun. Rádlo a Pulečný odmítly jakékoli placení, protože obě obce mají vlastní hřbitov.

Městské zastupitelstvo došlo k rozhodnutí, že na základě platného konkurenčního práva nemůže být k placení této částky zavázáno město, nýbrž pouze ve městě žijící farníci a farníci obcí Rádlo a Pulečný, bez ohledu na to, že tyto obce vlastní své hřbitovy. Město Rychnov musí dotud trvat na závazku farníků obcí Rádlo a Pulečný, dokud nebude prokázáno, že jsou v důsledku zvláštních dohod mezi odpovědnými místy vyloučeny z placení příspěvku kvůli existujícím obecním hřbitovům.

Protože nejsou žádné prostředky nebo fondy města pro tento účel k dispozici, rozhodlo městské zastupitelstvo dále, na základě zákona z 31. prosince 1894, resp. 1895 Říšský zákoník č. 7, zavést k 1. lednu 1923 daň pro farní obec ke krytí příspěvků připadajících na farníky města. Požadavek pro účely římsko-katolické církve bude kryt z výnosu oné části této daně, která bude vybrána od římsko-katolických farníků. Ostatní část výnosu této daně od ostatních vyznání bude uložena na úroky pro budoucí obecní hřbitov.

Do domovského svazku byly přijaty rodiny

Josef Blösche z Arnoltic (číslo 1779),

Rudolf Hübner z Proseče (číslo 2016),

Karl Waller z Pelikovic (číslo 2018) a
Josef Waller z Pelikovic (číslo 20).

Žádost Rudolfa Ullmanna z č. 398 o propůjčení hostinské koncese byla s doporučením postoupena dále.

Nápojová daň je přijata ve formě prováděcího předpisu. Změněn je paragraf 1 pro výčepní pivo 4 haléře, ležák a plzeňské pivo 4 haléře, speciální piva 6 haléřů, víno 6 haléřů, ovocné šťávy 3 haléře, líh 30 haléřů, slazené pálenky 15 haléřů, ostatní pálenky 10 haléřů za litr. Výnos dávky bude z poloviny poskytnut městu, z jedné čtvrtiny na vodovod a z jedné čtvrtiny škole.

Masná dávka je přijata ve formě vzorového předpisu s následujícími změnami: za hovězí dobytek nad 70 kg jateční váhy 14 korun, nad 20 kg 6 korun.

Výnos této dávky bude věnován péči o zdraví.

Obecní daň ze zábav je přijata ve formě prováděcího předpisu a výnos poukázán ze 40% chudinskému fondu, 25% škole, 25% mateřské škole a 10% pražskému nemocničnímu fondu.

Daň ze psů je přijata s následujícími změnami: Bod a) 15 korun, bod b) 30 korun. Výnos bude věnován na bezpečnost osob a majetku.

Poplatek z vody je přijat v propracovaných předpisech, protože město nemá žádné vodoměry a jejich opatření bylo vyžadovalo příliš vysoké náklady. Všeobecný poplatek za vodu podle vzorových předpisů nebyl zaveden, protože poplatníci by byli příliš zatíženi.

Uvedené tarify již existují a proto je k tomu ještě nově rozhodnuto: za splachovací záchod 15 korun, za zřízenou koupelnu 100 korun, kromě toho ještě v paragrafu 1 a 5 určené paušální výměry.

Výnos bude věnován na veřejný vodovod.

Daň z osvětlení byla přijata ve formě vypracované osvětlovací komisi a městskou radou. Již existujících 12 tříd má být dále zachováno. Požadavek je vybírán ve formě procent z těchto tříd.

Výnos bude poukázán na krytí potřeb pro uliční osvětlení.

K rozhodnutí o hasičské dani nebylo na základě dobrozdání samosprávného tělesa zatím přikročeno. Jako náhrada za tuto dávku má být hasičskému sboru poskytnut příspěvek z úspor letošního rozpočtu. Do budoucna bude každoročně v návrhu stanovena pro hasičský sbor odpovídající částka.

Pan městský radní Ernst Lang dal podnět k zavedení českého vyučování. O splnění má postarat předsedající s vedením školy.

Pan městský radní Chvalina se dotázal stran bytového úřadu. Předsedající informoval, že bytový úřad nalez tak málo podpory u politické okresní správy, že nemá žádný smysl, aby dále existoval.

Potud zprávy z obce za rok 1922.

Ohledně pohybu obyvatelstva v roce 1922 uvádějí farní matriky 49 křtů proti 109 v roce 1822, svateb se konalo 58 proti 23 v roce 1822. Pohřbeno bylo 38 osob proti 94 v roce 1822. Církevní kronika informuje, že 13. srpna byl uspořádán koncert nejlepších hudebníků a zpěváků z Rychnova ve prospěch pořízení nových kostelních zvonů. Dřívější zvony byly jak známo během světové války sňaty a roztaveny pro zbrojní účely. Kostelní koncert dal čistý výnos asi 2000 korun. Vstupné bylo 8, 5 a 3 koruny.

17. prosince zemřela na zámku Sychrově Její Jasnost kněžna Johanna Rohanová, dřívější majitelka obcí Rychnov a Rádlo. Kněžna byla slavnostně pochována 20. prosince do rodinné hrobky v Loukově.

Školní kronika sděluje z roku 1922 následující:

27. února provedl inspekci obecné a měšťanské školy okresní školní inspektor pan Karl Fühlich. Na závěr se konala porada.

1. března bylo zavedeno na chlapecké měšťanské škole (1. třída) jako volitelný vyučovací předmět vyučování češtiny. Jako učitelská síla byl pro tento předmět ustaven jako způsobilý odborný učitel pan Friedrich Endler. Vyučování francouzštiny bylo v této třídě zkráceno na jednu hodinu.

3. března nastoupil onemocnělý odborný učitel pan Heinrich Huyer zdravotní dovolenou do 30. dubna.

8. září na svátek narození Panny Marie bylo vyučování drženo jako v obvyklé všední dny.

11. září nastoupil službu jako nová učitelská síla za onemocnělého odborného učitele Eduarda Schwaniga pan odborný učitel Josef Ginzkey.

7. října zemřel učitel pan Eduard Schwanig. Pohřeb se vyvinul v důstojnou smuteční slavnost.

4. října došel ze zemské školní rady výnos ohledně zrušení tříd na německých školách, podle něhož od 1. listopadu 1922 bude mnoho učitelů posláno na dovolenou s minimálním platem nebo docela propuštěno.

4. prosince se konalo znovuotevření mateřské školy.

11. prosince nastoupil službu nový katecheta na měšťanskou školu jako náhrada za onemocnělého katechetu pana Antona Ramsche.

Kromě toho informuje školní kronika o ničivé lesní nákaze, která v letních měsících způsobila, že velká část jehličnatých stromů v lesích zůstala holá, to způsobila motýlovitá bekyně mniška.

Kam přišel tento škůdce, sežral vše dohola. Tato místa se vyznačovala červenou barvou. Motýlek pak létal jako kobylka kolem. V lázních Reinerz musel být kvůli tomu přerušen koncert, protože masy naletujících motýlků mnišek rušily muzikanty při hraní. V Rychnově byla zničena velká část Pláňského lesa.

Dodatek k dívčí měšťanské škole:

Školní sbírka uskutečněná 27. února na podporu ochrany dětí a péči o mládež vynesla 230 korun. Tato částka byla zaslána novému ústavu pro hluchoněmé v Liberci.

28. května se konalo školní představení, při němž žákyně měšťanské školy předvedly pohádku Sněhurka. Představení sklidilo velký aplaus. Představení muselo být opakováno 29. května a vyneslo 1951 korun, které byly rozděleny třem školám k pořízení školních pomůcek.

24. června uskutečnily všechny tři třídy výlet na Rádlo, kterého se zúčastnilo mnoho rodičů a hostů. Žačky předvedly kolové a společenské tance a divadelní kusy, které měly velký úspěch.

Sbírka konaná ve prospěch německého kulturního svazu vynesla 860 korun, z nichž 160 korun bylo převedeno na péči o sirotky svazu do Teplic - Šanova.

Na začátku školního roku úřadovala odborná učitelka Adelheid Lorenz opět jako provizorní ředitelka. Jako nová učitelská síla nastoupil do služby na dívčí měšťanské škole odborný učitel Josef Scholze do funkce třídního učitele v 1. třídě.

Paní odborná učitelka Püschelová věnovala částku 100 korun, kterou obdržela na správu lidové knihovny, na pořízení učebnic.

8. listopadu sebraly žačky na den ochrany dětí a péče o mládež částku 222 korun.

15. listopadu obdržela škola od obce 100 ks nových učebnic pro všechny žákyně.

Jako vánoční dárek obdržely 21. prosince čtyři chudé žákyně nové kožené boty v hodnotě 400 korun

Jako pozoruhodnost přítomného času stojí za zmínku extrémně nízký stav německé říšské marky a rakouské koruny.

Za dvě české koruny se dostane 100 říšských marek. Z tohoto důvodu se rozvinula čilá přeshraniční doprava našich obyvatel do Saska a Pruska, kteří na druhé straně nakupovali za směšně nízké ceny a pašovali do Čech všelijaké předměty denní potřeby, zlato a oblečení.

Obchody na druhé straně byly brzy vykoupené, čímž utrpělo říšskoněmecké obyvatelstvo velkou škodu.

Také naši kapitalisté, kteří díky dobrým obchodům ve skleněném průmyslu, který se rozvinul po válce, získali velký majetek, vložili jejich lehko nabyté peníze do koupě velkých činžovních a nájemních domů, které se daly v německých městech získat za málo peněz. Říšskoněmecké úřady nyní zavedly protiopatření, ustavili přísné hraniční kontroly a mnoho osob, které chtěly pašovat zboží do Čech, byly zadrženy a byly jim uděleny vysoké peněžní pokuty.

Naši boháči, kteří nakoupili na druhé straně domy, nedopadli dobře. Později museli doplatit vysoké zhodnocovací poplatky a byly jim předepsány tak vysoké daně a odvody, že se domy staly pro majitele bezcennými a dnes asi žádný náš občan už dům v Německu nevlastní. Ve všech městech republiky byla snaha dosáhnout snížení cen potravin, oblečení a předmětů denní potřeby. Přesto toto snížení pokračovalo velmi pomalým tempem. Litr mléka stál pořád ještě tři koruny.

V letních měsících panovalo většinou studené deštivé počasí.

Kronika zdejší obecné školy sděluje zajímavá data o vedení škol. Zápis, který je zde reprodukován, zní:

Od 1. února 1901 do 1. ledna 1921 byla obecná škola v Rychnově spojena s chlapeckou a dívčí měšťanskou školou pod vedením ředitele měšťanské školy pana Emila Wandera. Zápisy vztahující se k tomuto času nacházejí se proto v kronice obecné a měšťanské školy, která byla vedena panem ředitelem Wanderem.

Dělení společného vedení obecné a měšťanské školy se uskutečnilo výnosem zemského školního rady z 10. dubna 1920 číslo 1/A-1398/6-121.730.

Tímto výnosem byla obecná škola v Rychnově oddělena od vedení měšťanských škol a postavena pod vedení vlastního vrchního učitele, jehož místo bylo z tohoto důvodu systemizováno.

Mezi písemnostmi kroniky obecné školy se nachází pozvání honorace a čestných hostů u příležitosti slavnostního svěcení naší nově postavené obecné školy na 23. září 1877.

Obsah pozvání a slavnostního programu je zde reprodukován:

Obec Rychnov hodlá 23. září 1877 v 9 hodin dopoledne konat vysvěcení nové pětileté obecné školy.

V nejoddanější úctě klademe si za čest Vás na tuto slavnost zdvořile pozvat a tento radostný den oslavit vaší cennou přítomností.

Dovolujeme si zároveň na opačné straně dát ve známost slavnostní program.

Rychnov září 1877.

Obecní zastupitelstvo a obecní školní rada
Stefan Klement, Karl Hofrichter
vrchní učitel, představený

Slavnostní program
k vysvěcení nové školní budovy v Rychnově
22. září.

1. Shromáždění školních dětí ve staré školní budově.
2. Shromáždění vážených P.T. hostů, velebného duchovenstva, obecní reprezentace a obecní školní rady na faře.
3. Shromáždění chvályhodných spolků v obecním domě.
4. Průvod jmenovaných ke staré škole.
5. Průvod dětí a spolků k faře, vyzvednutí čestných hostů a průvod do kostela.
6. Veni sancti
7. Průvod k nové školní budově.

8. Píseň školních dětí zpívaná žáky 4. a 5. třídy za laskavé spolupráce chvályhodného pěveckého spolku.
9. Slavnostní projev starosty.
10. Proslov jedné žákyně.
11. Eventuelní proslovy čestných P. T. hostů.
12. Národní hymna.
13. Předání klíčů.
14. Projev ředitele školy.
15. Vysvěcení školy ctihodným duchovenstvem, během něho přednes žalmu chvályhodným pěveckým spolkem.
16. Průvod do kostela ke slavnostní bohoslužbě.
17. Prohlídka tříd a učebních pomůcek.
18. Slavnostní tabule v hostinci „U města Prahy“.

Nyní následují opět zápisy z kroniky obecné školy.

1. ledna nastoupil pan Arnold Seidel jako služebně nejstarší učitel rychnovské obecné školy službu vrchního učitele.

22. února byla uspořádána mezi žáky sbírka ve prospěch nově zřízeného německého ústavu pro hluchoněmé, která vynesla částku 92 korun. Tato byla ústavu poukázána.

Zdejší obecní skupina Svazu Němců v Čechách věnovala částku 293 korun na vybavení žákovské knihovny.

28. a 29. května (neděle a pondělí) uspořádala obecná škola spolu s oběma měšťanskými školami žákovské představení, které sklídilo v každém ohledu velký úspěch a dosáhlo značného výnosu 1951 korun. Z těchto bylo vždy po 500 korunách poukázáno třem školám k pořízení učebních pomůcek a zbylých 451 korun německému kulturnímu spolku.

Počet žáků činil na konci školního roku 1922 108 chlapců a 110 děvčat, dohromady 218 dětí.

V 1. třídě vyučoval učitel Alfred Bröckelt, ve 2. třídě Emil Preißler, ve 3. třídě Johann Langer, ve 4. třídě Emil Schaurich, v 5. chlapecké třídě Arnold Seidel a v 5. dívčí třídě Eduard Schwanig.

Vývařovna polévky, zřízená obecní skupinou Svazu Němců v Čechách, byla přes vysoké ceny potravin v činnosti až do 7. dubna a rozdělila mezi žáky 6997 porcí vydatné polévky v pořizovací hodnotě 6911 korun, za což náleží skupině upřímný dík.

Okresním učitelským spolkem zřízený institut žákovských ubytoven našel také v našem učitelském sboru plné porozumění. Také v naší obecné škole byla jedna třída připravena jako žákovská ubytovna. Náklady kryla městská rada a Svaz Němců v Čechách. Na noc ubytovaní žáci obdrželi od správce ubytovny vrchního učitele Seidela zdarma snídani.

25. července obdržel zdejší školní výbor výnos zemského školního rady v Praze, podle kterého je kvůli menšímu počtu žáků 5. třída s paralelkou zrušena a naše dosud pětitřídní obecná škola degradována na čtyřtřídní. Podané odvolání bylo bez úspěchu.

Na počátku nového školního roku 1922-1923 mělo být ve 4. třídě namačkáno 90 žáků.

Protože ale naše třídy nemohou pobrat vzhledem k menšímu prostoru takovou přesilu žáků, byla podle nařízení okresního školního výboru 5. třída přes vydaný zákaz zemského školního rady ku prospěchu naší školní mládeže otevřena.

Počet žáků činil

v 1. třídě 21 chlapců a 10 děvčat, celkem 31 dětí

ve 2. třídě 16 chlapců a 23 děvčat, celkem 39 dětí

ve 3. třídě 19 chlapců a 21 děvčat, celkem 40 dětí

ve 4. třídě 29 chlapců a 23 děvčat, celkem 52 dětí

v 5. třídě 19 chlapců a 19 děvčat, celkem 38 dětí.

Celkem 104 chlapců, 96 děvčat, dohromady 200 dětí.

2. září rozhodl obecní školní rada opět otevřít paralelku k 5. třídě a pokračovat s ní až do nového rozhodnutí zemského školního rady.

7. října zemřel v plné službě působící učitel pan Eduard Schwanig na infarkt, způsobený přestálými útrapami během světové války.

Jeho pohřeb byl znamením úcty a vážnosti, kterým se zemřelý mezi občany těšil.

1. listopadu obdrželo vedení školy od okresního školního výboru sdělení, že zemský školní rada svůj 21. října 1921 vydaný zákaz 5. třídy potvrdil. Kvůli tomu je naše obecná škola od 1. listopadu 1922 zřízena se 4 definitivními třídami a jednou provizorní paralelkou ke 4. třídě.

4. prosince byla opět otevřena mateřská škola zřízená roku 1891, která byla 4. září 1917 uzavřena kvůli onemocnění učitelky.

V prosinci byla uskutečněna školní sbírka pro den vánočního zabezpečení dětí, která vynesla částku 210 korun. Tato částka byla převedena zemské komisi pro péči o mládež v Praze.

14. prosince bylo sděleno výboru zdejší obecné školy okresním školním výborem, že zemský školní rada svým výnosem z 25. listopadu 1922 s ohledem na výsledky zápisu a rozdělení žáků k začátku školního roku 1922/1923 na třídy podle věkových stupňů mění svůj dřívější výnos tak, že je pouze zrušena definitivní paralelka u 5. třídy.

Díky odvolání podaného našim obecním školním radou zůstává obecná škola v Rychnově ku prospěchu naší mládeže také nadále pětitřídní.

22. prosince se uskutečnila vánoční nadílka. 42 nuzných žáků bylo poděleno koženými zimními botami.

Rok 1922 se co se týče průmyslu dal nazvat dobrým, když také ceny potravin, oblečení a věci denní potřeby byly ještě značně vysoké. Výdělků ve sklářském průmyslu byly nastaveny tak, že si dělnický stav mohl dovolit mnoho příjemných věcí a samotní školáci ve volném čase navlékáním perel, ostříhováním kamenů a jinými lehkými pracemi dosahovali zajímavých výdělků.

1923

Pracovní činnost městského zastupitelstva v tomto roce začala veřejným zasedáním 19. února za předsednictví starosty pana Karla Hofrichtera.

Prvním bodem jednání bylo přeložení zástupce starosty pana odborného učitele Fritze Endlera k 31. prosinci 1922. Na návrh volebního výboru byl na tento post zvolen pan městský radní Rudolf Peukert.

Předsedající informoval, že okresní správa v Jablonci podle výnosu z 9. prosince 1922 číslo 103/44 nařídila, že hostinští musí své firemní štíty umístit na své domy dvojjazyčně. Poté, co již sdružení hostinských podalo odvolání proti tomuto nařízení, ušetřilo se stanovisko městského zastupitelstva k této záležitosti.

Někdejší starosta pan Vincenc Peukert odkázal v závěti 300 korun obecním chudým a po 100 korunách na výstavbu vodovodu do obecních částí Zálesí a Hranice.

Komise okresní správy v Jablonci věnovala 1500 korun na podporu nezaměstnaných. K této částce byla ještě schválena suma 3000 korun z obecních prostředků k nakoupení uhlí pro nezaměstnané.

Na základě přípisu komise okresní správy bylo schváleno pro cestu na Dobrou Vodu a Grosswaldem na Horní Dobrou Vodu 3000 korun a 2/3 nákladů na údržbu. 1/3 nákladů má nést obec Rádlo.

Obecní skupině válečných invalidů bylo na jejich žádost schváleno 100 korun.

Městské zastupitelstvo se vyslovalo pro zaměstnání pomocné písařské síly, neboť úřad je nyní bez tajemníka a starosta nemůže úřední záležitosti a písařskou práci sám zvládnout.

Tuto věc má zařadit městská rada.

Na zasedání městského zastupitelstva, konaném 30. dubna, bylo rozhodnuto zakoupit pro obec dům Josefa Matziga č. 243 s k němu příslušejícím pozemkem za cenu 4000 korun, neboť Josef Matzig je již velmi starý, neschopný práce a odkázaný na dobročinnost občanů. Jeho dcera je slabomyslná.

Z došlých nabídek na obsazení místa tajemníka byla upřednostněna žádost pana Otto Wankeho, příslušného do Petrova, okr. Šumperk. Bylo rozhodnuto zaměstnat pana Otto Wankeho jako pomocnou úřednickou sílu provizorně na jeden rok. Plat byl schválen ve výši 600 korun měsíčně.

13. července se konalo zasedání městského zastupitelstva, na kterém bylo dáno ve známost, že obec koupila od vrchního poštmistra pana Franze Peukerta z Vratislavic z jeho zdejšího pozemkového majetku parcelu 4x4m za cenu 300 korun ke stavbě transformátorového domku pro elektrické osvětlení.

Žádost paní Barbary Pelzelové o udělení hostinské koncese byla s ohledem na to, že se jedná o starou koncesi, doporučena.

Bylo schváleno zásobování obecních částí Svätý Kříž, Dolní Dobrá Voda a Hranice elektrickým proudem pro osvětlení a energetiku elektrickým podnikem v Liberci.

Vdově po zemřelém policistovi Josefu Ullrichovi byl přiznán vdovský důchod 1383 korun ročně.

Na zasedání zastupitelstva, konaném 1. srpna, informoval předsedající o nutnosti opravy střechy na obecní škole a dal návrh, ať je ke krytí těchto nákladů použito existující spořitelní knížky válečné kuchyně se vkladem 26.000,- korun.

Zástupce starosty Karl Schmidt dal jménem komunistické frakce návrh, necht' je z fondu válečné kuchyně vybráno pouze 13.000 korun a zbývajících 13.000 korun doplněno z fondu péče o mládež. Hlasování ukázalo většinu pro frakci. Pan starosta Hofrichter dal proto návrh vzít na opravu školy půjčku 40.000 korun.

Ukázalo se nutné podrobit Občanskou ulici generální opravě. Provedením byla pověřena stavební komise.

Do komise pro novostavbu hřbitova byli navrženi následující pánové: Frantz Pietsch, August Lindner, Anton Appelt a Ernst Maschke.

21. listopadu se konalo zasedání zastupitelstva, na kterém se jednalo o připsu ministerstva vnitra ohledně odstoupení obecní části Hranice ke Kokonínu. Město Rychnov zaujalo k této záležitosti následující stanovisko:

„Váženému ministerstvu vnitra v Praze!

Městské zastupitelstvo zaujalo na svém veřejném zasedání dne 21. listopadu 1923 k odstoupení obecní části Hranice ke Kokonínu stanovisko a podává ponížně žádost, aby byl požadavek obce Kokonín zamítnut.

K objasnění stavu věci se jeví nutné vysvětlit ještě jednou historii této záležitosti.

Obec Kokonín požádala na základě zákona z 18. března 1921, číslo 117 o odstoupení území z obcí Vrkoslavice, Dalešice, Rychnov a Rádlo. Všechny žádosti byly obcí Kokonín vzaty zpět, pouze ta rychnovská ne. Kokonín se chtěl evidentně na úkor jiných obcí připojením území rozšířit. To, že žádost proti obci Rychnov nebyla vzata zpět, má svůj základ částečně v tom, že ojedinelí obyvatelé obecní části Hranice o připojení ke Kokonínu požádali. Druhý důvod je, jak se vyjádřil starosta Kokonína, akt odplaty, protože Rychnov má měšťanskou školu a proto tuto nemůže získat Kokonín.

Poté co, jak již bylo uvedeno, byla podána žádost o připojení některými majiteli pozemků a domů v obecní části Hranice, bylo uskutečněno 12. března v hostinci „Zur Grenzschenke“ (Hospoda Na Hranici) veřejné hlasování všech dotčených, kterému byl přítomen politický úředník.

Z odevzdaných hlasů bylo 13 pro Rychnov a 10 pro Kokonín, takže větší polovina tím dokumentuje, že chtějí zůstat s Rychnovem.

Hospodářsky souvisí obecní část Hranice s mateřskou obcí Rychnov, protože tam většina obyvatel jsou sklářští dělníci a z toho důvodu jsou na Rychnově závislí. V Kokoníně jsou většinou provozovány pasírny. Oddělením by byli zemědělci z obecní části Hranice nuceni platit ve dvou obcích, což by znamenalo pro zemědělce potíže tím více, že daňoví úředníci jsou tak jako tak značně přetížení.

Rovněž by vznikly značné potíže při vedení matrik, neboť obecní část Hranice patří do církevního obvodu Rychnov, ale Kokonín k Jablonci. Rodné listy, očkovací průkazy a úmrtní listy by byly všemi úřady až po statistický úřad vedeny dvojmo.

Hasičským sborem v Rychnově byla pro obecní části Hranice a Dobrá Voda zřízena vlastní hasičská jednotka. Obecní část Hranice je také vybavena vlastní hasičskou stříkačkou.

Městské zastupitelstvo musí proto trvat na stanovisku z přípisu z 10. srpna 1923, ve které je předloženo převzetí dluhů stejně jako náhrada za ztrátu daní.

Městské zastupitelstvo podává k tomuto nejvyššímu ministerstvu poníženou žádost, aby uvedené důvody zhodnotilo a žádost obce Kokonín k přidělení obecní části Hranice zamítlo. Poslední zasedání městského zastupitelstva v roce 1923 se konalo 17. prosince. Bylo rozhodnuto věnovat padesáti chudým žákům kožené zimní boty v hodnotě 2.800 korun. Na příspěvcích došlo 3.000 korun, takže byl tento obnos pokryt.

Trhová komise informovala, že výroční trh 3. prosince vynesl na poplatcích z místa 3.540 korun. Výdaje činily 1.416 korun a čistý výnos dosáhl 2.124 korun.

Byl předložen přípis patronátního úřadu v Sychrově, ve kterém bylo požadováno zaplacení dlužného nájemného za školní pozemek. Město dluží ještě kupní cenu za stavební pozemek obecné školy z roku 1877 ve výši 2.400 korun.

Vzhledem k malé sazbě nájemného bylo rozhodnuto nájem nadále platit. Dále byl dán podnět, aby patronátnímu úřadu každoročně placený nájem z místa pro krámské boudy ve výši 12 korun byl vyřízen jednou jedinou splátkou.

Okresní správní komisí byla pro nezaměstnané uvolněna částka 4.400 korun pod podmínkou, že obec na tento účel přidá 1.100 korun. Tato částka byla schválena

Pro lid trpící nouzi v Německu byl schválen dar ve výši 100 korun a poukázán mezinárodní organizaci v Praze.

Z církevních událostí z roku 1923 se dá informovat o tom, že bylo pokřtěno 56 dětí, uzavřeno 45 sňatků a 40 osob bylo pohřbeno.

1. února zemřel ve Starých Křečanech páter Anton Ramsch, který sloužil od roku 1905 v Rychnově jako katecheta. Jeho pohřbu se zúčastnil pan farář Hahn spolu s některými učiteli a honorací z Rychnova.

Náš Boží dům byl v tomto roce zkrášlen vsazením nových uměleckých oken s obrazy svatých. Rodiny Josefa Glasera, Reinholda Preislera a Františky Appltové věnovaly okna s obrazy sv. Aloise, sv. Alžběty a Nejsvětějšího Srdce Panny Marie.

Rovněž se podařilo panu faráři Hahnovi sehnat prostředky na nahrazení zvonů zabavených za světové války novými harmonicky naladěnými zvony.

Zpěváci obou pěveckých sborů „Liederkrantz“ (Věvec písni) a „Sängerheim Eintracht“ (Domov pěvců Svornost) uspořádali pro tento účel s domácími muzikanty koncert v kostele, který vynesl čistý výtěžek okolo 2000 korun. Také zámožní kmotři zvonů věnovali značné obnosy na tyto výdaje.

Jediný na věži ponechaný starý malý zvon byl sňat, neboť jeho hlas nebyl v souladu s tóny nových zvonů.

V neděli 23. září 1923 byly zvony dopoledne převezeny povozy z nádraží ke kostelu a hned bylo započato se zdviháním na věž. V radostně blaženém očekávání naslouchal lid, aby uslyšel první tóny nových zvonů. Ale uběhlo celé odpoledne a zvony ještě mlčely.

Přece však náhle o sedmé hodině večerní bylo splněno přání zbožných naslouchajících. Čistě a jasně duněly první tóny zvonů tichým podzimním večerem vzhůru do nebeských výšin.

Díky obětavosti církevní obce se podařilo sehnat prostředky k pořízení zvonů v částce 42.000 korun.

Ze spolkového života v roce 1923 je možno sdělit, že pouze hasičský sbor byl několikrát aktivní a sice u dvou požárů u Millera v Košových, 16. září při požáru hasičské zbrojnice v Pulečném a 15. listopadu u požáru domu mistra klempířského Josefa Randaka v Rychnově. Měšťanská škola informuje v roce 1923, že 31. ledna se konala ve slavnostně vyzdobené kreslírně chlapecké měšťanky rozlučková slavnost s ředitelem měšťanské školy panem Emilem Wanderem.

Přítomni byli učitelský sbor, starosta pan Karl Hofrichter, obecní školní inspektor pan Rudolf Peukert.

Poté, co zazněla píseň, promluvil odborný učitel Franz Posner o zásluhách oslavence a předal mu jako dar kolegů portrét malovaný malířem Maxem Peukertem.

2. února byl odborný učitel pan Josef Ginzkey přeložen do Jablonce a jeho místo převzal odborný učitel pan Josef Scholze. Ve stejný den nastoupila slečna Adele Köppel do služby jako ředitelka v dívčí měšťanské škole.

8. února došel přípis, podle kterého zemřelý katecheta z měšťanské školy páter Anton Ramsch odkázal v závěti své cenné harmonium měšťanské škole.

21. února byl vyhlášen kvůli pohřbu zavražděného ministra financí Rašina den školního volna.

14. února bylo pod vedením odborné učitelky paní Püschel zahájeno vyučování vaření na dívčí měšťanské škole. K tomu pořízená kamna stála 4.500,- korun a nezbytné nádobí 1.200 korun.

7. března se konala ve všech třídách u příležitosti narozenin pana T.G. Masaryka prostá slavnost, na které učitelstvo hovořilo o životě a působení jubilanta.

Dodatek k dívčí měšťanské škole:

4. ledna podnikly žáčky všech tří tříd za pěkného zimního počasí výlet se sáňkami na Černou studnici.

31. ledna se odebral ředitel měšťanky pan Emil Wander na odpočinek. Pan Wander řídil dívčí měšťanku od roku 1901 do roku 1921. U příležitosti jeho loučení s učitelským povoláním mu učitelé a žáci uspořádali rozlučkovou slavnost.

1. února nastoupila službu v dívčí měšťance definitivní ředitelkou jmenovaná odborná učitelka Adele Köppel.

19. března provedl inspekci v dívčí měšťance okresní školní inspektor Führich a vyslovil svou spokojenost s výkony žákyň.

Žákyním byly přes zimní měsíce roku 1924 vydávány polévky.

Spořitelní a záložní spolek věnoval na pořízení učebních pomůcek částku 30 korun.

Učitelský sbor věnoval vdově 5. května pohřbeného školníka a vrchního strážníka Josefa Ullricha namísto věnce 200 korun.

27. května uspořádaly žákyně výlet na Gutbrunnwarte (výletní restaurace se sálem na Dobré Vodě – dnes pouze zbořeníště). Zde předvedly kolové a lidové tance a divadelní hru. Bylo prodáváno pečivo a zákusky, připravené ve školní jídelně. Výnos z toho a provedená sbírka daly částku 1200 korun, které byly poukázány školní jídelně.

Na začátku školního roku navštěvovalo dívčí měšťanskou školu 92 žákyň, z nichž 87 se učilo češtinu.

Učitelský sbor zůstal stejný jako v předchozím roce, pouze katecheta Josef Springer byl přeložen do Hodkovic a na jeho místo nastoupil katecheta Bernard Luttna.

Jako nové vyučovací předměty byly ve všech školách v Československu zavedeny domácí práce a občanská výchova. Tyto vyučovací předměty byly s obtížemi zaváděny, protože zpočátku byl nedostatek potřebných učebnic.

Jako dary obdržela škola 200 korun od místní skupiny Svazu Němců v Čechách k pořízení knih, 70 korun od skupiny Stěhovavých ptáků „Starý Rychnov“ a 50 korun od majitele kina pana Wenzela.

1. a 2. prosince uspořádala skupina Stěhovavých ptáků „Starý Rychnov“ maňáskové představení, jehož čistý výnos ve výši 125 korun byl věnován škole k pořízení učebních pomůcek.

5. prosince zesnul provizorní ředitel měšťanské školy Heinrich Huyer. 7. prosince byl za účasti školní mládeže pohřben.

5. května byl za velké účasti občanů pohřben školník měšťanské školy, policejní vrchní strážmistr Josef Ullrich.

Děti z Lipska, pobývající v Rychnově jako hosté kvůli jejich velké nouzi, byly 25. května za zvuků kapely doprovázeny na nádraží, odkud se vydaly na cestu domů.

26. června se konal odpoledne výlet obou měšťanských škol na Gutbrunnwarte. Po týdenním deštivém a studeném povětrí, kdy dokonce i padal sníh, byl tento výlet obdařen nejlepším počasím. Mnoho rodičů se výletu zúčastnilo.

Konala se recitátorská, pěvecká, hudební a tělovýchovná představení, která sklidila všeobecné uznání. Provedená sbírka na učební pomůcky vydala 898 korun.

28. června nastal konec školního roku a 1. září začal nový.

Pan katecheta Springer byl přeložen na místo kaplana do Hodkovic a na jeho místo nastoupil pan katecheta Bernard Luttna. Ostatní učitelský sbor zůstal proti předchozímu roku nezměněn.

Na začátku školního roku byl ve všech třídách a kancelářích umístěn obraz pana prezidenta.

Z městského zastupitelstva, které bylo nově zvoleno 16. září, byl 4. října zvolen starostou pan Karl Hofrichter (Národně – socialistická dělnická strana), prvním zástupcem pan Rudolf Seidel (Živnostenská strana) a druhým zástupcem pan Karl Schmidt (Komunistická strana).

1. října nastoupil provizorní ředitel měšťanské školy pan Heinrich Huyer pětíměsíční zdravotní dovolenou. Zastupujícím ředitelem byl ustaven okresním školním výborem odborný učitel pan Franz Poster, jeho zástupcem pan odborný učitel Oskar Schmidt.

5. prosince zesnul ředitel měšťanské školy pan Heinrich Huyer po dlouhé těžší nemoci na ochrnutí srdce.

Jeho pohřeb se konal 7. prosince na zdejší hřbitově. Smutečního obřadu se účastnilo veškeré žactvo obou měšťanských škol, učitelstvo okresu a velké množství občanů.

Po církevním posvěcení věnovali zemřelému dojemné nekrology nad otevřeným hrobem pan farář Hahn, odborný učitel Poster a pan vrchní učitel Kavka. Poté zazpívali žáci jako pozdrav na rozloučenou píseň „Už je jistě v radě Boží“.

Žáci 3. ročníku na znamení díků položili palmovou ratolest na rakev svého učitele. Obecní školní rada věnovala u příležitosti skonu ředitele měšťanské školy pana Heinricha Huyera 200 korun a učitelský sbor 192 korun ve prospěch nadace Rudolf Leglera, kterou zřídil německý zemský učitelský spolek.

V týdnu ochrany dětí, uspořádaném německou zemskou komisí pro ochranu dětí a péči o mládež, bylo mezi žáky vybráno 81 korun a prodáno 50 losů po 5 korunách za los.

Obecní školní rada nadělila k vánocům 50 školním dětem nové kožené boty. Výdaje byly kryty z příspěvků a nadačních úroků. Pořizovací cena činila 300 korun.

Kronika obecné školy hlásí z roku 1923, že 2. února zemřel po delší nemoci ve Starých Křečanech školní katecheta páter Anton Ramsch a 5. února byl tamtéž pochován. Ředitel měšťanky pan Emil Wander a učitel Johann Langer se zúčastnili jako zástupci zdejšího učitelského sboru pohřebních obřadů. Ve zdejší farní kostele se konala v ten den smuteční bohoslužba, které se zúčastnili žáci obou škol.

5. února odešla na zdravotní dovolenou učitelka ručních prací Marie Singer a na její místo nastoupila 15. února slečna Rosa Hübner jako výpomoc.

23. března byla uzavřena vývařovna polévky, zřízená místní skupinou Svazu Němců v Čechách v malé škole. Žákům obou škol rozdělila během 72 dnů 3744 porcí vydatné polévky.

17. dubna obdržela obecná škola od spořitelního a záložního spolku příspěvek 20 korun na pořízení učebních pomůcek.

12. června udílel biskup doktor Josef Gross z Litoměřic svátost biřmování a konal ve školách zkoušky z náboženství.

28. června v den uzavření škol došlo k výměně služby mezi zdejším učitelem panem Emilem Schaurichem a učitelem Maxem Draexlerem z Janova, kde pan učitel Schaurich 1. července nastoupil do služby.

V 5. třídě se konala rozlučková slavnost s odcházejícím učitelem, které se zúčastnili kromě žáků jeho třídy ještě pan vrchní učitel Arnold Seidel, starosta Karl Hofrichter a obecní školní inspektor Rudolf Peukert. Ta byla svědectvím lásky jeho žáků a vážnosti, které se odcházející těšil u mladých i starých.

Učitel Schaurich patřil k nejhodlivějším spolupracovníkům ve zdejších lidových spolcích a získal si veliké zásluhy zvláště neúnavným podporováním vývařovny polévky, provozované místní skupinou Svazu Němců v Čechách.

Od roku 1891 existuje v Rychnově německým spolkem mateřské školy zřízená a podporovaná privátní mateřská školka, která musela být 4. září 1917 poprvé kvůli onemocnění tehdejší vychovatelky slečny Marty Fiedler uzavřena.

Místnost byla poté využita jako válečná kuchyně a 1. října 1920 zabavena pro českou menšinovou školu.

Znovuotevření mateřské školy bylo proto kvůli nedostatku odpovídající místnosti až do roku 1922 nemožné.

Kvůli zrušení paralelky k páté třídě 1. listopadu 1922 se uvolnila jedna učebna, která byla velmi vhodná k umístění mateřské školy, a obecní školní rada proto rozhodla mateřskou školu opět otevřít a vydržovat z obecních prostředků.

Její vedením byl pověřen pan vrchní učitel Arnold Seidel a jako vychovatelka byla ustavena paní Rosa Maschke z Rychnova, která složila zkoušky učitelské způsobilosti jako vychovatelka. Jako pomocná vychovatelka působila slečna Kamilla Schulz z Rychnova. Nově zřízená mateřská škola byla při otevření navštěvována 10 svěřenci a na konci školního roku čítala 13 svěřenců.

Pro školní výlety a putování zbyl v minulém roce fond ve výši 237 korun, k němuž přidala obecní školní rada ještě částku 300 korun, takže byla k dispozici suma 537 korun. Z této částky byli při školních výletech podporováni nuzní žáci a hrazeny společné výdaje na vstupné a jízdenky. Zbyla částka 285 korun.

V době prázdnin byly v budově obecné školy provedeny následující opravy: některé třídy byly zcela nově vymalovány, jiné vyspraveny, vadná komínová dvířka vyměněna za nová, okenní rámy opraveny. Střecha byla dosud kryta malými břidlicemi a byla tak poškozena, že oprava byla nemožná.

Proto se muselo přistoupit k celkové výměně střešní krytiny. Střecha byla nejprve pokryta lepenkou a pak eternitovými šablonami, přičemž štítová arkýřová okna byla odstraněna a pro zjednodušení nahrazena šikmými střešními okny se železnými rámy.

Záchody již neodpovídaly hygienickým požadavkům a kanál do žumpy byl částečně zhroucen.

Celé zařízení bylo proto rekonstruováno a zřízena nová žumpa a betonový skluz. Tyto práce si vyžádaly výdaje přes 50.000 korun.

Se začátkem nového školního roku 1. září byly povinné předměty rozšířeny o dva vyučovací obory. K dosavadním předmětům přibyla ještě občanská nauka se státoprávní výchovou a výchovné ruční práce a na místo cvičení tělesná výchova.

Na začátku školního roku sloužili v

1. třídě vrchní učitel Arnold Seidel,
2. třídě učitel Alfred Bröckelt,
3. třídě učitel Emil Preißler,
4. třídě učitel Johann Langer,
5. třídě učitelka Olga Jelinek – Bondi.

Jako učitelka ručních prací sloužila slečna Herta Kutscha. Náboženství vyučoval pan katecheta Bernard Luttna, starokatolické pan farář Herman Mertz z Jablonce a evangelické pan vikář Hugo Piesch, rovněž z Jablonce.

Počet žáků v jednotlivých třídách činil:

v 1. třídě 10 chlapců, 7 děvčat, celkem 17 dětí,
v 2. třídě 17 chlapců, 11 děvčat, celkem 28 dětí,
ve 3. třídě 14 chlapců, 21 děvčat, celkem 35 dětí,
ve 4. třídě 18 chlapců, 20 děvčat, celkem 38 dětí,
v 5. třídě 32 chlapců, 29 děvčat, celkem 61 dětí,
dohromady 91 chlapců, 88 děvčat, dohromady 179 dětí,
z toho bylo vyznání

římsko-katolického 87 chlapců, 78 děvčat, dohromady 105 dětí,
starokatolického 0 chlapců, 4 děvčat, dohromady 4 děti,
evangelického 2 chlapci, 2 děvčata, dohromady 4 děti,
československého 1 chlapec, 2 děvčata, dohromady 3 děti,
židovského 0 chlapců, 1 děvče, dohromady 1 dítě,
bez vyznání 1 chlapec, 1 děvče, dohromady 2 děti.

14. září byli do obecní školní rady zvoleni z učitelstva obou škol pan učitel Emil Preißler a odborný učitel Josef Scholze.

V době od 3. do 10. prosince byla provedena sbírka pro vánoční den ochrany dětí, která vynesla částku 435 korun.

29. prosince se konala vánoční nadílka pro nuzné žáky, při které bylo rozděleno 39 párů kožených bot v hodnotě 2.339 korun.

1924

Činnost městského zastupitelstva začala zasedáním 17. března. Přítomno bylo 30 členů. Jako první bod jednání přišla na pořad úprava Občanské ulice. Došly nabídky od 4 uchazečů, z nichž první zněla na 122.082 korun, druhá na 100.194 korun, třetí na 76.261 korun a nabídka pana Salvatora Ficarry 74.404 korun se závazkem nést z této částky ještě polovinu nákladů na stavební dozor. Bylo rozhodnuto svěřit provedení prací na Občanské ulici panu stavebnímu podnikateli Salvatoru Ficarrovi, který předložil nejlevnější nabídku, a stavební dozor mistru staviteli panu Emiliinu Herbigovi z Jablonce.

Předseda finanční komise pan ředitel měšťanské školy Franz Poster nanesl, že se pro úpravy Občanské ulice musí přijmout půjčka ve výši 120.000,- korun, a přednesl nabídky zdejších peněžních ústavů. Nabídka Raiffeisenkasse nemohla být využita, protože se jedná o společnost s neomezeným ručením a město musí při přijetí půjčky přistoupit ke Kasse jako člen. To je okolnost, která je podle paragrafu 23 zákona o obecních financích z 12. srpna 1921, číslo 329, nepřípustná.

Na to bylo rozhodnuto přijmout půjčku ve výši 120.000,- korun od zdejšího Spořitelního a záložního spolku za následujících podmínek: úročení činí až na další 5%. Půjčka má být splacena v 25 pololetních výúčtováních.

Město ručí za tuto půjčku veškerým svým majetkem a daněmi. Pololetní výpověď platí oboustranně. Toto rozhodnutí bylo jednomyslně přijato.

Předložena byla žádost o koncesi kominíka Aloise Erbena, která byla postoupena k vyjádření správou politického okresu Jablonec.

Tato žádost byla se sídlem v Rychnově doporučena. Je však nutno poznamenat, že kominík v této části okresu sídlo má.

Uzavření železničních závor: Byl přečten přípis ředitelství stavebního oddělení státních drah, ve kterém bylo oznámeno uzavření veškerých železničních přejezdů v nočních hodinách.

Současně byl přečten starostou panem Karlem Hofrichterem sepsaný protest proti uzavření závor.

Bylo rozhodnuto, aby energický protest proto uzavření závor vycházel nejen od města, nýbrž také od tímto opatřením postižených zemědělců.

Dále bylo předloženo k projednání daňovým úřadem v Jablonci velmi nedostatečně zpracované vyúčtování za roky 1921 a 1922.

Je zjevné, že město má u daňového úřadu z let 1921/22/23 pohledávku ve výši 20.000 korun, a přesto v měsíci březnu městu žádné daně převedeny nebyly. Proti tomuto postupu ze strany daňového úřadu má být městem podán protest, s tím, aby daňový úřad vbrzku převedl celý obnos k úhradě probíhajících výdajů.

K vedení obecní kroniky má být vytvořen výbor a do něj mají všechny strany jmenovat svého zástupce.

Z národně-socialistické strany byl zvolen pan August Peukert, z živnostenské strany pan Wilhelm Petrak, za spolek zemědělců pan Heinrich Seiboth, z komunistické strany pan Rudolf Lindner a z křesťansko-sociální strany pan Rudolf Rieger.

Poznámka autora: Jakkoli byl výbor pro kroniku zvolen, přece nevyvinul žádnou činnost.

Měly ještě přejít roky, než byla městská správa pod pohružkou trestu od správy politického okresu donucena začít s vedením městské kroniky.

Na zasedání městského zastupitelstva, které se uskutečnilo 30. června, bylo předloženo vyúčtování posledního výročního trhu ze 7. dubna. Ze stánků a poplatků z místa bylo přijato 2.258 korun, výdaje za stavbu a bourání stánků činily 987 korun, takže čistý výnos byl 1.271 korun. Svatodušní trh 26. května dal příjmy 2.316 korun a výdaje 723 korun, takže čistý výnos dosáhl 1.593 korun.

Chudinská komise informovala, že měsíčně je třeba vyplatit přespolním chudým částku 261 korun, chudým bydlícím v Rychnově 630 korun, mimoto roční příspěvek 1825 korun pro jednu ženu, umístěnou ve slepeckém ústavu v Praze, rovněž 190 korun měsíčně pro chovance ústavu péče o mládež v Liberci. Letošní požadavek na podporu chudých dosáhl 15.000 korun.

Bylo rozhodnuto odstranit z obecního domu pamětní tabuli císaře Josefa.

Byl předložen přípis patronátního úřadu Sychrov ohledně zaplacení částky za opravu hřbitovní zdi ve výši 1.717 korun. Pan zástupce starosty Karl Schmidt předložil jménem komunistické strany návrh, aby zeď byla zaplacena z církevních prostředků. Předsedající pan Karl Hofrichter vysvětlil, že to nelze, neboť město již od počátku opravy přislíbilo na ni přispět, protože bylo schváleno zaplacení požadované částky.

Byla předložena žádost Elektrických drah Jablonec týkající se přeložení spojovací cesty vedoucí k bývalému šterkovému lomu kvůli rozšíření kolejiště ve stanici Rychnov. K této záležitosti byl již městskou radou podán následující návrh:

Městský úřad Rychnov, 17. září 1924

Číslo 2384

Ředitelství

Jabloneckých elektrických drah v Jablonci!

Město nevznese na základě usnesení městského zastupitelstva z 30. června 1924 proti částečnému přeložení obecní cesty p.č. 1894 na hranici parcel 1435 a 1437 žádné námítky, pokud budou splněny následující podmínky:

- 1) Cesta bude nově zřízena ve zmapovatelné šíři a oboustranně opatřena silničními příkopy v šíři 50 cm po celé délce.
- 2) Cesta bude v nově položené části opatřena tvrdou dlažbou, trvanlivě zašterkována a zapískována.
- 3) Usazeniny z cihelny nesmí vnikat do silničního příkopu, elektrické dráhy jako ten, kdo strpí skladování, jsou odpovědné za čištění silničního příkopu.

- 4) Kanál, který prochází cestou proti obytnému domu cihelny, musí být přeložen a to tak, že vycházející příkop bude opět tvořit silniční příkop.
Nechává se na ředitelství, zda bude tento kanál položen z 50 cm cementových trub nebo opět zřízen z kamene. V tom případě mohou být opět použity kameny, které nyní tvoří kanál. Pokud budou použity cementové trubky, budou kameny stávajícího kanálu vykopány a zůstanou ve vlastnictví města.
- 5) Od přechodové koleje cihelny až k obytnému domu bude stávající prohlubeň cesty vyplněna tak, aby mírně vyčnívala.
- 6) Městu nesmí touto stavbou vzniknout žádné náklady a také odpovídající zápisy v pozemkových knihách budou provedeny na náklady elektrických drah.
- 7) Za nové stavby přebírají elektrické dráhy dvouletou záruku a zavazují se později zjištěné nedostatky na vlastní náklady odstranit.

Starosta: Karl Hofrichter

Usnesení o opravě nebo novostavbě fary:

Městský starší pan Franz Melichar informoval, že na naší faře musí být provedena oprava. Městský radní pan farář Hahn se vyjádřil, že on se může vyslovit pouze pro novostavbu, neboť z důvodů hospodárnosti není vhodné investovat do totálně zchátralého domu větší částku a sdělil, že pro novostavbu věnuje z vlastních prostředků částku 5000 korun. Kromě dalšího návrhu uhradit stavební náklady fary z církevních prostředků prohlásil pan Ernst Müller, že komunistická strana by nemohla hlasovat ani pro opravu, ani pro novostavbu fary.

Po delší rozpravě bylo připraveno následující rozhodnutí:

Městské zastupitelstvo se nemůže vyslovit ani pro opravu ani pro novostavbu farního domu, protože:

- 1) oba konkurenční činitelé, patron a farář, v této záležitosti nejsou zajedno,
- 2) obec je finančně i beztoho velmi zatížena,
- 3) tato záležitost se týká jen katolíků a jimi samými má být zařízena.

Dále byl projednáván návrh křesťansko-sociální lidové strany ve věci podpory dětského domova ročním příspěvkem 2.000 korun.

Po delší rozpravě bylo toto většinou hlasů zamítnuto a přijat návrh zástupce starosty pana Rudolfa Seidela, že by děti v dětském domově měly být obdarovány na vánoce stejně jako chudí žáci.

13. října se konalo zasedání městského zastupitelstva. Po zprávě předsedy stavební komise přednesl předseda tržní komise pan Wenzel Zenkner informaci o pořízení nových tržních stánků.

Náklady na to činily 6.000 korun. Nové stánky jsou prakticky zařízeny jako minulé, takže další pořízování za rok se jeví nepotřebné.

Z vodovodní komise informoval předsedající o nutnosti rozšíření vodovodního vedení, respektive prameniště, a zmínil se, že obnovené prameny by měly dávat 0,64 litru za vteřinu, kterážto podmínka by měla znamenat pro město dostatečné zásobování vodou.

Bylo rozhodnuto nechat vypracovat příslušný projekt.

Na návrh velitele dobrovolných hasičů bylo nově zřízené strážní jednotce během požáru přiznáno právo bezpečnostního orgánu.

Starostovi panu Karlu Hofrichterovi byl zvýšen plat na 21.000 korun.

Pro výstavbu hasičské zbrojnice v Dolním Rychnově bylo schváleno 1.000 korun, rovněž pro obnovu knih v pokračovací škole 1.000 korun, pro pořízení rýsovacího náčiní 500 korun, pro zřízenou mateřskou poradnu 2.000 korun, pro vývařovnu polévky 1.500 korun.

Na základě projednání bylo přijato usnesení vybírat v roce 1924 pro město na činžovní daň 60%, na ostatní daně 245%, pro školní obec na činžovní daň 5% na ostatní daně 150%. Oproti předchozímu roku nastává pokles u činžovní daně o 16% u ostatních daní o 67%. Potud nejdůležitější události z obecního úřadu.

Farní knihy informují v roce 1924 o 39 křtech, 43 sňatcích a 44 úmrtích.

Když se porovná počet narození s úmrtími, musí nás menší číslo německého dorostu naplnit starostí o budoucnost našeho národa.

Jako pozoruhodné musí být poznamenáno, že faráři Theodoru Hahnovi byla předeepsána značná daň z příjmu. Odvolání na příslušný daňový úřad zůstalo bez úspěchu. Farář Hahn si pouze způsobil potíže u zemské správy odůvodněním, že jeho čisté příjmy nedosahují výše 100 korun, pročež má být jeho odvolání vyhověno a on má být osvobozen od placení daně z příjmu.

Následují nejdůležitější záležitosti obou škol:

Dekretem zemského školního rady z 8. února 1924 byl od 1. ledna provizorně úřadující ředitel, odborný učitel pan Franz Poster jmenován k 1. dubnu 1924 stálým ředitelem měšťanské školy.

18. ledna podnikl učitelský sbor s veškerým žactvem měšťanské školy výlet s návštěvou výstavy kultury a hospodářství do Ústí.

Cesta vedla přes Všetaty a Přívory do Litoměřic, odtud lodí do Ústí, odkud ještě odpoledne vystoupili na zříceninu hradu Střekova.

Druhého dne dopoledne byla důkladná prohlídka nádherného Lumpeparku (hadrový park?), odpoledne slepecké školy, kde byli žáci hluboce uchvázeni vyučováním a sledovali zkoušku nevidomých. Dále byla výstava, která nabídla mnoho pozoruhodného.

Dopoledne třetího dne byli žáci ve třech skupinách provedeni úředníky všemi místnostmi závodu světové firmy Georg Schicht a seznámili se při tom s výrobou ztužených tuků, svíček, oleje a mýdla. Ochutnávka housek namazaných ztuženým tukem chutnala žákům znamenitě.

Odpoledne dovezl vlak všechny účastníky přes Lovosice a Liberec zpět do Rychnova. Neobyčejně výhodný výlet vyžadoval od každého žáka výdaj 46 korun. Chudým žákům přispěla obecní školní rada 600 korunami, ředitelství pak z prostředků, které jsou mu k dispozici, téměř 400 korunami.

Na konci školního roku bylo ze školy propuštěno 43 dětí.

Počet žáků činil ke konci školního roku 102 chlapců.

Na příspěvcích obdržela chlapecká měšťanka od „Starorychnovských stěhovavých ptáků“ 50 korun, od obecní skupiny Svazu Němců v Čechách 220 korun, od pana Schölera z Jablonce 20 korun, od spořitelního a záložního spolku 50 korun a od ženské obecní skupiny Svazu Němců v Čechách 50 korun.

V učitelském sboru působili:

Ředitel Franz Poster, odborný učitel Bruno Wlk jako třídní učitel v 1. třídě, odborný učitel Josef Scholze ve 2. třídě a odborný učitel Oskar Schmidt ve 3. třídě.

Římsko-katolické náboženství vyučoval pan katecheta Luttna, starokatolické farář Hermann Mertz a evangelické Hermann Günther.

Ve vývařovně polévky, udržované Svazem Němců v Čechách byla do konce března poskytnuta 60 přespolním a chudým domácím žákům v poledne vydatná polévka.

Několik dní před koncem školního roku podnikla měšťanská škola výlet na Gutbrunnwarte.

Vedle gymnastických cvičení s hudebním doprovodem byly předvedeny sborové i sólové písně. Zlatý hřeb představení tvořil divadelní kus „Bez práce nejsou koláče“.

Všem výkonům se dostalo od ve velkém počtu se dostavivšího rodičovstva pochvalného přijetí. Provedená sbírka a prodej cukrářem Hansem Demuthem věnovaných zákusků daly nevídanou částku 593 korun, která byla určena na pořízení učebnic.

29. června byla ve všech učebnách instalována výstava předmětů a kreseb zhotovených ve vyučování ručním pracím, která vynesla na příspěvcích pro školní účely 355 korun.

Na začátku nového školního roku 1. září nastoupili do služby jako nové učitelské síly odborný učitel Emil Huyer a Gustav Schäfer.

18. října navštívil naši měšťanskou školu ministr školství a kultury v doprovodu úředníka, prohlédl si učební plány a rozvrhy hodin, informoval se o počtu žáků, nahlédl do školní kroniky a zapsal se do ní. Uspokojen tím, co shlédl, pokračoval v cestě do Liberce.

31. října ukončil pan okresní školní inspektor inspekci a vyslovil se v následující inspekční poradě pochvalně o vykonané práci.

Třídní sbírka konaná v měsíci říjnu na ochranu dětí a péči o mládež vynesla částku 127 korun.

Z výnosu sbírky vánočních darů, provedené úřadem starosty, bylo 5 žákům rozděleno po páru bot.

Dodatek dívčí měšťanské školy:

Výnos loutkového představení spolku stěhovavých ptáků „Starý Rychnov“ z prosince byl 21. února doplněn na 200 korun a zaslán nuzným žákům obecné školy v Marienbergu v saských Krušných horách. Tamní vedení školy podělilo po 50 korunách - 6 říšských markách čtyři chudé děti.

Dosavadní okresní školní inspektor pan Karl Führich odešel na konci února na odpočinek a k 1. březnu nastoupil svůj úřad nový okresní školní inspektor pan Adolf Preißler.

Spořitelní a záložní spolek věnoval 29. března částku 50 korun, která byla uschována k nákupu učebnic.

Obecní školní rada věnovala na založení květinové zahrady před měšťanskou školou 400 korun a na dovoz zeminy a písku 200 korun. Park realizoval zahradnický obchod Scholz z Kokonína.

1. třída podnikla dva výlety a to jeden do Kryštofova údolí a druhý do liberecké zoologické zahrady a na Liebigwarte.

2. třída rovněž navštívila libereckou zoologickou zahradu a Špičák.

3. třída putovala na Královku a později navštívila hygienickou výstavu „Člověk“ v Liberci.

21. června se konal každoroční obvyklý výlet na Gutbrunnwarte. Předvedené reje, tance a divadelní kusy vynesly spolu s prodejem pečiva, které vyrobily žákyně kuchařské školy, 1.234 korun, z nichž 100 korun bylo věnováno německému kulturnímu spolku a 300 korun školní knihovně.

28. června v poslední školní den byl uspořádán učitelským sborem 3. ročník malé slavnosti a rozloučení.

Na začátku nového školního roku navštěvovalo dívčí měšťanskou školu 95 žákyň, z toho 6 bylo české národnosti.

V učitelském sboru došlo k té změně, že učitelka ručních prací Marie Singer požádala o penzionování. Jako její nástupkyně byla na naši školu přeložena paní Martha Reimann z Kokonína.

28. října bylo zavedeno vyučování úředního jazyka po třídách 2 hodiny týdně na náklady obecní školní rady.

Říjnová sbírka školy na měsíc péče o děti vynesla 306 korun.

12., 13., 18. a 22. října byla škola navštívena okresním školním inspektorem panem Adolfem Preißlerem.

18. října navštívil měšťanskou školu nově jmenovaný ministr školství a kultury pan dr. Markowitz v doprovodu člena zemské školní rady. Zúčastnil se vyučování úředního jazyka. Byly vydány nové učební plány pro tělesnou výchovu (dříve tělocvik) a ženské ruční práce a nařízeno nové rozdělení hodin.

28. října byl den volna, školní budova byla vyzdobena vlajkou a v jednotlivých třídách byly drženy proslovy o významu dne.

Protože svátek všech zemřelých – Dušičky – připadl na neděli, bylo podle výnosu prezidenta zemské školní rady z 24.10.1924 3. listopadu školní volno.

Jako vánoční nadílku věnovala obec 7 nemajetným žákyním po páru zimních bot v ceně 70 korun za pár.

31.12. odešla na trvalý odpočinek učitelka ručních prací Marie Singer. Pocta a slavnost zamýšlená učitelským sborem jako rozloučení byla s díky odmítnuta.

Kronika obecné školy informuje z roku 1924 následovně:

S ohledem na nízký počet žáků v 1. a 2. třídě nařídilo prezidium zemské školní rady svým výnosem ze 14. prosince 1923, č. 6418, že počínaje 1. lednem 1924 budou žáci 1. a 2. třídy vyučování společně jedním učitelem v jedné třídě, přičemž se nezmění organizace školy, takže tato bude mít i nadále 5 definitivních postupných tříd.

Tímto sloučením tříd se stala jedna učitelská síla přebytečnou a proto byla učitelka Olga Jelinek – Bondi přeložena do obecné školy v Priessnitzově ulici v Jablonci.

Obecní školní rada rozhodla 7. ledna požádat u zemské školní rady o povolení, aby 1. a 2. třída směly být na náklady obce nadále vedeny odděleně.

Do konečného rozhodnutí mají být obě třídy vedeny odděleně a vyučování ve 2. třídě bude provádět nezaměstnaný učitelský čekatel Arnold Seidel.

30. května provedl pan dr. Krejci hlavní očkování.

Učitelé podnikli se svými třídami výlety do blízkého i vzdáleného okolí Rychnova.

Na konci školního roku činil počet žáků 91 chlapců a 90 dívek, dohromady 181 žáků.

Podle vyznání bylo 165 dětí římských katolíků, 4 starokatolíci, 4 evangelíci, 1 izraelitský, 3 českoslovenští a 2 bez vyznání.

Učitelský sbor sestával z vrchního učitele Arnolda Seidela v 1. třídě, Alfreda Bröckelta ve 2. třídě, Emila Preißlera ve 3. třídě, Johana Langerera ve 4. třídě a Arnolda Seidela od 1. ledna do 28. června.

Chudinská knihovna zaznamenala přírůstek, neboť obecní školní rada pořídila 70 kusů nově zavedených německých mluvnic v částce 452 korun.

Vývařovna polévky, umístěná v obecné škole a vydržovaná Svazem Němců v Čechách, rozdělila za 77 dnů 3.340 porcí polévky.

V proběhlém školním roce byla veřejná mateřská škola navštěvována 22 dětmi. Jako vychovatelka působila paní Rosa Maschke a slečna Kamila Schulz jako pomocná síla a ošetřovatelka.

Pro školní výlety a putování zbyla z minulého roku částka, ke které ještě přidala obecní školní rada 400 korun. Z tohoto fondu byly placeny společné jízdy vlakem a lodí a podporovány při výletech nuzné děti. Dohromady bylo vydáno 459 korun a zbylo ještě 231 korun.

Na začátku nového školního roku 1. září činil počet chlapců 68, dívek 69, celkem 137 žáků.

31. října měla známá vypravěčka pohádek slečna Marie Linhart v sále „U města Prahy“ představení s vyprávěním pohádek a barevnými světelnými obrázky pro školy. Aby mohli žáci toto představení navštívit, určil okresní výbor na toto odpoledne školní volno.

24. listopadu byla vývařovna polévky, zřízená Svazem Němců v Čechách, znovu otevřena a vydávala polévku 40 dětem z obecné a 70 z obou měšťanských škol.

Vánoční nadílka pro chudé žáky obecné školy se konala 22. prosince a při ní 20 nuzných dětí obdrželo kožené zimní boty.

Spolkové záležitosti v roce 1924 byly mimořádně čilé. Hasičský sbor zasahoval u vícero požárů, z toho 6 krát v Rychnově a sice 7. července při požáru Bienertovy hospody, 10. srpna u Schidova mlýna (bývalá brusírna nebo Sedlakův mlýn). Ještě téže noci byl zatčen majitelův syn kvůli domnělému založení požáru a odvezen ke krajskému soudu v Liberci.

Ale přes toto preventivní opatření a ačkoli domnělý žhář sedě v Liberci pod zámekem a závorou, vyhořela ob jednu noc, při střežení objektů četnictvem, 12. srpna k mlýnu patřící stodola. Při tomto požáru byli poškozeni také někteří rychnovští občané, kteří měli ve stodole uschovány různé věci. Tak sedlák Josef Waller z čísla 255 (známý pod jménem Dříč Waller), který ve stodole uschoval nějaké seno, a obchodník s nápoji Adolf Müller z čísla 18, kterému shořel už nikoli nový Landauer. Oba byli ale proti škodám při požáru pojištěni, takže jejich ztráta nakonec nemohla být velká.

Syn vyhořelého Schidy, jemuž u druhého požáru vzhledem k jeho uvěznění u libereckého okresního soudu nemohla být přisouzena žádná vina, byl z vězení propuštěn s jasným přesvědčením, že také k prvnímu požáru došlo bez jeho přičinění.

20. září vyhořel dům Heinricha Holase a 27. října k faře patřící stodola. Oheň zachvátil také střechu fary a kostela, takže hasiči se museli věnovat také těmto dvěma objektům. Přesto utrpěla střecha fary významné škody a fara musela být pro další zchátralost stržena a postavena fara nová.

Jako poslední požár v tomto roce byl zaznamenán ničivý oheň stodoly sedláka Riegera v Dolním Rychnově (29. října).

Tři spolky slavily v roce 1924 oslavy svého založení. Nejstarší spolek v Rychnově, pěvecký spolek „Liederkranz – Věvec písní“, založený v roce 1849, slavil v sále „Spolkového domu“ v prvních prosincových dnech slavnost 75 let svého založení.

V roce 1864 dr. Möllerem založený spolek vojenských veteránů (dnes Sdružující a podpůrný spolek vysloužilých vojáků) mohl oslavit své 60-leté jubileum.

Rovněž v roce 1864 ustavený německý tělocvičný spolek slavil ve dnech 10. až 12. srpna své 60. výročí existence. Jako památka na tuto slavnost musela působit ta okolnost, že již v první den jubilea, o slavnostním odpolední, jako úvod vtiskl své razítko oheň Schidova mlýna.

Mohlo zůstat nerozhodnuto, zda to byla náhoda, ale zákeřnost osudu to chtěla, že další slavnost 12. srpna měla kvůli požáru stáje Schidova mlýna opět předčasný konec.

Obchod, zvláště ve skleněném průmyslu, byl zvláště příznivý, takže mačkáři, brusiči a leštiči si přišli k týdennímu platu 1200 – 1500 i více korun.

Jeví se pochybným, zda snadné vydělávání peněz v těchto časech bylo opravdovým požehnáním pro naše obyvatelstvo, neboť část dělnictva často velmi lehkomyšlně rozhazovala a žila nad poměry pracujících.

Počasi během roku lze označit vzhledem k našemu klimatu za dobré. Přesto byly ceny zemědělských produktů, stejně jako ostatních potravin a předmětů denní potřeby ještě velmi vysoké.

1925

Na prvním zasedání zastupitelstva v tomto roce 30. dubna byl předložen přípis politické okresní správy v Jablonci, ve kterém si stěžovali domácí živnostníci, že na trzích většinou cizí kupci vychvalují své zboží dryáčnickým způsobem a tím poškozují solidní obchodníky. K tomu bylo rozhodnuto: Když kupec během trhu nebo svátku nabízí své zboží dryáčnickým způsobem a tím poškozují solidní kupce a obchodníky, bude po předchozím neúspěšném napomenutí postížen peněžní pokutou od 5 do 200 korun.

Dále byl přednesen výsledek jednání konaného 25. dubna 1925 mezi zplnomocněnými zástupci pana Richarda Haasise a zastupiteli zdejšího města a zastupiteli obce Pulečny, na kterém byla uzavřena smlouva stran přeplatků fakturovaných částek, které zaplatili spotřebitelé proudu panu Richardu Haasisovi jako bývalému vlastníku Elektrického podniku a jejichž předmět nebyl současným vlastníkem rozvodné sítě uznán jako vlastnictví jmenovaných stran.

K úplné likvidaci této záležitosti byla dohodnuta pro obě obce paušální částka 20000 korun. Tato smlouva byla městským zastupitelstvem jednomyslně přijata.

Dále bylo zastupitelstvo informováno, že podle výnosu ministerstva vnitra ze 7. října 1924 č. 66781/25, bylo rozhodnuto, že vláda podle ustanovení paragrafu 1 zákona z 21. prosince 1922 zamítla žádost obce Kokonín, aby z území města Rychnova byla vyjmuta obecní část Hranice a přičleněna k obci Kokonín.

Z částky 13.400 korun má být odpovídající obnos, a sice 5,46%, vyplacen české menšině. O nutnosti výstavby nové zbrojnice pro sbor dobrovolných hasičů v letošním roce hovořil náčelník Reinhold Preißler.

Zastupitel pan Franz Pietsch hovořil o podrobnostech stavby, která vyžaduje náklady 93.400 korun. Naproti tomu stojí k dispozici 72.674 korun, které hasiči nasbírali ze zábav a sbírek. Bylo rozhodnuto vestavět do zbrojnice byty a na stavbu dát k dispozici 2000 korun. Tato částka má být navrácena z výnosu nájemného a zčásti z dotace hasičům.

O proplacení městem upsané válečné půjčky se rozvinula delší rozprava.

Městský radní Franz Posner dal návrh, že by se tato záležitost měla dát k posouzení advokátovi a provést následující opatření:

Válečnou půjčku u Merkuru nepřipomínat, u bankovního úřadu požádat o zmírnění a pokud jde o válečnou půjčku u spořitelny, zajít pro radu k advokátovi.

Na zasedání městského zastupitelstva konaném 7. srpna podal starosta Karl Hofrichter zprávu o finanční situaci města a dal návrh přijmout ke krytí běžných výdajů města krátkodobou půjčku ve výši 50.000 korun.

Křesťansko-sociální strana podala přesné vysvětlení nutnosti a provedení nové fary. Zástupce starosty Rudolf Seidel se vyslovil jménem živnostenské strany pro bezpodmínečnou výstavbu. Komunistická strana informovala, že si své někdejší stanovisko podrží, neboť prostředky na stavbu fary mají být vzaty z církevního majetku.

Městský radní pan farář Hahn řekl k této poznámce, že není k dispozici dostatečný církevní majetek, jinak by byl k tomuto účelu použit v první řadě.

Bylo rozhodnuto poskytnout z obecních prostředků na stavbu fary 7.500 korun a tuto částku opět získat církevní daní.

Toto rozhodnutí bylo přijato, když se zdržely komunistická a česká strana.

Kvůli zřízení nové pěší cesty na Dobrou Vodu bylo rozhodnuto o přijetí půjčky 40.000 korun.

23. listopadu se konalo zasedání městského zastupitelstva v obecné škole. Předseda finanční komise, městský radní pan Posner přednesl k projednání předběžný rozpočet města a školní obce na rok 1925.

Pasivní saldo a výše schodku ukazuje neblahé důsledky finančních zákonů, díky nimž obce ztrácejí jakýkoli přehled o finančním hospodaření s daněmi.

Zůstatky jsou neznámá čísla a nedávají v žádném směru jasný obraz. Další důsledky spočívají v tom, že obce jsou nuceny přijímat krátkodobé půjčky, aby dostaly obecní hospodaření jaksí do rovnováhy.

Bylo rozhodnuto stanovit daně pro město na 63% na domovní dani a 260% na ostatních daních, pro školní obec na 63% na domovní dani a 200% na ostatních daních.

23. října se konala politická pochůzka na železničním ředitelství v Hradci Králové stran částečného zrušení závor a změn v obsluze.

Městští radní farář Hahn a Emil Eichler, kteří se komise účastnili, informovali, že pánové z komise nebyli přístupni žádnému návrhu a každou výtku odmítli. Bylo rozhodnuto poslat na ředitelství státních drah rezoluci.

Česká menšinová škola požadovala novou místnost pro svoji třídu v 1. patře obecné školy.

Komise školského úřadu shledala tuto místnost po nezbytných úpravách jako vhodnou.

Obecní školní rada rozhodla, že třída v 1. patře může být přenechána pouze do odvolání, neboť tato v příštích letech bude opět potřebná pro německou školu.

Mímoto jsou požadovány příspěvky na opravy v poměru k počtu tříd, stejně jako výdaje na malování, příspěvek na úklid a nájemné 100 korun ročně.

Proti organizaci obecné školy stejně jako proti slučování chlapecké a dívčí měšťanky se protestovalo.

Na zasedání zastupitelstva konaném 30. prosince bylo znovu jednáno o obci upsané válečné půjčce.

Starosta pan Karl Hofrichter a městský radní Posner jednali osobně o válečné půjčce s řediteli v Praze. Od zástupců politických stran měly být v tomto předneseny vhodné návrhy. Po různých názorech vysvětlil pan městský radní Posner, že úhrada válečné půjčky bude výhodnější, než se pustit do jistého soudu s nejistým výsledkem.

Bylo rozhodnuto zavést od 1. ledna 1926 ve městě daň z motorových vozidel podle zákonného předpisu z 13. srpna 1921.

Stran nápojové daně bylo rozhodnuto zavést od 1. ledna 1926 namísto dosavadních 4 haléřů za litr 8 haléřů.

K protestu, který byl vznesen z městského úřadu kvůli propuštění zdejšího německého listonoše, se připojilo zastupitelstvo s výjimkou pana Chvaliny.

Potud jsou uvedeny nejdůležitější údaje z obce.

Církevní knihy informují z roku 1925 o 48 katolických křtech, 37 sňatcích a 29 pohřbech.

Ukázalo se nutností postavit namísto chatrné, požárem zničené fary novou.

Protože církevní majetek na novostavbu nestačil, požádal pan farář Hahn o příspěvek město.

Komunistická strana se vyslovila proti novostavbě a proti poskytnutí jakéhokoli příspěvku.

Přesto se podařilo křesťansko-sociální lidové straně, že se město zavázalo poskytnout na novostavbu fary příspěvek 7.500 korun.

Z chlapecké a mužské školy můžeme v roce 1925 informovat, že 1. února nastoupil službu jako nová učitelská síla odborný učitel Andrea Hanusch.

Výnosem zemského školního rady z 6. ledna 1925 bylo nově upraveno vyučování náboženství a římsko-katolické vyučování bylo omezeno na dvě oddělení, každé s dvěma hodinami týdně, čímž se sloučila 2. a 3. třída. Obě třídy měly dohromady 47 žáků tohoto vyznání.

7. března se u příležitosti narozenin prezidenta Masaryka shromáždilo veškeré žactvo v malířském sále, kde jim ředitel rozvinul obraz ze života pana prezidenta, předvedl jejich očím jeho skvělé charakterové vlastnosti a rozdělil okresním školním výborem zasláné oslavné sborníky. Ve slavnostní den bylo školní volno.

Podle nařízení zemského školního rady byl školní rok uzavřen již v sobotu 27. června.

V učitelském sboru působil ředitel Franz Posner, odborní učitelé Gustav Schäffer, Andrea Hanusch, Oskar Schmidt a Emil Huyer.

Jako učitelé náboženství působili pro římsko-katolické žáky katecheta Bernard Luttna a pro starokatolické pan farář Hermann Mertz z Jablonce.

Počet žáků dosáhl na konci školního roku 111 chlapců.

21. května podnikl ředitel Posner s 32 žáky pěší výlet k Polzenovu prameni, přičemž si prohlédli hrad Děvín.

12. června podnikla 1. třída jednodenní výlet přes vodopády na Jedlové na Jizeru a k přehradě na Černé Desné (Souš).

2. třída šla ze Zeleného údolí (část Kořenova – železniční stanice) přes Jizerku a Smědavu do Hejnic.

3. třída jela 11. června do Zeleného údolí, pak putovala do Körberovy lesovny v Horní Rokytnici, další den pokračovala po hřebeni na Sněžku, třetí den si prohlédla historické vrchy u Trutnova a večer se vrátila zpět.

Odpoledne 26. června podnikli vybraní žáci výlet na Gutbrunnwarte (dnes již neexistující zájezdní hostinec na Dobré Vodě), kde vykonali zkoušku svých pěveckých a muzikálních dovedností i hereckého nadání, jež byly přijaty ze strany rodičů a hostů ke vsí chvále.

Obecní školní rada věnovala na výlety pro chudé děti 700 korun.

V měsíci ochrany dětí vybrali mezi sebou žáci částku 127 korun, která byla poukázána německé zemské komici pro ochranu dětí a péči o mládež. Pro prázdninovou sociální péči okresní komise vybrali žáci 48 korun.

Zemskou školní radou bylo dekretem ze 17. srpna nařízeno k začátku školního roku 1925 – 1926 sloučení 3. chlapecké a dívčí třídy měšťanské školy. Díky tomuto omezení muselo být vyučováno v jedné třídě 23 chlapců a 31 děvčat. Odvolání proti tomuto sloučení zůstalo bezvýsledné.

Paní odborná učitelka Gattermann – Püschel jako vdaná učitelka byla vzhledem ke svým jistým příjmům poslána na dovolenou.

Na místo do Tanvald přeloženého odborného učitele Oskara Schmidta přišel na měšťanskou školu učitel Bröckelt, který se stal na obecné škole přebytečným.

Od začátku školního roku bylo zavedeno vyučování češtiny jako nepovinný předmět vždy po třech hodinách v každé třídě na náklady obecní školní rady.

Po opakovaném odvolání bylo sloučení obou třetích tříd výnosem z 18. listopadu zrušeno a od 3. prosince se vyučovalo opět oddělené. Paní odborná učitelka Püschel byla opět přijata do služby.

Výnosem zemského školního rady ze 7. listopadu bylo zavedeno nepovinné vyučování českého jazyka ve třech oddělení vždy po třech hodinách týdně.

31. prosince byl katecheta Bernard Luttna přeložen do Jablonce.

Okresní školní inspektor pan Adolf Preisler provedl inspekci školy 30. listopadu.

Z dívčí měšťanky je třeba uvést, že na začátku školního roku 1. září 1925 navštěvovalo 1. třídu 33, 2. třídu 35, 3. třídu 31 žákyň, dohromady školu tedy 99 žákyň. Z toho bylo 9 z Kokonína, 9 z Rádla, 1 z Pulečného a 1 z Frýdštejna.

V učitelském sboru působily: jako ředitelka Adele Köppel, jako třídní v 1. ročníku Adelheid Lorenz, ve 2. ročníku Henriette Püschel a ve 3. ročníku odborná učitelka Paula Vogt.

Vyučování římsko-katolického náboženství obstarával katecheta Bernhadr Luttna, starokatolické vikář Hermann Mertz a evangelické farář Hermann Piesch.

Říjnová sbírka pro ochranu dětí a péči o mládež vydala 123 korun.

Na vánoce bylo 7 žákyň obdarováno z chudinského fondu obce zdejším ševcem vyrobenými zimními botami.

Žákyně byly vyšetřeny z hlediska jejich zdravotního stavu, změřeny a zváženy, ty s podvážou a nemocně vypadající byly poslány na plicní oddělení v Jablonci k vyšetření. U většiny byl zjištěn zánět plic a plicních hrotů. Výsledek je dokladem zdravotního stavu naší doby.

Všechny tyto děti přicházejí denně jako zdravé do školy. Prostřednictvím zemské komise bylo několik děvčat umístěno ve Cvikovském zemském zařízení pro skrofulózu.

Kde je příčina tohoto nepříznivého nálezu?

Jsou tři nepřátelé naší mládeže: za prvé je to chudokrevnost, která se objevuje zvláště u děvčat v letech jejich vývoje, když sedíce skoro celý den ve škole musejí se zříkat tři nejdůležitějších životních podmínek, „světla, vzduchu a slunce“.

9. února vyslechly žákyně přednášku s diapozitivy (?) o „Mozartově cestě do Prahy“.

19. března se konala v rámci vyučování přednáška s diapozitivy „Hvězdný svět“, které se účastnila třetí dívčí a chlapecká třída.

Obecní školní výbor v Jablonci uspořádal žakovské představení „Loupežník“ od Schillera, kterého se zúčastnil třetí ročník.

Před koncem školního roku podnikl učitelský sbor se školní mládeží výlet na Gutbrunnwarte, kde se konaly divadelní hry a kolové tance. Starosta Hofrichter sebral 300 korun pro obecní školní radu, které byly určeny pro dívčí měšťanskou školu na pořízení psacího stroje.

Za pečivo, vyrobené ve školní kuchyni bylo dosaženo výnosu 1.114 korun, ze kterých po odečtení nákladů zůstal čistý výtěžek 704 korun.

V obecné škole konal 24. února inspekci pan okresní školní inspektor Adolf Preisler.

7. března slavila obecná škola 75. narozeniny pana prezidenta naší republiky. Vrchní učitel měl v maliřském sále, kde se shromáždili žáci a žákyně ze všech tříd obecné školy, proslov,

ve kterém byly oceněny velké zásluhy pana prezidenta Masaryka o vznik československé republiky způsoben, odpovídajícím úrovni vzdělání dětí.

27. března byla uzavřena vývařovna polévky. Od 24. listopadu 1924 do 27. března 1925 v 63 dnech bylo rozděleno žákům obecné školy 2.168 porcí polévky.

16. dubna konal pan okresní školní inspektor Adolf Preisler inspekci s následnou konferencí. Učitelé s žáky podnikli následující výlety:

22. května Alfred Bröckelt do liberecké zoologické zahrady.

9. června Emil Preisler na Janov, Královku, Kristiánov a Josefův Důl, kde navštívili sklárnu.

9. a 10. června Johann Langer dvoudenní výlet. První den železnicí z Rychnova do Litoměřic, pak parníkem do Ústí nad Labem, tam navštívili Park ochrany přírody a ptactva Dr. Heinricha Lumpeho. Druhý den navštívili zříceniny hradu Střekov, Schichtovy závody, odjeli parníkem do Lovosic a odtud železnicí přes Českou Lípu a Liberec zpět do Rychnova.

22. června Alfred Bröckelt polodenní výlet na Javorník.

25. června vrchní učitel Arnold Seidel na Javorník.

Počet žáků činil na konci školního roku 65 chlapců a 64 děvčat, dohromady 129.

Učitelský sbor sestával z vrchního učitele Arnolda Seidela, který vyučoval ve spojené 1. a 2. třídě, Alfreda Bröckelta ve 3. třídě, Emila Preißlera ve 4. třídě a Johanna Langerera v 5. třídě.

V měsících dubnu, květnu a červnu se objevila epidemie příušnic a mnoho dětí nemohlo navštěvovat školu.

Počet školních polodnů činil za celý školní rok dohromady 48.921 (?).

Okresním školním výborem a obecním školním výborem byly naší škole věnovány učebnice a školní pomůcky.

Školní knihovna čítala na konci školního roku 171 dobrých knih pro mládež.

Na pořízení učebních pomůcek obdržela obecná škola následující příspěvky: od zdejšího spořitelního a záložního spolku 100 korun, od výrobce skleněného zboží pana Adolfa Hartrampa 500 korun a od pana Josefa Wünsche 10 korun.

Vývařovna polévky, zřízena Svazem Němců v Čechách, pro kterou obec zdarma vyčlenila jednu místnost a vytápěla, obdržela od několika rolníků bezplatně brambory.

Vývařovna polévky se od jejího zřízení jevila jako blahodárné zařízení pro školní mládež, zvláště pro obecní chudé žáky, neboť obdrželi v zimních měsících v poledne silnou polévku.

Na konci čtvrtstoletí by se slušelo vyjádřit srdečné díky obyvatelstva Svazu Němců v Čechách, obecní skupině Rychnov jako zřizovateli vývařovny polévky, městu, zesnulému řediteli školy panu Emilu Wanderovi, zvláště ale paní Else Zappeové z č. 220 za její obětavost při službě péče o mládež.

V obecné škole umístěná veřejná mateřská škola byla navštěvována 31 dětmi, o které pečovala vychovatelka Kamilla Schulz.

V měsících dubnu, květnu a červnu se objevila epidemie příušnic a mateřská škola být dvakrát zavřena vždy na 14 dní.

22. prosince se konala pro žáčky slavnost vánočního stromku a děti obdržely rozličné dárky.

Na školní výlety a putování byl z loňského roku k dispozici fond 231 korun, ze kterého bylo vydáno na výlety pro potřebné žáky 208 korun a zbylo ještě 31 <?> korun.

Z obecní školní rady ještě nebyl příspěvek pro rok 1925 předložen.

O prázdninách byly ve školní budově hala, schodiště odzdola nahoru, malířský sál, mateřská škola a některé třídy nově vymalovány a okna na chodbě byla opravena.

Ze spolkových věcí je toho v roce 1925 málo k uvedení. Spolkové slavnosti se žádné nekonaly, pouze hasičský sbor měl během celého roku jen jednou co na práci a to při požáru stodoly horního mlýna 27. října.

Na začátku 20. století asi žádná lidská duše netušila, jaké strašné, celým světem otrásající události přinese lidstvu první čtvrtstoletí.

Po desetiletích míru a budování probodly mocnosti středu Německo a Rakousko na všech hranicích nepřátelské milionové armády, roztříštily soustavu států jako domeček z karet a vznikly nové státy.

Světový požár, který matka země ještě nezažila, dmul se po čtyři roky mezi lidstvem. Po skončení války vznikla Společnost národů pod heslem „Již nikdy válku!“ A přece opět povstaly závody ve zbrojení mezi mocnostmi přes vzácně zářící a válku zaklínající heslo. Války však byly dále vedeny přes smlouvy Společnosti národů každou válku zakazující. Dnes se vidíme zbaveni naděje na věčný mír, neboť spatřujeme již předzvěsti nadcházející války ve zbrojení všech států a jako asi nejjistější znamení na to poukazují obranná opatření proti jedovatým bojovým plynům.

Ale necht' přijde, co přijít má, náš stát je podle mínění našich znalců na všechny případy vyzbrojen.

Rychnov, 7. června 1936

Wilhelm Preißler